

ΕΘΝΙΚΗ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ
ΙΑΤΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΕΥΜΑΡ.

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. — ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

« Οὗτω δὲ καὶ οἱ φιλομαθεῖς ἄνδρες, ὥσπερ αἰ-
σθητηρίοις πιστεύσαντες τοῖς ἰδοῦσι καὶ πλανηθεῖσιν
ἄλλοις κατ' ἄλλα μέρη τῆς γῆς, συντιθέασιν εἰς ἓν
διάγραμμα τὴν τῆς ὅλης οἰκουμένης ὄψιν. »

ΣΤΡΑΒΩΝ.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ.

1871-1872

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. — ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΤΗ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1871. — ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Η ΔΗΜΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἀκουστὰ ποι-
ήσατε ὅτι ἐάλωκε Βαβυλῶν, κατησχύθη Βῆλος,
ἡ ἀπίστος, ἡ τρυφερὰ παρεδόθη Μαιρωδάχ.
Ἱερεμίας, Κεφάλ. ΚΖ'.

Ἡ γραφίς μόνη τῆς Ἀποκαλύψεως ἠδύ-
νατο ἵνα διαγράψῃ τοὺς φοβεροὺς θοροὺς
τοὺς γενομένους ἐν Παρισίοις ἐπὶ τῆς Δη-
μαρχίας κατὰ τὰς τελευταίας ταύτης ἡμέ-
ρας, οἵτινες ἀναμιμνήσκουσιν ἡμᾶς τὴν κα-
ταστροφὴν τῆς Νινευὶ καὶ τῆς Βαβυλῶνος,
ἐξαιρούμενοι μεγάλοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρώ-
πων τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ὅσοι ἐν τῇ
φύσει οἱ σεισμοὶ καὶ τὰ σπαράγματα τῆς ἀρ-
χεγόνου γῆς ἀνὰ πᾶσαν νέαν αὐτῆς γεωλογικὴν
ἐποχὴν. Ἐπειδὴ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβλεπε τοὺς
γίγαντας τοῦ νεωτέρου χάους ἐπισωρεύοντας τὰ
φλέγοντα ἐρείπια ἐπάλληλα· ἐπῆλθε δὲ ὦρα,
καθ' ἣν οἱ Παρίσιοι παρεῖχον θέαμα κατα-
ράτου τινὸς τῶν Γραφῶν πόλεως, περιεχομένης
ὑπὸ θόλου μυρίας καταστράπτουτος φλόγας,
ἐπικειμένων αὐτῇ μυρίων κακῶν, ἐν ᾧ αἱ
σφαῖραι, τὰ ὀβούζια καὶ τὰ σιδηρὰ τῶν πυρο-
βόλων καὶ μυδροβόλων κερμάτια διέτεμνον
δεινῶς συρίζοντα τὸν ἀέρα καὶ ἐπέσκηπτον ὡς
κερανοὶ πανταχοῦ, πυρπολοῦντα, φονεύοντα,
καταστρέφοντα ἀνθρώπους, οἰκίας καὶ μνημεῖα.
Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον τῆς 20 ἡς μαΐου ὁ ἀνε-
μος ἐπνευσε σφοδρῶς, τὸ πῦρ ἐξεβράχη βιαιότε-
ρον, καὶ πᾶσα ἡ πόλις μετεβλήθη εἰς κάμινον

πελωρίαν. Ὁ οὐρανὸς ἐφαίνετο ὡς ἀσπίς σιδηρᾶ
πεπυρακτωμένη, διαπερωμένη τῆδε κάκεῖσε
ὑπὸ μελαντάτων πυκνῶν πετρελαίου ἀτμῶν,
οἵτινες ἐξῆρον ἔτι μᾶλλον τὸ φῶς τῶν ἀπὸ τῶν
πυρπολουμένων οἰκιῶν καὶ δημοσίων μνημείων
ἀνερχομένων φλογῶν, καὶ τὰς φωτεινὰς τρο-
χιάς τῶν σφαιρῶν.

Ἄλλὰ τίς δύναται ἵνα διαγράψῃ τὰς φρι-
κώδεις ἐκεῖνας νύκτας, καθ' ἃς ἐβλέπομεν διὰ
τῶν φλογῶν τῆς ἀπείρου πυρκαϊᾶς τὴν πυρρί-
χην ἐκείνην δαιμόνων καὶ ἐρινύων μαινομένων,
τῶν μὲν μαχομένων ἐν ἀπονοῖᾳ καὶ φονευ-
ομένων οἰκτρῶς, τῶν δὲ κατακλυζουσῶν δι'
ἀντλιῶν πετρελαίου πάντα τὰ μνημεῖα, καὶ
πάντων ὀρμώντων μάλιστα ὄργῃ καὶ θυμῷ ἐπὶ
πᾶν τὸ καθωραϊζόν καὶ δοξάζον τὴν πόλιν;
Διότι οἱ ἀντάρται κατέκαυσαν οὐ μόνον τὸ βα-
σίλειον τὸ Κεραμικόν, τὸν οἶκον τῶν βασιλέων
τῆς Γαλλίας, ἐν ᾧ πρὸ μικροῦ ἔτι ἐώρτασαν
τὰς ἀγροίκους αὐτῶν ἑορτάς, λέγοντες πρὸς τὸν
λαόν, «Εἴσελθε ἐλευθέρως· εἶναι ὁ οἶκος σου,»
ἀλλ' οὐδὲ τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων ἐφεί-
σαντο, καὶ τοῦ Ἀρχείου (Hôtel de ville), τοῦ
βασιλείου τοῦ λαοῦ, ὅπου ἐγένετο τὸ δημαγω-
γικὸν αὐτῶν τελευταῖον βακχικὸν συμπόσιον.
Καὶ ἂν οἱ ἐν τῷ Μουσεῖῳ τῷ Λούβρῳ ἀπὸ αἰ-
ῶνων καὶ ἀπὸ μεγάλων ἀναλωμάτων καὶ πό-
νων συλλεγθέντες θησαυροὶ τῆς καλλιτεχνίας
ἐσώθησαν, συνέβη τοῦτο ἀκόνητων αὐτῶν· διότι
τὰ θηρία ταῦτα, ἐν ἡδύνατον, ἐμείλλον ἵνα πυρ-
πολήσωσι καὶ αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν.

Μετὰ δὲ τὰς φρικώδεις ταύτας νύκτας ἐπῆρ-
χοντο φρικωδέστεραι ἡμέραι, καθ' ἃς ἐν ταῖς
ὁδοῖς τῆς πόλεως, μεσταῖς ἡμιφλέκτων πτω-
μάτων καὶ ἐρειπίων, ἃς διήρχοντο πλῆθος αιγ-
μαλώτων ἀνταρτῶν, τῶν μὲν τυφεκίζομένων

ἐν αὐταῖς, τῶν δὲ ἀπαγομένων εἰς Βερσαλλίας,
ἀνήφθη ἐν ταῖς καρδίαις ἄλλη τις πυρκαϊᾶ, ὁ
μανιώδης φόβος, ἐξ οὗ ὁ βόρβορος τῆς ἀνθρω-
πίνης καρδίας ἐπιδίδει, ἐξ οὗ ἡ ἀνανδρία ἄγει
εἰς τὴν ὀμότητα, καὶ μὴ ἀρκούμενος τῇ ἀδιαλ-
λάκτῳ δικαιοσύνῃ ἀπαιτεῖ τὴν εὐθυδικίαν. Ἦτο
δὲ αὕτη ἡ ἀμυρὰ καὶ σκοταία ὦρα, ἐν ἣ
πάντα τὰ πτηνὰ τοῦ σκότους καταρῶνται τὴν
ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἦτο ἅμα καὶ ἡ σεμνὴ καὶ
πομπικὴ καὶ ἀκμάζουσα ὦρα, ἐν ἣ τὰ δημο-
κρατούμενα ἔθνη, βλέποντα αὐτοφεί πάντα
τὰ δεινὰ, ὑφ' ὧν ἐκτῆκοντα, ὀφείλουσιν
ἵνα ἐξετάσωσιν ἑαυτὰ, ὅπως μάθωσι τίς ἡ αι-
τία καὶ τίς ὁ ὑπεύθυνος τῆς καταστροφῆς, ἥτις
δὲν εἶναι ἔργον μόνον τῶν προῖσταμένων αὐ-
τῆς ἀπ' εὐθείας. Διότι ἡ ἀρχαία Σίβυλλα, ἣν
ἡ Ῥώμη δὲν ἠθέλησεν ἵνα εἰσακούσῃ προλέ-
γουσαν τὴν μέλλουσαν αὐτῆς καταστροφὴν,
ἦλθεν εἰς τὴν Γαλλίαν ἐν τῷ σχήματι τῆς
παμμεγέθους ταύτης συμφορᾶς, καὶ νοθετεῖ
αὐτὴν καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη εἰς τὸ ἔσχατον. Εἶ-
ναι ἴσως ἡ τελευταία σελὶς τοῦ βιβλίου τῆς
σωτηρίας, ἣν ἐπιθυμοῦμεν ἵνα ἀναγινώσκωσιν οἱ
ἡμέτεροι, συνάγοντες τὸ νοθετήμα, ὅπερ ἐγέν-
ετο ἐπιφανέστερον ἐκ τῶν συμφορῶν τούτων.

Μετὰ τὰς μάχας καὶ τὰς σφαγὰς καὶ τὰς
πυρπολήσεις τῶν οἰκοδομημάτων, μεθ' ἃς ἐπ-
ήλθε τέλος ἡ σωτηρία καὶ ἡ εἰρήνη παρὰ τοῖς
ζῶσι, ἤρξατο ἕτερος πόλεμος, ὁ πόλεμος τῶν κα-
τακομβῶν ἢ τῆς νεκροπόλεως, καθ' ἣν αἱ ὑπόγειοι
αὐταὶ κρύπται, ἐν αἷς ἀναπαύονται αἱ παρελθοῦ-
σαι γενεαὶ τῶν Παρισίων, ἐγένοντο θέατρον ἐτέρας
φρικωδεστέρας πάλης. Διότι τῶν ἀνταρτῶν ὅσοι
δὲν ἐφονεύθησαν ἢ δὲν ἐφθασαν ἵνα κρυφθῶσιν
εἰς τοὺς ἔκρους (égouts) τῆς πόλεως, κατέφυ-
γον εἰς τὴν νεκρόπολιν ἢ τὰς ὑποχθονίους κατακ-

κώμβας. Ἄλλ' ὁ στρατὸς τῶν Βερσαλλιωῶν, εἰσελθὼν διὰ τῆς λέγομένης πύλης τοῦ ἄδου, καὶ καταλαβὼν πάσας τὰς λοιπὰς διόδους, καὶ, ἔχων διὰ χειρῶν δάδας, προὐχώρει πεφυλαγμένως εἰς τὴν ἀπέραντον λαβυρινθώδη ὄστοθήκην. Εὐκόλως δὲ δύναται ἕκαστος ἵνα ἐννοήσῃ τί συνέβη τότε. Ἐπειδὴ φρικώδης ἐγένετο ἡ ἐσχάτη αὕτη μάχη πρὸς τὴν λάμπιν τῶν δαδῶν, φωτίζουσιν παραδόξως τὰ συνεσταλμένα καὶ ἐξηγησιώμενα πρόσωπα τῶν μαχομένων, οἵτινες ὄρων μανιωδῶς ἐπ' ἀλλήλους, βοῶντες στεναζόντες, καταρώμενοι, φονευόμενοι. Αἱ δὲ κλαγγαὶ καὶ ἐκπυροσκοπήσεις τῶν ὄπλων, ὁ βογγασμὸς τῶν ψυχρῶν ἀντιπάλων, τὸς τῶν μακρῶν διαδρόμων τῶν κρυπτῶν, ὧν οἱ τοῖχοι σύγκεινται ἐκ μυρίων κρανίων καὶ ὄστων τῶν νεκρῶν τῶν παρελθόντων αἰώνων, ἀπετέλεσαν θέαμα φοβερόν, διαταράξαν τὸν ὕπνον τῶν ἀπὸ αἰώνων ἐν ταῖς κατακόμβαις ἀναπαυομένων, παρὰ τὴν ἐπιγραφὴν, «*Has ultra metas requiescent beatam spem expectantibus,*» ἤτοι «*Πέραν τῶν ὄρων τούτων ἀναπαύονται περιμένοντες τὴν μακαρίαν ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος,*» ἥτις εἶναι γεγραμμένη λατινιστὶ ἐπὶ τῆς θύρας, δι' ἧς καταβαίνουσιν εἰς αὐτάς.

B'.

Ἡ στάσις τῆς 18ης μαρτίου παρέχει διδασκαλίαν σωτήριον πᾶσι τοῖς λαοῖς. Διότι, ὡς πᾶσα νόσος δηλοῖ καχεξίαν τινὰ ἐν τῷ σώματι, οὕτως ἡ δεινὴ αὕτη περίστασις μνηνεὶ ὑπολανθάνον κακόν τι μέγα, ὅπερ ἐφανερῶθη καὶ ἐξεργάσθη ὡς ἀπόστημα τῆς κακοχυμίας τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν.

Ὁ θέλων ἵνα ἐννοήσῃ πῶς τοσοῦτος λαὸς ἤχθη εἰς τὴν μιαν ἀποστασίαν ὀφείλει ἵν' ἀναμνησθῇ τὰς ἐξάλλους περιστάσεις εἰς ἃς ἐνεβλήθησαν πρὸ πολλῶν μηνῶν οἱ Παρίσιοι. Πρὸ πάντων δὲ μὴ ἀμνημονήσωμεν, ἕνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς πρὸ ὀλίγου πραχθέντων ἀνοσιουργημάτων, τῆς μεγαλοψυχίας τῶν κατοίκων κατὰ τὴν πολιορκίαν. Οἱ Παρίσιοι ἐφάνησαν εὐσταθεῖς καὶ μεγαλόφρονες κατὰ τὸν ἐν Σεδὰν ὄλεθρον, ὅτε πανταχοῦ ἠμφισβητεῖτο ἂν ἡ πόλις ἐδύνατο ἵν' ἀντέλῃ πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὑπέμειναν καρτερῶς τὰ ἀπὸ τοῦ κρύους καὶ τῆς πείνης καὶ τοῦ βομβαρδισμοῦ τῆς πόλεως δεινά. Ἐπεθύμουν δὲ περιφλεγῶς ἵνα μάχωνται, πλὴν τοῦ ὄχλου, ἡδὴ διαφθαρέντος ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν. Ἄλλ' ἡ προθυμία καὶ φιλοτιμία τῶν πολιτῶν αὕτη δὲν ἐγένετο οὐδαμῶς χρήσιμος, καὶ τέλος ἀντεκρούσθη ὑπὸ τῆς αἰφνιδίας ἀγγελίας τῆς πρὸς τοὺς Πρώσους ὁμολογίας, ἥτις δεινῶς ἐξέπληξε πάντας τοὺς μὴ κρίνοντας αὐστηρῶς τὰ πράγματα. Οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ οἱ πολιτευόμενοι, οἵτινες ἐκ τοῦ καταστῆσαι ἐκ παντὸς τρόπου τὴν πόλιν ἀνάλωτον ἐτιμήθησαν τὸ πρῶτον ὑπερβαλλόντως, ἐκπεσόντες τῆς προαιρέσεως ἐν τῇ ἀντιστάσει καὶ ἐλθόντες εἰς ὁμολογίαν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, περιεφρονήθησαν ὕστερον καὶ κατηράσθησαν δημοσίως ὑπὸ τοῦ ὄχλου.

Ἄλλ' ὅμως ἦσαν ἀνεπίληπτοι· διότι οὐδεὶς φρόνιμος δύναται ἵνα ὀνειδίῃ αὐτοῖς ὅτι δὲν ἐπίστευσαν γενναίως καὶ τυφλῶς ὅτι ἦσαν ἱκανοὶ ἵνα κατωρθώσωσι τὸ ἀδύνατον. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος, ἐκπίπτον τῶν ἐλπίδων, ἀναφέρει πάντοτε προθύμως τὴν ἀποτυχίαν εἰς τὴν προδο-

σίαν τῶν στρατηγῶν, καὶ οὐδέποτε παραδέχεται τὰ ἐξ ἀφαιρέσεως. Διότι τὸ πλῆθος ἔχει χρεῖαν ἐνόχου τινός, ὅπως καταρώμενον καὶ ὀνειδίζον ἐκχέῃ εἰς αὐτὸν τὴν ὀργήν.

Αἱ δημαγωγικαὶ ἐκλογαὶ τῶν βουλευτῶν τῶν Παρισίων ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει, ἐν αἷς ὑπερίσχυσαν οἱ σφόδρα δημοκρατικοὶ, οἵτινες ἠτοίμαζοντο ἀπὸ πολλοῦ ἵνα ὠφελῶσιν ἐκ τῶν δυστυχημάτων τῆς Γαλλίας, ἐφανέρωσαν τὴν πλείστου λόγου ἀξίαν, ὅπερ διέλαθε τότε τοὺς πολλούς. Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀρχομένη δὲν ἠδύνατο ἵνα διασκεδάσῃ τὰς ἐκ τῆς συγκροτήσεως αὐτῆς ἐγειρομένας ἐν τῷ λαῷ προλήψεις. Διότι οἱ ἐν τῇ δεξιᾷ συνεδρεύοντες βουλευταὶ οἱ φρονούντες τὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀπειροὶ ὄντες τῶν πραγμάτων, ἐξήλθον τῆς ἐκλογικῆς κάλπης κατὰ τὴν ὥραν τῆς ταρχῆς καὶ τῶν δυστυχημάτων τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους, ὡς ὁ πυρφόρος ῥυαξ ἐξέρχεται τῶν πυριπνῶν ὀρών κατὰ τὰς ἐκρήξεις, ἀπεικάζοντες ἀκριβῶς τὴν πατρίδα αὐτῶν, καταπονηθεῖσαν ὑπὸ τῆς ξένης ἐπιδρομῆς, ῥαδιουργουμένην ἔτι καὶ νῦν, καὶ δεινοπαθοῦσαν εἰς ἄκρον μετὰ εἴκοσιν ἐτῶν διοίκησιν διαφθείρασαν τὰ ἦθη.

Ἡ δὲ περὶ εἰρήνης γενομένη πρὸς τὴν Πρωσσίαν συνθήκη, ἣν ἠναγκάσθησαν ἵνα ὑπογράψωσιν οἱ Γάλλοι ὑπεραγανακτοῦντες, ἐξηγρίωσεν ἔτι μᾶλλον τὴν δυστυχῆ πόλιν. Ἐπειδὴ κορυφώσα τὰς σφᾶς μηχανορραφίας τῶν πολεμίων, ἔκαμε φανεράν τὴν προαίρεσιν αὐτῶν ἵνα ταπεινώσωσι καὶ καταστήσωσιν εἰς πενίαν τὴν Γαλλίαν, ἀφαιροῦντες αὐτῆς δύο ἐπαρχίας, ἐπιβάλλοντες αὐτῇ ἀμοιβάς πολέμου βαρυτάτας πέντε δεκάκις μυρίων μυριάδων φράγκων. Οἱ Παρίσιοι ἠσθῆσαν τὴν ἀνηλεῆ μάχαιραν τοῦ νικητοῦ καὶ τὸν ὄνυχον τοῦ τοκογλύφου, τοσοῦτον μᾶλλον ὅσῳ ἡ ἀποτρόπαιος ἐκείνη συνθήκη δὲν ἐπετελέσθη μακρὰν τῆς μητροπόλεως ταύτης· διότι τῆς διομολογίας ἐκείνης χάριν ἠνοήθη μία τῶν πυλῶν τῆς πόλεως τοῖς Γερμανοῖς, οἵτινες εἰσῆλθαν εἰς αὐτὴν πομπικῶς. Ὁ μὴ βασανισθεὶς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τούτου δὲν ἐνοεῖ εἰς πόσῃ λύσαν ἐκίνησε τὸν λαὸν ἡ θέα πολεμίων μὴ νικησάντων τὴν πόλιν, ἀλλὰ λαβόντων διὰ τῆς πείνης, πόσον κατησχύνθη καὶ ἐξωργίσθη ὁ τοσοῦτα ὑποστάς καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν λαὸς, ἐξ οὗ ὠφελήθησαν οἱ δημαγωγοὶ ἔλαβον αὐτὸν ὡς τινὰ εὐάλωτον ἄγρην.

Τὴν ἀποστασίαν τῆς 28ης μαρτίου δὲν δύναται ἵνα ἐννοήσῃ τις ἄλλως εἰμὴ ἐκ τῆς παραφροσύνης τοῦ πλήθους βασανισθέντος ἐπὶ τοσοῦτον τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Βεβαίως δὲν πρέπει ἵν' ἀποδεχθῇ τις τὴν ἀπολογίαν τῆς ἀγέλης τῶν κοσμοπολιτῶν, οἵτινες συμμετέσχον πάντων τῶν ἀνοσιουργημάτων. Ἀλλὰ πρέπει ἵνα διακρίνῃ ἀπὸ τῆς Δημαρχίας τὸ ἀποπεπλανημένον πλῆθος, ὅπερ αὐτὴ ἤγαγεν εἰς τὸν ὄλεθρον, καὶ ὅσους ἀπεγράφησαν εἰς αὐτὴν ἀναγκασθέντες ὑπὸ τῆς πείνης, ἡ ἤχθησαν πρὸς βίαν εἰς τὴν μάχην.

Γ'.

Γνωρίζει ἡδὴ ὁ ἀναγνώστης πῶς ἤρξατο ἡ ἀποστασία αὕτη, ἥτις ἐσπευσεν ἵν' ἀνακηρύξῃ τὸ κράτος τῆς Δημαρχίας. Ἡ γαλλικὴ κυβερνήσις ἔκρινε μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἵνα ἀφέλῃ τὰ τηλεβόλα τῆς ἐθνοφυλακῆς, ἥτις ἀντέστη εἰς τοῦτο ἀξιοῦσα ὅτι, πορίσασα αὐτὴ, ἐδικαιώτο ἵνα φυλάττῃ ἐν Μοντμάρτρῃ ὡς ἴδια.

Ἡ χωροφυλακὴ, μὴ οὔσα ἀξιόμαχος πρὸς τοσοῦτον ὠπλισμένον ὄχλον, ἀπεχῶρει περιλύπος· ὁ δὲ λαὸς τῆς συνοικίας Μοντμάρτρης ὄρμα πρὸς τὰ βουλευτάτα, καὶ προέπειπεν ὀλολύζων τοὺς στρατιώτας, οἵτινες ἀποσταλέντες ἐπ' αὐτοὺς ἐκ Βερσαλλιωῶν, προὐχώρουν ἔχοντες, σημεῖον ὁμονοίας, ἀνεστραμμένα τὰ πυροβόλα. Τὸ βορβορώδες τῆς στάσεως ρεῦμα ἐφάνη τότε κυλίον τὰ ναυάγια τῆς ἠττηθείσης Γαλλίας· διότι οἱ ἀποστάται ἠδέλιζον τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ τραπέσιν εἰς φυγὴν στρατιώταις. Παρὰ τὴν ὁδὸν Πηγάλην ἐφάνετο τὸ αἵματώδες ῥυακίον ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ εἰς ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἀνταρτῶν· οἱ δὲ στρατιῶται μετεκόμιζον ἐξ ἡμικείας διαμειλισμένον τὸ πτώμα τοῦ ἵππου αὐτοῦ, ὅπως εὐωχῆσωσι τὴν προδοσίαν αὐτῶν, ἐν ᾧ αἱ μαινάδες τῆς συνοικίας διηγούνται ὅτι ἐν τοῖς λόφοις τῆς Μοντμάρτρης οἱ δημαρχικοὶ κατέχουσιν ὄμηρον τὸν στρατηγὸν Λεκόμτ.

Τοιαύτη τις ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῆς αἰσχρᾶς ταύτης ἀποστασίας· καὶ ταῦτα ἐν ᾧ οἱ Πρώσοι ἦσαν ἔτι πρὸ τῶν Παρισίων! Μάτην δὲ διαπορεύεται τις τὴν πόλιν ζητῶν ἵνα εἴρῃ πάλιν ὀρμώμενα τὰ τάγματα τῆς ἐθνοφυλακῆς, ἅτινα, τῇ 31 ὀκτωβρίου καὶ 22 ἰανουαρίου ἀντέστησαν ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῆς εὐταξίας πρὸς τοὺς δημαγωγικοὺς ἀκολουθοῦς τῆς Δημαρχίας, ἐπιχειρήσαντας ἵνα σφετερισθῶσι τὴν διοίκησιν τῆς πολιορκουμένης πόλεως. Μάτην ἐσήμανε τὸ ἀνακλητικόν· διότι μόλις συνῆλθον ὀλίγοι τινὲς γενναῖοι πολῖται, οἵτινες, βλέποντες τὴν λύσαν τοῦ ὄχλου, δὲν ἐτόλμων μηδὲ κἄν διὰ λόγων ἵνα φανερώσωσι τὴν πρὸς τοιαύτην ἄκαιρον καὶ ἐθνοπληκτικὴν ἀνταρσίαν ἀγανάκτησιν αὐτῶν· διότι βεβαίως ἐφονεύοντο. Διὸ οἱ πολῖται ἦσαν περιαλεγεῖς καὶ καταπεπονημένοι ἐκ τῆς πολιορκίας καὶ τοῦ λυπηροῦ αὐτῆς τέλους, τοσοῦτον μᾶλλον ὅσῳ οἱ προϊστάμενοι αὐτῆς ἐφάνησαν μαλακόψυχοι καὶ ἐταλαντεῖς τοσοῦτοι καὶ περιμέριμοι. Ἐν τῷ βουλευτάτῳ τῆς Πηγάλης τὸ πλῆθος ὠρύεται καὶ μαινεται ἐφέλκον γέροντά τινα ἀξιωματικόν. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ δυστυχὴς στρατηγὸς Κλήμης Θωμᾶς, ὃν ὁ ὄχλος τῆς Δημαρχίας ἔκρινε ἵνα τυφεκίσῃ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Λεκόμτ. Ὁ μὴ ἰδὼν τὰς εἰδεχθεὶς ἐκείνας τοῦ ὄχλου μορφὰς κατὰ πρόσωπον, ἐκβεβαχχυμένως ὑπὸ διπλῆς μέθης, δὲν δύναται ἵνα γνωρίσῃ τί ἐστὶν ὄργη λαοῦ, μεταβληθέντος εἰς θηρίον ἀλόγιστον, ἀναισθητον, ἀναιδὲς καὶ ἀνηλεές.

Τὰ ἐμφράγματα (les barricades) πολυπλασιαζόνται πανταχοῦ τῆς πόλεως ἀνεμποδίστως, τοσοῦτον μᾶλλον ὅσῳ οὐδεὶς προσβάλλει αὐτά, καὶ μετ' ὀλίγον κατακλύζουσι τὴν πόλιν ἅπασαν, μεταβληθεῖσαν εἰς πελώριον λαβυρινθώδες ἔρμα. Ἡ δὲ κυβερνήσις, θέλουσα ἵνα φυλάξῃ τὸν λαὸν ἀπὸ τοῦ μίσματος τῆς ἀποστασίας, διαμένει ἐν Βερσαλλίαις.

Ὁ ἥλιος τῆς εικοστῆς μαρτίου ἀνατέλλει λαμπρὸς, ἐπιφωτίζων τὸν δῆμον ἀγαλλόμενον ἐπὶ τῇ νίκῃ, δι' ἧς ἐγένετο τελείως κύριος τῆς πόλεως. Ἡ ἐρυθρὰ σημαία τῆς Δημαρχίας, σημεῖον πυρὸς καὶ αἵματος, αἶρεται ἐπὶ τοῦ Κεραμικοῦ, τοῦ Ἀρχείου καὶ πάντων τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων. Οἱ δὲ τὰ τῆς Δημαρχίας φρονούντες ἐθνοφύλακες καταλαμβάνουσι τὰ φρούρια καὶ τὰ ἐμφράγματα καὶ τὰ φυλακεία καὶ κάλλου πᾶσαν τὴν πόλιν.

Ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῆς 27ης μαρτίου ἡ ἀληθὴς Δημοκρατία ἐκθεατρίζεται. Διότι τὸ ὄνομα Δημοκρατία ἐσήμαινε κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας ἄλλο τι παντάπασι διάφορον τῆς κατὰ τὴν πολιορκίαν ἀποτυχούσης Δημοκρατίας.

Ἐπειδὴ ἡ παρὰ τῶν νεωτεριστῶν διαρκούσης τῆς πολιορκίας περιπαθῶς ζητούμενη Δημοκρατία ἦτο ἡ διαβόητος στασιαστικὴ Δημοκρατία τοῦ 1793, ἣτις ἐδέσποζε τῆς συνελεύσεως (la Convention), παρῶρμα εἰς πάντα τὰ βίαια βουλευματα, καὶ ἔκαμνεν ἔργον ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς τοῦ συλλόγου (club) τῶν Ἰακωβίνων. Ἦτο δὲ αὕτη ἐν τῶν ἰσχυροτάτων νεύρων τῆς παγκρατοῦς δικτατορικῆς ἐνώσεως (centralisation dictatoriale), δι' ἧς ἤξιον ἵνα σώσῃ τὴν δημοκρατίαν, μίαν καὶ ἀδιαίρετον, ἄρχοντες τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Γαλλίας διὰ τῆς αἰμοχαροῦς τρομοκρατίας. Τοιαύτην τινὰ δημοκρατίαν ἐζήτουν οἱ σύλλογοι καὶ αἱ δημογωγικαὶ ἐφημερίδες τῶν Παρισίων κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν, φιλοτιμούμενοι ἵνα ἐκλέξωσι διὰ τῆς γενικῆς ψηφοφορίας τῶν Παρισίων, ἥπως ἀντιτάξωσιν αὐτὴν οἷον ἀρχὴν νόμιμον καὶ δημογραφὴν πρὸς τὴν δῆθεν παράνομον κυβέρνησιν τῆς 4ης Σεπτεμβρίου, ἣν ἤθλον ἵνα, ἐξασθενίσαντες, καταστήσωσιν ὑποχείριον. Ἡ Δημοκρατία, ψηφισομένη, ἐμελλεν ἵνα ἐπιστατῇ τοῦ πολέμου, ἵνα ψηφισθῆται τὴν διαβόητον ἐκείνην πάνδημον στρατολογίαν (levée en masse), ἵνα ἀντικαθίστῃ τοὺς στρατηγούς, ἵνα ἀργυρολογῇ καὶ φορολογῇ παντοιοτρόπως τοὺς ἀποθημούντας, καὶ εἰσαγγέλλῃ ἀδυσωπῆτως τοὺς πολιορκουμένους, ἵνα ἀφανίσῃ τὰς παλαιὰς μερίδας καὶ ἀποκηρύξῃ ἐβρωμένον τὸν πόλεμον (la guerre à outrance). Ταῦτα ἐζήτηε ὁ Βλάχης καὶ ὁ Δελεκλούζης καὶ ὁ ἡμέτερος Φλουρένσιος· ταῦτα ἀπετέλουν τὸ κεφάλαιον τῶν δημογραφῶν τῶν δημογωγῶν τῆς Βελλεβίλλης οἵτινες παρ' ὀλίγον ἤλθον ἵνα κατορθώσωσιν αὐτὰ τῆς 31ης ὁκτωβρίου. (Ἐπεται συνέχεια.)

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΑΓΓΛΙΑΣ.

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΔΟΡΚΙΓΓ

Κατὰ τοὺς γεωγράφους ἡ μεγάλη Βρετανία χωρίζεται ἀπὸ τῆς Γαλλίας μόνον διὰ τοῦ στενωτάτου Καλαισίου πορθμοῦ, ἔχοντος 21 μιλίων πλάτος. Ἀλλὰ, βλέποντες τὴν περὶ τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἀγγλίας ἀγνοιοῦν τῶν Γάλλων, ἐξελέγχοντες τὴν περὶ τὰ ἦθη, τὸν χαρακτῆρα, τὰ καθεστῶτα καὶ τὰς κοινωνικὰς τάσεις τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους ἀδιαφορίαν αὐτῶν, εὐλόγως δυνάμεθα ἵνα διςχυρισθῶμεν ὅτι ἡ τὰ δύο ἔθνη χωρίζουσα θάλασσα δὲν εἶναι στενὸς πορθμὸς, ἀλλ' ἀληθὴς μέγας ὠκεανός· καὶ ὅτι, ἐὰν πρὸς τοὺς Ἄγγλους ἡ γαλλικὴ πόλις Καλαισίον ἀπέχει τῆς ἀγγλικῆς πόλεως Δούβρης ὡσὲν μόνον λεύγας, βεβαίως ἡ Δούβρη ἀπέχει πρὸς τοὺς Γάλλους τοῦ Καλαισίου ὑπὲρ τὰς χιλιάς. Ἔστω ἡμῖν πρόχειρον ἐν ἐκ μυρίων παράδειγμα, δεκνύον τὴν περὶ τὴν γεωγραφίαν καθόλου καὶ τὰ πράγματα τῶν ἄλλων λαῶν ἀγνοιοῦν τῶν Γάλλων. Γαλλικὴ τις ἐφημερίς ἀπήγγειλε πρὸ τινων ἡμερῶν ὅτι ὁ λαὸς καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς Ἀγγλίας καταταράχθησαν ὑπὸ τινος ἐπικειμένης αὐτοῖς μεγάλης δημογραφικῆς ἐπαναστάσεως ἐν Λονδίῳ, οὗτινος οἱ κάτοικοι ἀγωνιῶντες σπεύδουσιν ἵνα ὑπο-

γράψωσιν αἰτήσεις δηλοῦσας ταῖς βουλαῖς τῆς Ἀγγλίας τοὺς ἀπὸ τῆς Διεθνούς Ἐταιρίας τῶν ἐργατῶν (Association internationale des travailleurs) ἐπικρεμαμένους κινδύνους· καὶ ὅτι ὁ Γλάδστον ἐμελλεν ἵνα προτείνῃ ἐν ταῖς βουλαῖς νόμον περὶ καθαιρέσεως τοῦ habeas corpus, καὶ ἔσπευσεν ἵνα προσκαλέσῃ εἰς Λονδίον στρατὸν ἐκ 40 000 ἀνδρῶν ἀπὸ Βιγχεστέρης!

Τί ἂν ἄρα ἔλεγον οἱ Ἄγγλοι, ἐὰν ἀγγλικὴ τις ἐφημερίς ἐτόλμα ἵνα δημοσιεύσῃ ὅτι ὁ Γάλλος στρατάρχης Μακ-Μαὼν ἔσπευσεν ἵνα ἀγάγῃ εἰς Παρισίους 40 000 ἀνδρῶν ἀπὸ τῆς ἀσίμου κόμης Brives-la-Gaillarde; καὶ ταῦτα πάντων καλῶς γνωριζόντων ὅτι ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἀγγλίᾳ δὲν ὑπάρχει στρατὸς 40 000 ἀνδρῶν. Ἐκαστος ἄρα δύναται ἵνα ἐννοήσῃ ὅπως ἱλαρὸν γέλωτα ἤγειρεν ἐν Λονδίῳ ἡ ἀφελὴς καὶ παραδόξος αὕτη ἀγγελία, ἣν ἔσπευσαν ἵνα δημοσιεύσωσι καὶ πολλὰ ἄλλως σπουδαῖα γαλλικὰ ἐφημερίδες· διότι οἱ Ἄγγλοι γνωρίζουσιν ἀκριβέστατα τὰ συμβαίνοντα παρὰ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι, καὶ οὐδέποτε αἱ ἐφημερίδες αὐτῶν παραλογίζονται οὕτως.

Ἐὰν δὲ οἱ Γάλλοι ἦσαν ἤττον ἀδιάφοροι πρὸς τὴν πολιτικὴν τῶν γειτόνων αὐτῶν, εὐκόλως ἂν ἀπέφυγον τὰς καταλαβούσας αὐτοὺς συμφορὰς κατὰ τὸ ὀλέθριον ἔτος 1870-1871.

Ἡ Ἀγγλία ὀλίγον μερινῶν ἐν τῷ παρόντι περὶ τῶν ὑπὸ τῶν δημογραφῶν τῆς Διεθνούς λεγομένης Ἐταιρίας κινδύνων· διότι βλέπει ἐπικρεμάμενον ἐαυτῇ κίνδυνον μείζονα καὶ ἄμεσον. Οἱ Ἄγγλοι δὲν ἀμελοῦσι τῶν πραγμάτων τυφλώττοντες πρὸς αὐτὰ καὶ θαρρόντες. Ἐπειδὴ ἡ συνεχὴς θαλασσοπλοῖα ἐδίδαξεν αὐτοὺς ἵνα μὴ ὀρμῶσιν ἀφρόνως πρὸς τοὺς σκοπέλους· διὸ καὶ ἔσπευσαν, ὡς φρόνιμοι ναυτίλοι, ἵνα σημειώσωσιν ἐν τοῖς ναυτικοῖς αὐτῶν πολιτικοῖς πίναξι τὸ ὄνομα τῆς φοβερᾶς ὑφάλου πέτρας τῆς ὀνομαζομένης Σεδᾶν, πρὸς ἣν προσεβράβη ἡ δόξα καὶ τὸ μέλλον τῆς Γαλλίας. Ἡ Ἀγγλία καταταράττεται πρὸς τὴν θέαν μελάνων νεφῶν, ἅτινα δεινὴν προμηνύοντα καταγίγδα, ἐγείρονται πολλαχόθεν· πρῶτον μὲν πέραν τῆς πρὸς βορρᾶν θαλάσσης, ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ὀλλανδίας, παρὰ τὴν Zeydersée, τὸ Σουνδ, καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ρήνου, δεῦτερον δὲ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, τρίτον δὲ πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ· ἦτοι προβλέπει ἀγωνιώσα τὴν συμμαχίαν τριῶν μεγάλων ἐθνῶν, τῆς Ρωσσίας, τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς βορείας Ἀμερικῆς, βουλευομένων ἵνα κατασχῶσι τῆς μὲν Ρωσσίας τὴν Κωνσταντινούπολιν, τῆς δὲ Πρωσσίας τὴν Δανιμαρκίαν καὶ Ὀλλανδίαν, τῆς δὲ Ἀμερικῆς τὴν λαμπρὰν Ἀγγλικὴν ἀποικίαν τοῦ Καναδά. Διὸ καὶ μεγάλαν ἤγειρεν ἐν Ἀγγλίᾳ ταραχὴν βιβλιαρίον τι (brochure) ἐκδοθὲν πρὸ τινων ἡμερῶν ἐν Λονδίῳ προφητεύον μέγала εἰς τὸ μέλλον δεινὰ τῇ Ἀγγλίᾳ. Οὐδὲν μὲν ἀλλ' ἄγνωστος συγγραφεὺς τοῦ ἀξιολόγου τούτου λιβέλλου προφητεύει τὰς μεγάλας μελλούσας τῇ Ἀγγλίᾳ συμφορὰς, ἢ μάλλον τὸν προσεχῆ ὀλεθρον τοῦ βασιλείου τούτου. Ἀπὸ τῶν περιφήμων ἐπιστολῶν τοῦ Ἰουνίου (Letters of Junius), ἐκδοθεισῶν κατὰ τὸ ἔτος 1764, οὐδέποτε λιβέλλος ἐψέχθη, ἐσχολιάσθη, οὐδ' ἐκίνησεν οὕτω τὴν ψυχὴν, οὐδ' ἀνέφλεξε τοσοῦτον τὸν θυμὸν τῶν Ἀγγλων ὡς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πονημάτιον.

Ἡ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΔΟΡΚΙΓΓ (The battle of Dorking) εἶναι ἡ ἐπιγραφή τοῦ παραδόξου τούτου βιβλιαρίου, ὅπερ εἶναι γεγραμμένον λαμπρῶς, ψυχρῶς, ἀπαθῶς, ἄνευ ὄγκου, μηδὲ βίας, ἐν εἰδεί ὑπομνήματος Ἀγγλοῦ τινὸς

ἐθελοντοῦ, διηγουμένου κατὰ τὸ 1921 πρὸς τοὺς ἐγγόνους αὐτοῦ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἀγγλίας. «Ζητεῖτε, λέγει ὁ γηραιὸς ἀτυχήσας ἐθελοντῆς πρὸς τὴν νέαν γενεάν, ἵνα διηγηθῶ πρὸς ἡμᾶς τὴν πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ἐπελθούσαν τῇ πατρίδι ἡμῶν πανολεθρίαν. Πικραὶ ἀναμνήσεις! Ἀλλ' ἴσως ἡ διήγησις αὕτη παράσχη ὑμῖν διδασκαλίαν τινὰ ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ πατρίδι εἰς ἣν κατεφύγομεν· διότι ἡμεῖς οἱ πατέρες ὑμῶν ἐγενόμεθα λίαν ὀφθαλμοῦ τοῦ νοουθετήματος, καίπερ πολλάκις εἶπερ τι καὶ ἄλλο ἔθνος νοουθετηθέντες. Ἀλλὰ φεῦ! οὐδέποτε ἐνενοήσαμεν τὰς νοουθεσίας. Ἐπειδὴ ἐὰν ἡμεῖς ἤμεθα οἱ πρῶτοι τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ ἐμπορέων, οἱ γείτονες ἡμῶν Γάλλοι ἐπρώτεον τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ πολεμικῶν ἐθνῶν. Ἐμεγαλοφρόνουν δὲ πρὸ πάντων δικαίως ἐπὶ τοῖς μεγαλοπρεπέσι καὶ ἀνδρείοις αὐτῶν στρατεύμασιν, ἅτινα ἐνίκησαν ἐπαλλήλως καὶ συλλήβδην τοὺς Ῥώσους καὶ τοὺς Ἀυστριακοὺς καὶ τοὺς Πρώσους· ὅθεν δικαίως ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ἀνίκητους...»

Ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου προλόγου δύναται ὁ ἀναγνώστης ἵνα μαντεύηται τὴν μέθοδον τοῦ συγγραφέως τοῦ λιβέλλου. Μετὰ τὸν πρόλογον τοῦτον ἄρχεται διηγουμένου τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἣτις διαρκεῖ μόλις ὀλίγας ἡμέρας. Ὁ πόλεμος ἀποκηρύττεται τῆς 9 αὐγούστου τοῦ 1871. Ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Ῥωσσία συμμαχοῦσι κατὰ τῆς Ἀγγλίας. Αἱ Ἰνδίαί, ἀποσταθεῖσαι παρὰ τῶν Ῥώσων, κατέχουσιν ἐξ ἀνάγκης μέρος τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ· τὸ δὲ ἐπίλοιπον στέλλεται εἰς Ἀμερικὴν πρὸς ἀμυναν τοῦ παρὰ τῶν Ἀμερικανῶν προσβαλλομένου Καναδά. Τὰ ἀπειρα Πρωσσικὰ καὶ Ῥωσσικὰ στρατεύματα προχωροῦσι πρὸς δυσμὰς, ἀφοῦ ἡ μὲν Ῥωσσία προσήρτησεν ἐαυτῇ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ δὲ Πρωσσία τὴν Δανίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν. Ὁ δὲ ἀγγλικὸς στόλος, διασπαρεῖς εἰς πάντα τῆς οἰκουμένης τὰ μέρη, ἀδυνατεῖ ἵνα φυλάττῃ τὰς ἀναριθμήτους ἅμα ἀποικίας καὶ αὐτὸ τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος. Τὸ δὲ περικλινὸν στρατεύμα εἶναι μέτριον.

Οἱ ἐθελονταὶ λειποτακτοῦσι ταχέως· τὰ τρόφιμα καὶ αἱ πολεμικαὶ παρασκευαὶ ἐκλείπουσι· οἱ στρατηγοὶ εἶναι ἀνίκανοι, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ ἀμαθεῖς. Μετ' ὀλίγον ἐν ἑκατομμύριον ἐχθρῶν ἀποβαίνουσιν ἀνεμποδίστως εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Περὶ τὴν πόλιν Dorking, δέκα ἀπέχουσιν τοῦ Λονδίνου λεύγας, συγκροτεῖται μάχη φοβερά. Καὶ οἱ μὲν Ἄγγλοι νικῶνται, τὸ δὲ Λονδίον καταλαμβάνεται ὑπὸ τῶν πολεμίων. Συγχρόνως ἀγγέλλεται ὅτι ὁ Ἀγγλικὸς στόλος διεφθάρη καταναυμαχηθεὶς παρὰ τὸ Woolwitz... Εἰκάζομεν τὰ λοιπὰ. Ἡ Ῥωσσία καταλαμβάνει τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν νέαν Ὀλλανδίαν· ἡ δὲ Ἀγγλία γίνεται φόρου ὑποτελὴς τῇ Ἀμερικῇ...

Ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ λιβέλλου τούτου οἱ Ἄγγλοι συναντώμενοι ἐρωτῶσιν ἀλλήλους. «Ἄρα δὲν ἐπληρώθη κατὰ τὴν ἐν Δόρκιγγ μάχην;» Βιβλιοπώλης δὲ τις τοῦ Λονδίνου ἐξέδωκε κατὰ τοῦ λιβέλλου καὶ διένειμε δωρεάν τὸν ἀριθμὸν τοῦ Χρόνου τὸν ἐκδοθέντα τῆς 22 ἰουνίου 1815, καὶ περιέχοντα τελείαν καὶ αὐθεντικὴν διήγησιν τῆς ἐν Οὐατερλώ μάχης, καθ' ἣν οἱ Ἄγγλοι, στρατηγούντος τοῦ Οὐελινγκτόνος, ἐνίκησαν μετὰ τῶν συμμάχων τὸν Ναπολέοντα. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τοῦ Χρόνου ἐνεθουσίασε πάλιν πρὸς ὦραν τοὺς Ἄγγλους. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ Ἀγγλία κατεχράσθη ἤδη τὸ Οὐατερλώ, καὶ πιθανὸν ὅτι προαναλίσκουσα αὐτὸ καταλήξει ἀληθῶς εἰς τὴν χρεωκοπίαν τοῦ Δόρκιγγ.

ΚΑΘΟΛΜΟΒΟΛΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.

Οί ιδόντες τὴν ἐν ἔτει 1867 παγκόσμιον ἐν Παρισίοις Ἐκθεσιν ἐνθουμοῦνται βεβαίως ὅπως ἐκίνησαν πάντας εἰς θαῦμα τὰ μεταλλουργικὰ ἔργα τοῦ Πρώσου Κρούππ, οὗτινος τὰ ἔργαστήρια κατεστάθησαν πρό τιος χρόνου εἰς Ἔσσην τῆς παρὰ τὸν Ῥήνον Πρωσίας. Ἐθαύμαζον δὲ μάλιστα ἐν αὐτοῖς μεγίστους χάλυβος ὄγκους διαπρέποντας ἐπὶ λεπτοφυΐᾳ καὶ πυκνότητι καὶ λάμπει μορίων, καὶ παρὰ τούτοις τὰ ἐξ ὁμοίων ὄγκων κατασκευασθέντα ὀπισθογεμῆ γιγάντια κανόνια τοῦ Κρούππ, ἅτινα ἔμελλον τρισὶ μετὰ ταῦτα ἔτεσιν ἵνα ἐμπρήσωσι τὴν φιλοξενήσαντα αὐτὰ πόλιν, τοὺς Παρισίους.

Ἡ Πρωσία, πεπεισμένη ὅτι ἡ ἐκκάρπωση τῶν μεταλλείων ἀπεργάζεται ἐν τῷ παρόντι ὡς ἡ γεωργία τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ἐθνῶν, ἐφιλοτιμήθη τότε ἵνα δείξῃ τοῖς πᾶσι τὴν θαυμαστὴν τῶν μεταλλουργείων αὐτῆς ἐπίδοσιν, μάλιστα δὲ τὰ πρὸς τὸν σιδήρον καὶ τὸν ἄνθρακα, ὧν ἄνευ οὐδὲν ἔθνος δύναται ἐν τῷ παρόντι ἵνα σεμνύνηται ἐπὶ ἀξιώματι καὶ ὑπεροχῇ. Γνωρίζουσα δὲ ὅτι ὁ χάλυψ εἶναι τὸ ἰδίως μέταλλον τῆς ἐνεστώσης ἐποχῆς, ὀνομασθεῖσας δικαίως ἐποχῆς τοῦ χάλυβος, ἐφιλοτιμήθη ἵν' ἀναδείξῃ ἑαυτὴν ἀριστεύουσαν ἐν τῷ παγκοσμίῳ ἀνταγωνίσματι, καὶ κατὰ τὴν κατεργασίαν τοῦ νεωτάτου καὶ χρησιμωτάτου τούτου μετάλλου.

Ὡς γνωστὸν, τὰ κανόνια κατασκευάζονται ἐκ τριῶν διαφόρων μετάλλων, 1ον ἐκ χωνεύματος σιδήρου, 2ον ἐκ χαλκοῦ (μίγματος συγκειμένου ἐξ ἐννενηκοντα ἀτόμων χαλκοῦ καὶ δέκα κασιτέρου), καὶ 3ον ἐκ στομώματος χάλυβος, ὅστις διαφέρει τοῦ χωνευτοῦ σιδήρου ὡς περιέχον μόνον χιλιοστά τινα ἄνθρακος ποικίλης φύσεως.

Ἡ μικρὰ αὐτῆ τῆς ποσότητος τοῦ ἄνθρακος διαφορὰ ἐν τῇ χημικῇ συνθέσει ἀρκεῖ ἵνα καταστήσῃ τὰ δύο ταῦτα μέταλλα, τὸν σιδήρον καὶ τὸν ἐστομωμένον χάλυβα, οὐ μόνον πάντῃ διάφορα τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν μετάλλου, τοῦ ὀρυκτοῦ σιδήρου, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλων. Ἐπειδὴ τὸ μὲν χωνεῦμα τοῦ σιδήρου χωνεύεται περὶ τοὺς 1100 βαθμοὺς ἑκατομβάθμου θερμομέτρου, ὁ δὲ χάλυψ μετὰ τῶν 1500 καὶ 1800 βαθμῶν. Διαφέρουσι δὲ μεγάλως καὶ κατὰ τὴν συναρμογὴν, τὸ ἔμπεδον, τὸ ἐλατὸν καὶ τὴν σκληρότητα· διότι ὁ χάλυψ πλεονεκτεῖ πάντα ταῦτα τοῦ χωνευτοῦ σιδήρου, τῶν ὀλίγων ἕνεκα μορίων ἄνθρακος ἃ ὑπερτερεῖ ἐκείνου.

Ἄλλ' ὁ χάλυψ τοῦ Κρούππ διαφέρει τῶν λοιπῶν εἰδῶν τοῦ χάλυβος τοῦ ἐμπορίου ἀπεργαζόμενος ἰδίον τι μέταλλον συμπαγέστερον, ὁμογενέστερον, μᾶλλον ἀντίτυπον καὶ ἔμπεδον τῶν ἄλλων χάλυβων, μάλιστα δὲ ὡς παρεχὼν μεγίστους χωνευτοὺς ὄγκους, ὧν ἐπιτυγχάνει ὁ Κρούππ, ὅστις δὲν ἀνεκοίνωσε μέχρι τοῦδε οὐδενὶ τὸ ἀπόρρητον τῆς κρᾶσεως τοῦ χάλυβος αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ ἐξαιρέτου τούτου στομώματος τοῦ χάλυβος τοῦ Κρούππ κατασκευάζονται νῦν τὰ πλεῖστα τῶν Πρωσικῶν κανονίων, μάλιστα δὲ τὰ ἀρτίως τοὺς Παρισίους καθολμοβολήσαντα. Διὰ δὲ τοῦ ἐστομωμένου χάλυβος δυνάμεθα τῆς μεγάλης ἕνεκα αὐτοῦ δυνάμεως ἵνα ἐλαττώσωμεν τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάρος τῶν κανονίων. Διότι, σκληρότερα καὶ ἐλαστικώτερα ὄντα, ἀντέχου-

σιν οὕτω πρὸς τὰς ἐκρήξεις τῆς πυρίτιδος μηδὲν διαστρεφόμενα, ὥστε ἐνῶ τὰ μὲν ἐκ χωνευτοῦ σιδήρου κανόνια μόλις ἀντέχουσι μὴ φθειρόμενα πρὸς χιλίας βολῆς, τὰ δ' ἐκ χαλκοῦ πρὸς δισχιλίας, τὰ ἐκ χάλυβος ῥαβδωτὰ κανόνια δύναται ἵνα ὑφιστῶνται πολὺ πλείονας ἐκπυροκροτήσεις.

Ἄπαντα τὰ πρωσικὰ κανόνια εἶναι ῥαβδωτὰ καὶ πληροῦνται ἐξόπισθεν· οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν ἐκριπτόμενοι μύδροι ἢ ὀβούζια ἔχουσιν 7, 14 καὶ 28 χιλιόγραμμα· τὰ δὲ πελώρια τηλεβόλα τοῦ Κρούππ ἐκτινάσσουσιν εἰς ἀπόστασιν 8 χιλιόμετρων μύδρους καὶ ὀβούζια βάρους 50 καὶ μέχρις 94 χιλιόγραμμων. Αἱ βόμβαι αὐτῶν εἶναι κυλινδροειδεῖς, ἀπολήγουσαι εἰς κῶνον, πλήρεις ἢ κοῖλαι, ἤτοι μύδροι ἢ ὀβούζια. Ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῶν ἐπιφάνεια καλύπτεται ὑπὸ περικαλύμματος μολύβδου, ὅπερ, περιέχον ἀκριβῶς τὸν σιδηροῦν μύδρον, διεισδύεται καὶ περιστρέφεται ἐν ταῖς ἐλικοειδέσι ῥαβδώσεσι τοῦ ἐκρηγνυμένου κανονίου, αἵτινες, πληρούμεναι ὑπὸ τοῦ μύδρου ὀλοσχερῶς, ἐμποδίζουσι τὴν διεκφυγὴν τῶν ἐκ τῆς ἐκρήξεως γενωμένων ἀερίων, ἅτινα, ἀραιούμενα μετὰ μεγίστης ὀρμῆς, σπείδουσιν ἵνα ἐξέλθωσι τοῦ αὐλοῦ τοῦ τηλεβόλου, ὠθοῦντα πρὸ αὐτῶν τὸν μύδρον ἢ τὸ ὀβούζιον. Ὁ μολύβδος καθιστᾷ εὐστοχωτέραν τὴν βολὴν, περιποιῶν αὐτῇ δύναμιν ἀπειρον, ἢν οὐδὲν ἀποβάλλει μέχρι τοῦ σκοποῦ.

Τὰ ὀπισθογεμῆ τηλεβόλα πλεονεκτοῦσι τῶν ἀρχαίων ἐμπροσθογεμῶν οὐ μόνον τὴν εὐστοχίαν καὶ τὴν ὀρμὴν τῆς βολῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐκολίαν μετ' ἧς πληροῦνται, μάλιστα δὲ τὰ μέγιστα αὐτῶν, οὐδὲν ὀλίγον τοῦ μετ' ἑκάστην βολὴν διὰ τῆς ψήκτρας (écouvillon) καθαρισμοῦ, καὶ ἀπαλλάττοντα τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτοῖς τῶν κινδύνων, οὓς ἐκινδύνευον προτοῦ οἱ πληροῦντες τὰ ἀρχαῖα τηλεβόλα ἀναφανδὸν, οὐχὶ φυλαττόμενοι ὀπισθεν τῶν πρὸς χρείαν τῶν ὀπισθογεμῶν ἐγειρομένων νῦν προχωμάτων. Τούτοις δὲ προσθετέον τὴν εὐκολίαν μετ' ἧς, καταλαμβάνόμενα ὑπὸ τοῦ ἔχθρου, δύναται ἵνα κατασταθῶσιν ἄχρηστα, ἀποσπώμενον τοῦ τὸν αὐλὸν ἀποφράσσοντος ὀπισθεν ἐπιστομίου (culasse).

Ἐκ τῶν τηλεβόλων τὸ χάλυβδινον μόνον διαμενεῖ χρήσιμον ἐν τῷ μέλλοντι, ὡς καὶ ὁ χάλυψ ἔσται τὸ ἀριστόν τῶν μετάλλων. Ἄλλ' ὅπως δυσχέρεια περὶ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ! Τὸ ἐλάχιστον ἐλάττωμα, ὁ ἐλάχιστος ῥωγμὸς, τὸ μικρότατον κενὸν ἐν τῷ τοῦ ἐστομωμένου χάλυβος ὄγκῳ, ἅτινα συνηθέστατα ἐν τοῖς λοιποῖς μέταλλοις παραβλέπομεν, ἀπεργάζονται τὸν ὄγκον τοῦ χάλυβος πάντως πρὸς κατασκευὴν τῶν κανονίων ἀπόρροον, ἐλαττοῦντα ἢ καὶ διαφθείροντα τὸ στεγανὸν καὶ τὸ ἀντίτυπον τοῦ μετάλλου οὕτως, ὥστε τὸ ἐκ τοιούτου πεπλημμελημένου ὄγκου κατασκευασθὲν κανόνιον διαρρήγνυται ἐκ τῆς πρώτης βολῆς δεινῶς τραυματίζον ἢ ἀποκτεῖνον τοὺς παρεστώτας καὶ ἀνατρέπον πᾶν τὸ προστυχόν. Τὰς δὲ κακότητας ταύτας κατάρθρωσεν ἵνα ἐκφυγῇ ὁ Πρώσος Κρούππ, παράγων ὄγκους χάλυβος κατὰ πάντα ἀνεπιλήπτους. Τῇ δὲ Γαλλίᾳ, καίπερ περὶ τοῦτο φιλοτιμηθείσῃ, ἀδύνατον ἐγένετο ἵν' ἀνεύρητὸ ἀπόρρητον τοῦ Κρούππ· ὁ δὲ πρὸς τὴν Πρωσίαν πόλεμος κατέλαβεν αὐτὴν ἀπαράσκευον.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Η ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἀνέτειλεν ἐν τῷ ζοφώδει τῆς ἀμαθείας ὀρίζοντι τῆς Ἑλλάδος πλείας φαεινὴ ἐξόχων λογίων τε ἄμα καὶ φιλοπατρίδων ἀνδρῶν, προδρόμων τῶν ὀλίγω ὕστερον ἀναφανέντων ἐξόχων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν, οἵτινες, συνασπίσαντες καὶ πολλὰ μοχθήσαντες, συνετέλεσαν ἔργῳ καὶ λόγῳ εἰς τὴν παλιγγενεσίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους· καὶ, παραλαβόντες δούλην καὶ θάρβαρον τὴν πατρίδα παρὰ τῶν πατέρων, παρέδωκαν αὐτὴν ἐλευθερὰν καὶ πεφωτισμένην τοῖς ἐπιγινόμενοις. Ἡ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς ὅτι κατὰ τινὰς ἐποχὰς ἀναφαίνονται παρὰ τοῖς ἔθνεσιν ἄνδρες ἐπίσημοι, ἀποτεταγμένοι ὑπὸ τῆς θείας προνοίας εἰς ἐπιτέλεσιν τῶν βουλευμάτων αὐτῆς, οἵτινες, περατωθείσης τῆς ἐντολῆς, ἀφανίζονται αἴφνης, καταλείποντες αἰδίων μνήμην τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν εὐεργετημάτων αὐτῶν τοῖς ἐπιγινόμενοις.

Ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, αἱ κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὰς νήσους καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ἑλληνικαὶ κοινότητες, ἀγόμεναι ὑπὸ σφοδροῦ πρὸς τὴν παιδείαν ὀργασμοῦ, ἵδρυσαν πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Τὸ γυμνάσιον τῆς Σμύρνης, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ὁ εὐφραδῆς Οἰκονόμος καὶ ὁ πολυμαθὴς Κούμας· τὸ τῆς Χίου, ἐν ᾧ ὁ Βάμβας, τὸ τῶν Κυθωνιῶν, ἐν ᾧ ὁ Καίρης, τὸ Ζωσιμαῖον καὶ Καπλιναῖον γυμνάσιον τῶν Ἰαννίνων, καὶ πλῆθος ἄλλο μικροτέρων παιδευτηρίων, ἐγένοντο τότε φωτειναὶ ἐστίαί, ἀφ' ὧν διεσκαδάσθη τὸ ἐφ' ἡμῶν πλανώμενον ἔτι τοῦ μεσαιῶνος πικρὸν ἀμαθείας καὶ δεισιδαιμονίας σκότος, καὶ ἤρξατο ἡ ἐπανόρθωσις τῆς πολυπαθοῦς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ παλιγγενεσία τοῦ ἀπονεαρκωμένου ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Πατὴρ τοῦ ἐν τούτοις τὰ μάλιστα εὐδοκίμησαντος Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων ἐγένετο ἡ Τσαριτσάνη τῆς Θεσσαλίας. Ἐγεννήθη δὲ οὗτος ἐκ πατρὸς πρεσβυτέρου τῆ 28 αὐγούστου 1780, καὶ διετέλεσεν, ἱερεὺς χειροτονηθεὶς, κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλαῖς τῆς Θεσσαλίας πόλεσι μέχρι τοῦ ἔτους 1806, ὅτε, καταμυνηθεὶς πρὸς τὸν τότε σατράπην τῶν Ἰωαννίνων Ἀλῆ Πασσᾶν, ὡς μετασχὼν τῆς ἀποτυχούσης ἐπαναστάσεως τοῦ ἥρωος Παππα-Εὐθυμίου Βλαχάβα ἀπήχθη πρὸς ἑἴαν εἰς Ἰωάννινα, ὅπου ἐνεβλήθη εἰς φυλακὴν, ἔνθεν μόλις ἀντὶ πολλῶν λύτρων ἠδυνήθη ἵν' ἀπολυτρωθῇ. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν πατρίδα κατεστάθη ἀντὶ τοῦ σοφοῦ Κούμα διδάσκαλος· ἀλλὰ, διαβληθεὶς πάλιν πρὸς τὸν σατράπην, διεσώθη εἰς Σμύρνην, ἔνθα τῇ προτροπῇ τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ κατεστάθη ὑπὸ τῶν Σμυρναίων μετὰ τοῦ Κούμα τῆ 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 1810 γυμνασιάρχης τοῦ τότε ἰδρυθέντος Φιλολογικοῦ λεγομένου Γυμνασίου.

Καὶ ὁ μὲν Οἰκονόμος ἐδίδασκεν ἐν αὐτῷ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὴν θεολογίαν, ὁ δὲ Κούμας τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ μαθηματικά· ὁ δὲ ὀλίγω ὕστερον προσκληθεὶς ἀδελφὸς τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου ἰατρὸς Στέφανος Οἰκονόμος, τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν χημείαν.

Εκαστος δὲ τῶν σπουδαίων καὶ ἀκαμάτων τούτων ἀνδρῶν ἐφιλοτιμήθη περὶ τὴν σύνταξιν καὶ ἐκδοσιν ὑπὲρ τῶν μαθητῶν καταλλήλου πρὸς ἕκαστον μάθημα πονήματος. Οὕτως ὁ μὲν Οἰκονόμος συνέταξε καὶ ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ τῷ 1803 τὴν Ῥητορικὴν, τῷ δὲ 1817 τὰ Γραμματικά, καὶ συνέγραψεν ἐν Σμύρνῃ ὠραίαν τινὰ κωμωδίαν, τὸν Ἐξηναθελόνην, ἣν ἐξέδωκεν ὕστερον ἀνωνομῆ ἐν Βιέννῃ.

Ὁ Κούμας συνέταξεν ἐν Σμύρνῃ τὸ περὶ Φιλοσοφίας πόνημα, τὴν Παλαιὰν Γεωγραφίαν, τὴν Χρονολογίαν, καὶ πολλὰ ἄλλα διδακτικὰ συγγράμματα ἅτινα ἐξέδωκεν ὕστερον τῷ 1818.

Ὁ δὲ Στέφανος Οἰκονόμος μετέφρασε τὴν Χημείαν τοῦ Γάλλου Ἀδῆτου, καὶ ἐδωρήσατο τὴν μετάφρασιν τῷ Κούμα, ὅστις ἐξέδωκεν αὐτὴν εἰς 8ον τῷ 1818· πρὸς δὲ τούτῳ τὴν γραμματικὴν τοῦ Βουτμάνου, ἐκτυπωθεῖσαν τῷ 1812 ἐν Βιέννῃ καὶ μετατυπωθεῖσαν πάλιν ὕστερον ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Ἰονίῳ πολιτείᾳ σχολείων, ἐπιστατοῦντος τοῦ Ἀσωπίου. Ἡ φήμη τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης σχολῆς εἰλκυε πανταχόθεν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῶν νήσων καὶ τῆς Ἑλλάδος πλείστους παιδείας ὀρεγομένους μαθητάς. Ἀλλὰ τὰ τό-

τε ἐσνάφια λεγόμενα τῆς Σμύρνῆς, ὑπεκκαίόμενα καὶ βραδιουργούμενα ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκβληθέντων τῆς σχολῆς διδασκάλων, καταγγελλόντων τῷ πληθει τὴν νέαν τοῦ Οἰκονόμου καὶ τοῦ Κούμα διδακτικὴν μέθοδον, καὶ τὰς ἐπιστήμας, ὡς ἀπόρροια ἀσεβείας καὶ αἰτίας διαφθορᾶς, ἐξεγείρονται καὶ ζητοῦσιν ἵνα ἐκβληθῶσιν ἐκ παντὸς τρόπου οἱ νέοι διδάσκαλοι, καὶ μάλιστα ὁ Οἰκονόμος ὅστις ἐπὶ τέλους ἀηδισθεὶς τὴν ἀχαριστίαν, καὶ θελήσας ἐν ἀποφύγῃ τὸν ὄχλον καὶ τὰς ταραχάς, χαίρειν εἰπὼν τοῖς Σμυρναίοις ἀπέπλευσεν εἰς Μιτυλήνην, ἔνθεν, διατρίψας μέχρι τοῦ ἔτους, 1819, προσελλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, χειροτονήσας αὐτὸν καθολικὸν ἱεροκλήρικα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤρξατο ἡ ἀληθὴς φήμη τοῦ Οἰκονόμου, μυηθέντος ἤδη ἐν ἔτει 1820 τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας. Ἄλλ' ἰδὼν τὸ ἐπελθὸν ἔτος τὴν μὲν ἐπανάστασιν ἀμείζουσαν, τοὺς δὲ Ἕλληνας καταδιωκομένους πανταχοῦ, μάλιστα δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατέφυγε με-

τὰ πλείστων ἄλλων φυγάδων ὀλίγω πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατριάρχου εἰς Ὀδησσόν. Αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι ἦσαν ἡμέραι ὀργῆς καὶ ὀδύνης. Ἡ Ὀδησ-

Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος.

σὸς ἐγένετο τότε κοινὸν καταφύγιον πάντων τῶν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως διαφυγόντων Ἑλλήνων, οἵτινες ἀπετέλεσαν ἔκτοτε ἐν αὐτῇ μεγάλην ἑλληνικὴν ἀποικίαν.

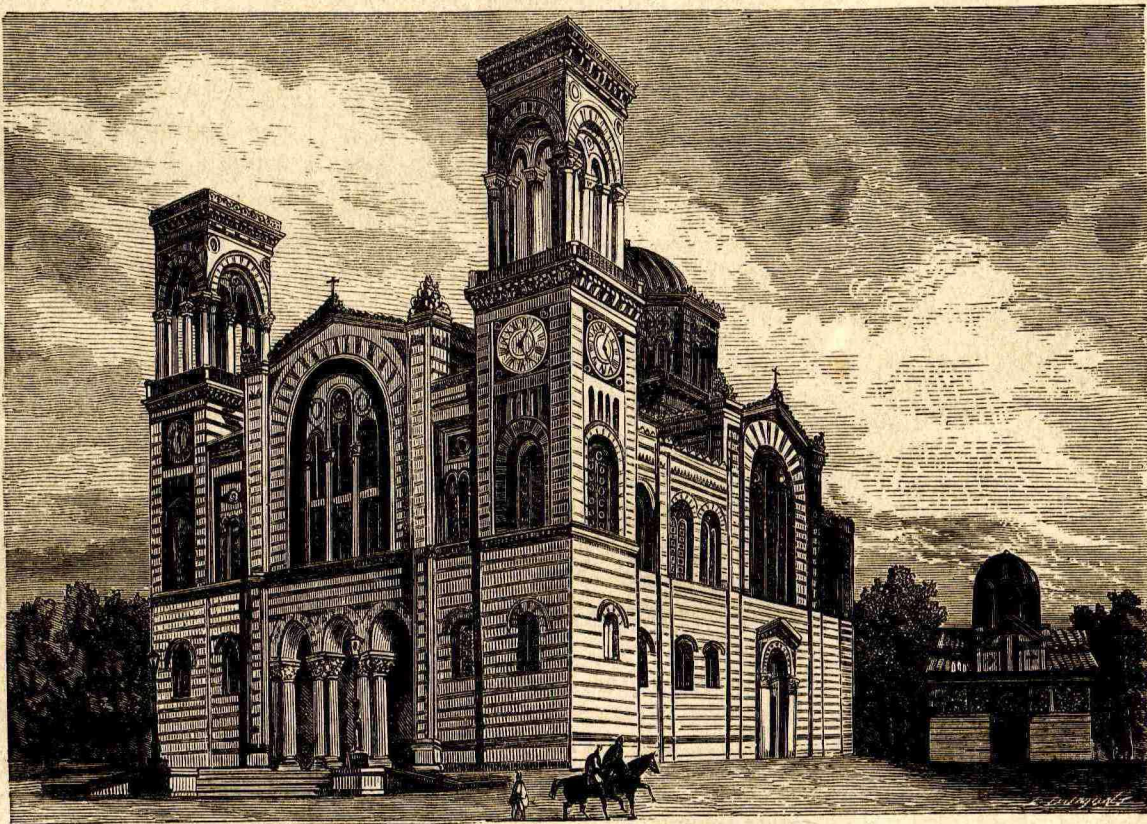
Ὀλίγω μετὰ τὴν εἰς Ὀδησσὸν ἄφιξιν τοῦ Οἰκονόμου προσωρμίσθη εἰς αὐτὴν πλοῖον Ἑλ-

φρον λόγον, περὶ οὗ ὁ Pouqueville εἶπεν ὅτι «ἀδύνατον ἵνα διαγράψῃ τὸ πάθος, ὅπερ ἐκίνησεν ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀκρωμένων ὁ ἐπιτάφιος οὗτος λόγος· ἐπειδὴ πᾶσα διαγραφή εἶναι ὑποδεστέρα τῆς ἀληθείας.» Ὡς γνωστὸν τὰ λείψανα τοῦ ἀειμνήστοι πατριάρχου Γρηγορίου μετηνέχθησαν ἤδη εἰς Ἀθήνας, καὶ ἀναπαύονται ἐν τῇ ὠραίᾳ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς πρωτεύουσας τῆς Ἑλλάδος, ἧς παρατίθεμεν τὴν εἰκόνα. Ἐκτοτε ὁ Οἰκονόμος διεβόηθη εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, καὶ δὲν ἔπαυεν ἐργαζόμενος λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑπὲρ τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρος, φιλοτιμούμενος τότε ἵνα διασαφήσῃ καὶ καταδείξῃ τὴν τῶν Σλάβων καὶ Ἑλλήνων πρὸς ἀλλήλους συγγένειαν, προσεκάλεσεν εἰς Πετροῦπολιν τὸν Οἰκονόμον, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἐντολὴν ταύτην. Οὗτος δὲ εὐγνωμονῶν πρὸς αὐτὸν, οὕτω κηδόμενον ὑπὲρ τῶν εἰς Ῥωσίαν καταφυγόντων, ἐξέμαθε τὴν Σλαβικὴν γλῶσσαν, καὶ μελετήσας τὴν φιλολογίαν αὐτῆς, συνέταξε τὰ περίφημα αὐτοῦ δύο συγγράμματα· τὸ Περὶ προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τὸ Περὶ τῆς συγγενείας τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Σλαβικῆς γλώσσης.

Τὸ πρῶτον τῶν σπουδαίων τούτων πονημάτων ἐξετυπώθη ἐν Πετροῦπόλει ταῖς δαπάναις τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμάδων κατὰ τὸ 1830 εἰς 8ον.

Τὸ σύγγραμμα γέμει τεκμηρίων καὶ μαρτυριῶν, δεικνυσῶν τὴν ἀπιστον τοῦ ἀνδρὸς πολυμάθειαν.

Μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν βιβλίων τούτων ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἔδωκεν αὐτῷ σύνταξιν ἰσόβιον καὶ παράσημα, ἡ δὲ ἐν Πετροῦπόλει ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία ἐξελέξατο κοινῇ ψήφῳ τὸν Οἰκονόμον συνέδρον, ἡ δὲ αὐτοκρατορικὴ Ἀκαδημία ἀπέδειξεν αὐτὸν συνέταιρον. Ὁ δὲ φιλέλληνας καὶ φιλόμουσος βασιλεὺς τῆς Ῥωσσίας

Ἡ Μητρόπολις τῶν Ἀθηνῶν.

ληνικόν, φέρον τὰ ἱερά λείψανα τοῦ ἀγχιονθέντος καὶ εἰς τὸν Βόσπορον ῥιφθέντος πατριάρχου Γρηγορίου, ὃν ὁ Οἰκονόμος ἀνεγνώρισεν εὐθύς. Κατὰ δὲ τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ πομπικὴν τοῦ πατριάρχου κηδείαν ὁ Οἰκονόμος ἔλαβε μεγάλην ἀφορμὴν τοῦ ἐπιδειξασθαι τὴν περὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ δεινότητα, ἐκφωνῶν τὸν περίφημον ἐκεῖνον χρυσοστόμιον ἐπιτά-

ἔπεμψε τῷ Οἰκονόμῳ βασιλικὸν παράσημον, τὸν ἐρυθρὸν ἀετὸν· ἡ δὲ ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημία ἐξελέξατο αὐτὸν ἀντεπιστέλλον μέλος. Τότε ὁ Οἰκονόμος μετέβη εἰς Γερμανίαν, ὅπου διετέλεσεν ἐπὶ πολὺ διδασκόμενος καὶ διαλεγόμενος πρὸς τοὺς σοφοὺς αὐτῆς Ἑρμάνον, Βοϊκχιον, Κρυγέρον, Θείρσιον, Ρινέρον καὶ Νέανδρον, τιμήσαντας ἅπαντας τὸν ἄνδρα κατ'

Ἡ τριλογία τοῦ Δάντου. — Ὁ παράδεισος.

ἀξίαν διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ ἀρετὴν αὐτοῦ.

Ἀλλὰ περὶ τὸ 1831, κατασταθείσης ἤδη τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἦλθεν εἰς αὐτήν, ὅπως συμπράξῃ ἐκ τοῦ πλησίον εἰς τὸ ἔργον, ὑπὲρ οὗ οὕτως ἐμόχθησε μακρόθεν. Καθ' ὁδὸν διήλθε διὰ τῆς Ῥώμης, ἔνθα ὁ πάππας Γρηγόριος ὁ ἕκτος ἐδέχθη αὐτὸν εὐμενέστατα, καὶ ἐγνώρισε τοὺς πλείστους τῶν Καρδινάλιων, ἐν οἷς καὶ τὸν πολύγλωττον Μετσοφάντην.

Τῷ 1842 ἐξεφώνησε λαμπρὸν περὶ τῶν Ζωσιμάδων λόγον· τῷ δὲ 1843 ἔτρονον περὶ τοῦ Βρεσθένους ἢ Σελασίας, καὶ ἕτερον περὶ τοῦ αἰοιδίμου Θεοδώρου Κολοκοτρώνη. Ἀλλὰ τὸ μέγιστον καὶ κάλλιστον τῶν πονημάτων αὐ-

τοῦ εἶναι ἡ τετράβιβλος περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐρμηνείας τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς τῶν Ο', ἔνθα ὁ εὐφυὴς συγγραφεὺς ἐνεδείξατο πᾶσαν αὐτοῦ τὴν πολυμάθειαν, τὴν ἐμβρίθειαν καὶ καλλιπέειαν. Φθάσας δὲ πρὸς τὸ τέλος τοῦ βίου ἠτοίμασε τὴν μετὰ σχολείων ἐκδοσιν τῶν Ἀμφιλοχίων τοῦ πατριάρχου Φωτίου, ἧτις ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἱατροῦ Σοφοκλέους Οἰκονόμου.

Ἐτελεύτησε δὲ τῇ 8 μαρτίου τοῦ ἔτους 1857, ἄγων τὸ 77 ἔτος, μεταλλάξας εὐδαιμονῶς καὶ ἰλαρῶς τὸν βίον. Κατέλιπε δὲ ὑπὲρ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ τοῦ Ἀμαλείου Ὁρφανοτροφείου, καὶ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Πανε-

πιστημίου, καὶ τοῦ σχολείου τῆς ἰδίας πατρίδος Τσαριτσάνης πολλὰς κληροδοσίας.

Ἡ κηδεία τοῦ Οἰκονόμου ἐγένετο ὄντως βασιλική. Διότι ὁ μὲν Ὀθίων ἀπένευμε τῷ νεκρῷ τὸ παράσημον τῶν Μεγάλων Ταξιαρχῶν καὶ τιμὰς ἀντιστρατήγου· ἅπας δὲ ὁ κληρὸς καὶ οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἐν τέλει καὶ πολλοὶ τῶν πρέσβειων, καὶ οὐλλήθδην ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν παρέπεμψαν τὸν νεκρὸν αὐτοῦ μέχρι τοῦ τάφου. Καὶ ἐν μὲν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ἔνθα ἐτελέσθη ἡ ἐπιθήδριος τελετὴ, ἐξεφώνησε τὸν ἐπιτάφιον αὐτοῦ ὁ σοφὸς Μιχαὴλ Σχινᾶς· ἐπὶ δὲ τῷ τάφῳ ὁ συνήγορος Ἀνδρέας Ῥηγόπουλος. Ὁ νεκρὸς κα-

Ἡ τριλογία τοῦ Δάντου. — Ὁ παράδεισος.

θήμενος ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θρόνου, ἐνδεδυμένος τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ πολυτελεῖ τὴν κεφαλὴν μίτρα κεκαλυμμένος, διορθεῖσθαι αὐτῷ ὑπὸ τῆς τελευταίας βασιλείας τῆς Γεωργίας καὶ ἔχων διὰ χειρῶν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον παρῆγε θέαμα σεμνότατον καὶ κατασκευτικόν· διότι ἐφαίνετο ἔτι ζῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ὁ νεκρὸς παρεπέμφθη εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τῶν Ἄσωμάτων.

Ἄμα διαδοθείσης εἰς τὴν Εὐρώπην τῆς ἀγγελίας τοῦ θανάτου τοῦ Οἰκονόμου, ὁ διάσημος Τισσενδόρφος ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Αὐγούστου τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ. « Τῇ 8 ἡμέρᾳ μαρτίου, ἔγραφε προοιμιαζόμενος, ἡ

Ἑλλάς κατεσχέθη ὑπὸ μεγάλου πένθους, ἀπολέσασα ἓνα τῶν πολυτιμοτάτων αὐτῆς ἀνδρῶν, τὸν Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον, ἄνδρα ἐλλόγιμον, πολλαχῶς εὐεργετήσαντα αὐτὴν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη. Ἐγένετο δὲ οὗτος ὀνομαστός ἐν Γερμανίᾳ· διότι οὐ μόνον ἠγωνίσασα τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων ἀγωνία, ἀλλὰ καὶ σινέβαλεν εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῆς φιλολογίας καὶ θεολογίας καθόλου διὰ συγγραμμάτων, ἅτινα ἔσχον μεγάλην πρὸς ταύτας ῥοπήν. »

Τούτων ἀπάντων τῶν εὐεργητημάτων ἀναμνησκόμενοι, ἡ μὲν Μεγάλη Ἐκκλησία ἐξέδωκε τῷ 1832 διάγγελμα, χορηγοῦσα αὐτῷ τὸ προνόμιον « τοῦ φέρειν ἐπὶ κεφαλῆς σταυρὸν

ἀδαμάντινον, ὡς γνώρισμα ἰδιαζούσης πρὸς αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς περιποιήσεως διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς Εὐσεβείας ἀκαμάτους αὐτοῦ ἀγῶνας, » τὸ δὲ Πανελλήνιον δικαίως ὠνομασεν αὐτὸν Οἰκονόμον τὸν Μέγαν¹.

1. Ἴδὲ « Ὑπόμνημα αὐτοσχέδιον περὶ τοῦ αἰδεσιμωτάτου πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ὑπὸ Σ. Σιβίνη. Ἐν Τεργέσει, 1859. — Histoire de la régénération de la Grèce par Pouqueville, tome II, καὶ τὸ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Α. Γούδα ἐκδοθὲν ἀξιόλογον πόνημα. « Παράλληλοι βίοι τῶν ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος διαπρεψάντων ἀνδρῶν. »

Κινεζικαὶ Γιόγκαι ἐν Σιγκαπορη.

ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΙ
ΕΙΣ ΤΑΣ
ΜΕΓΑΛΑΣ ΝΗΣΟΥΣ
ΤΗΣ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ.

1854 — 1869

ΝΕΩΤΑΤΑΙ ΕΞΕΥΡΕΣΕΙΣ.

Ἡ χερσόνησος Μαλάγα καὶ ἡ Μαλαισία.

Αἱ μεταξὺ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Κίνας ἀκαταίτητος Ἰνδίας παρατείνονται πρὸς νότον ἐν σχήματι ἀπεράντου ὑποβρυχίας σύρτειος, ἀφ' ἧς ἐξαιρῶνται ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὠκεανῷ ἡ χερσόνησος Μαλάγα, καὶ μετ' αὐτὴν αἱ μεγάλαι νῆσοι Σουμάτρα, Ἰάβα καὶ Βόρνεον, αἵτινες μετὰ τῶν παρ' αὐταῖς μικροτέρων νήσων συνιστῶσι τὴν λεγομένην Μαλαισίαν ἢ Ὀλλανδικὴν Ὠκεανίαν. Τὸ μέγεθος τῶν νήσων τούτων εἶναι ἀπίστον· διότι μόνη ἡ νῆσος Βόρνεον, ἣν ὁ Ἰσημερινὸς διατέμνει δίχα, εἶναι οὕτω μεγάλη, ὥστε δύναται ἵνα περιλάβῃ ἐν ἐνὶ μόνῳ αὐτῆς δάσει ἅπασαν τὴν Μεγάλην Βρετανίαν ἢ τὴν Γαλλίαν αὐτὴν, καὶ εἰκοσιόκτακις τὴν Σικελίαν, ἣτις εἶναι ἐκ τῶν μεγίστων νήσων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου. Διὸ ἡ ἀπὸ τῆς ἐτέρας τῶν νήσων εἰς τὴν ἐτέραν μεταβάσις ἀπαιτεῖ πολλῶν μὲν ἐβδομάδων πλοῦν διὰ τῶν ἀτμοπλοίων, πολλῶν δὲ μηνῶν διὰ τῶν ἰστιοφόρων· τὰ δὲ ἐνδότετα αὐτῶν διέμειναν μέχρι τοῦδε ἀνερεύνητα καὶ ἀνεξιγνώστα τὰ πολλά.

Αἱ μεταξὺ τῶν ἀπεράντων τούτων νήσων θαλάσσαι ἔχουσι οὕτως ὀλίγον τὸ βάθος, ὥστε τὰ πλοῖα δύναται ἵνα ὀρμήσωσι πανταχοῦ ἀφ' ἑως μέχρι τοῦ στενοῦ μὲν ἀλλὰ βαθυτάτου πορθμοῦ τῶν Φιλιππίνων νήσων, ὅστις χωρί-

ζει τὸ ὑποβρυχίον τοῦτο τῆς Ἀσίας ὀροπέδιον, ἢ τὴν λεγομένην Ἰνδικὴν Μαλαισίαν, ἀπὸ τοῦ ἐτέρου ὑφάλου ὀροπέδιου, τοῦ παρατεινομένου πρὸς νότον ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ τῶν Φιλιππίνων μέχρι τῶν ἀρκτικῶν ἀκτῶν τῆς Αὐστραλίας, ἐφ' οὗ κεῖται ἡ Νέα Γουινέα καὶ τινες ἄλλαι δευτερεύουσαι νῆσοι, καὶ ἀποτελοῦντος τὴν λεγομένην Αὐστραλιακὴν Μαλαισίαν.

Αἱ πλεῖστοι τῶν νήσων τῆς Ἰνδικῆς Μαλαισίας, μάλιστα δὲ ἡ Σουμάτρα καὶ ἡ Ἰάβα γέμουσι ἠφαιστειῶν ὄρεων, διατεμνόντων αὐτὰς ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, τῶν μὲν ἀπεσβεσμένων ἤδη ἀπὸ αἰῶνων, τῶν δὲ ἐκρηγνυμένων ἐκ διαλειμμάτων, καὶ ἀπεργαζομένων σεισμούς καὶ κατακλυσμούς καταστρέφοντας καθ' ἑκάστην τὰς κόμας τῶν ἐπὶ τῶν κλιτύων αὐτῶν κατασταθέντων τολμηρῶν ἐγχωρίων. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματος, ἡ μὲν ἐν ἔτει 1772 συμβῆσα ἐκρηξις τοῦ μεγάλου πυριπνίου ὄρους τῆς Ἰάβας Ῥαπανδα Ὑάγγ κατέκαυσε διὰ πυρφόρου ποταμοῦ περὶ τεσσαράκοντα κόμας· ἡ δὲ ἐν ἔτει 1815 ἀνάβρηξις τοῦ Τόμβορο διέφθειρεν ὑπὲρ τὰς 12,000 κατοίκων τῆς νήσου Σουμάβας.

Τεκμαιρόμεθα δὲ ὅτι ἡ καταπληκτικὴ αὕτη συσφύρευσις ἠφαιστειῶν δυνάμεων κατὰ τὰς χώρας ταύτας ἀνεπτύχθη πολὺ ὕστερον τῆς καταστάσεως τῶν ἠπείρων καὶ θαλασσῶν τῆς γῆς. Διότι ὁ θαθὺς πορθμὸς ὁ χωρίζων τὰ δύο ὑποβρυχία ὀροπέδια Ἰνδικῶν Μαλαϊκῶν καὶ Αὐστραλιακῶν Μαλαϊκῶν, ἐφ' ὧν κεῖνται αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος νῆσοι, χωρίζει ἀληθῶς δύο πάντη ἀλλήλων διαφόρους κόσμους, πάντη διάφορον παρέχοντας γεωλογικὴν σύστασιν, καὶ διάφορα ἐκτρέφοντας φυτὰ, ζῶα καὶ ἀνθρώπους, τῶν μὲν ὁμοίων καθόλου τοῖς τῆς Ἀσίας, τῶν δὲ τοῖς τῆς Αὐστραλίας, τρανωτάτην παρεχόντων ἀπόδειξιν ὅτι τὸ βόρειον τοῦτο τμήμα, ἢ τὸ Μαλαϊκὸν ἀρχιπέλαγος ἀπεσπάσθη ποτὲ τῆς Ἀσίας, ἣτις συνήπτετο, διὰ τῆς ἡμέρα ἀξάνομένης καθέσεως τοῦ ἐδάφους, ὑποσκα-

φέντος ἐκ τῶν ἀναβρήξεων τῶν πυριπνιῶν ὄρων.

Οἱ ἄνθρωποι τῆς χερσονήσου Μαλάγας καὶ τῶν νήσων τῆς Μαλαισίας εἶναι παρόμοιοι τὴν τε φύσιν καὶ τὰ ἔθη πρὸς τοὺς βαρβάρους Βάρους λ. γ. τῆς χώρας τῆς Ἀσίας Ἀσσαμ. Ἐν δὲ Σουμάτρα εὗρον ἐσχάτως δύο Ἀγγλοὶ περιουδευταὶ ἄγνωστα μέχρι τοῦδε γένη, ἅτινα ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον καὶ τὰ αὐτὰ ἔθιμα τοῖς τῶν ἀγρίων φυλῶν Νάγας τῆς πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολάς Ἰνδουστάνης· διότι, ὡς ἐκεῖνοι, οἱ νησιῶται τῆς Σουμάτρας ἐπιστίζονται, καὶ ὁσάκις ἀποκτείνουσιν ἐχθρὸν τινα, προσθέτουσιν ἐπὶ τοῦ δέρματος τοῦ προσώπου αὐτῶν νέον σημεῖον τοῦ φόνου. Παρὰ τούτοις, ὡς παρὰ τισι γένεσι τῆς νήσου Βορνεοῦ, οἱ νέοι δὲν δύναται ἵνα νυμφεύωνται ἐφ' ὅσον δὲν κατώρθωσαν ἵνα τάμωσιν ὠρισμένον τινα ἀριθμὸν κεφαλῶν ἐχθρῶν. Οἱ δὲ τὴν χώραν Ἀσσαμ κατοικοῦντες Μιχμηῖς ἔχουσι, ὡς οἱ κάτοικοι τῆς Πολυνησίας καὶ τῆς Σουμάτρας ἔθος ἵνα μὴ θιπτόωσιν, ἀλλ' ἐκθέτωσι τοὺς ἀποθανόντας ἐπὶ σανίδων, μέχρις οὗ αἱ σάρκες σαπείσαι ἀποσπασθῶσι τῶν ὀστέων.

Τὰ ἀσιατικὰ ταῦτα γένη μεταχειρίζονται γλώσσας, ὧν αἱ λέξεις εἶναι μονοσύλλαβοι, ὡς αἱ γλώσσαι τῶν θιβετικῶν βιρμανικῶν ἢ σιαμικῶν βιρμανικῶν ἐθνῶν καθόλου. Αἱ δὲ γλώσσαι τῶν νησιωτῶν τῆς Μαλαισίας, ἔχουσι μόνον μονοσυλλάβους λέξεις, παρέχονται μεγίστην πρὸς τὰς τῶν λαῶν τούτων τῆς Ἀσίας ὁμοιότητα. Ἐκ δὲ τῶν τεκμηρίων τούτων καὶ ἐξ ἄλλων πειθόμεθα μᾶλλον ὅτι τὰ κίτρινα φύλα τῆς Μαλαισίας κατήλθον πρωϊαίτατα εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸν Γάγγην χερσονήσου.

Μεταβαίνων δὲ τις ἀπὸ τῆς νήσου Βάλι εἰς τὴν νήσον Λομβόκ, μόλις τρίακοντα ἀπ' ἀλλήλων ἀπεχούσας χιλιομέτρα, ἀντικειμένους δ' ἐκατέρωθεν τοῦ πορθμοῦ, ἐκπλήττεται τὴν παράδοξον διαφορὰν τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν καὶ τῆς γεωλογικῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους τῶν δύο τούτων οὕτω γειτνιαζουσῶν νήσων,

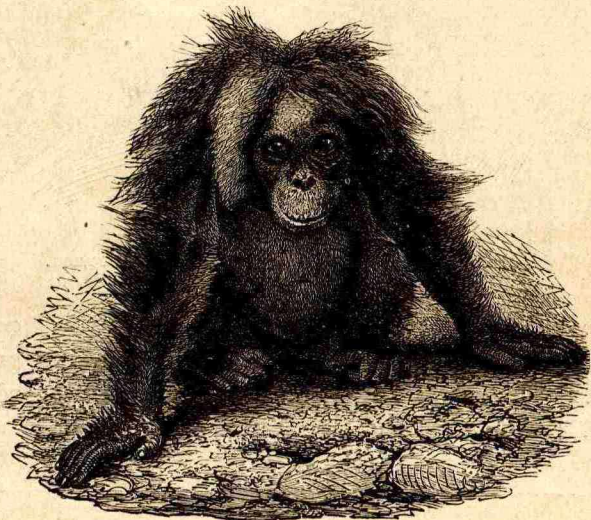
διαφερουσών άλλήλων, ως η Εύρώπη της Αμερικης.

Φιλοτιμούμενος ίνα διασαφήση τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεωγραφικὸν ζήτημα, ὅπερ πρῶτος ἐδήλωσε τοῖς γεωγράφοις ὁ Ἄγγλος Windsor Earl, ὁ γνωστὸς Ἄγγλος φυσιολόγος Wallace ἐπεχείρησεν ἵνα διαγράψῃ τὰ ὅρια τοῦ ὑπὸ τῶν ὑδάτων κατακλυσθέντος καὶ τῆς Ἀσίας ἀποσπασθέντος ἐδάφους τούτου, ὁρμώμενος ἐκ τῆς συγκριτικῆς μελέτης τῶν ζώων, τῶν φυτῶν, καὶ τῶν γεωλογικῶν στρώσεων τῶν γαιῶν, ὅσαι, διασωθεῖσαι ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἐξαίρονται νῦν ἀπὸ τοῦ βορείου ὑποβρυχίου ὄροπεδίου, συνιστῶσαι τὸ ἀρχιπέλαγος τῆς Μαλαισίας. Διήλθε δὲ ἐπὶ ὀκτῶ ὄλα ἔτη τὰς γαίας ταύτας, ἐξετάζων τὴν γεωλογικὴν σύστασιν τοῦ ἐδάφους, συγκρίνων τὰ φυτὰ, τὰ ζῶα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῶν παραδόξων νήσων, καὶ μετεκόμισεν εἰς Εὐρώπην τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ φυσικῆς ἱστορίας συλλογὰς, συγκειμένας ἐξ 125 000 ἀντικειμένων, ἦτοι 310 μαστοφόρων, 100 ἐρπετῶν, 7 500 κοχχυλίων, 8 660 πτηνῶν, 13 100 χρυσαλλίδων, 83 200 κολοπτέρων, καὶ 12 400 ἐντόμων· καὶ ἐξέδωκε δίτομον σπουδαιοτάτην διαγραφὴν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἐν ἣ πορίζεται τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ μεγάλου τούτου γεωλογικοῦ φαινομένου. Ἐπὶ ταύτας τὰς χώρας προτιθέμεθα ἵνα ὀδηγήσωμεν τὸν ἀναγνώστην ἐρασιζόμενοι ἐκ τούτου καὶ ἐξ ἄλλων τὰ ἀξιολογώτατα.

Α'. Ἡ Σιγγαπόρη.

Ἡ Σιγγαπόρη, εἰς ἣν ἀπέβη πορευόμενος εἰς τὰς νήσους τῆς Μαλαισίας, κειμένη ἐπὶ τινος νήσου τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς τῆς χερσονήσου Μαλάκας, εἶναι ἡ πασῶν μάλιστα ἀξιόθεατος τῆς Μαλαισίας πόλις· διότι ἀδύνατον ἵνα εὕρῃ τις ἀλλαγῆ τῆς γῆς πόλιν συγκεροτημένην ἐξ ἀνθρώπων οὕτω ποικιλοχρόων, ποικιλομόρφων καὶ ποικιλογλώσων, ἐλθόντων πανταχόθεν τῆς ὑψηλίου. Ἐπειδὴ ὁ μὲν διοικητὴς τῆς πόλεως καὶ ἡ φρουρὰ καὶ οἱ ἐπισημότατοι τῶν ἐμπόρων εἶναι Ἄγγλοι, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν κατοίκων ἄποικοι, γνήσιοι Κινέζοι ἐμποροὶ καὶ γεωργοὶ, ἐγγύριοι Μαλαῖοι, ἀλιεῖς καὶ ναῦται, Ἴνδοι τῆς Βεγγάλης, Ἰάπωνες, Πορτογάλλοι, Κλίγκοι τῶν Ἰνδιῶν, Ἀραβες, Πάρσις, Ἰουδαῖοι τῆς Σεύλανης, Ὀλλανδοὶ, Ἰσπανοὶ, Ἀμερικανοὶ, Γάλλοι καὶ Ἴταλοὶ Ἰησοῦῖται, συγκαταριθμουμένων τῶν Ἰαβαναίων καὶ τῶν ἀποίκων τῶν λοιπῶν νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους, πάντες συνθλιβόμενοι φύρδην μίγδην ἐν ταῖς στεναῖς αὐτῆς ἀγυαῖς, ἐν αἷς αἱ πενιχραὶ τῶν ἐγγυρίων καλύβαι, αἱ μεγαλοπρεπεῖς τῶν Εὐρωπαϊῶν οἰκίαι, τὰ τσαμῖα τῶν μωαμεθανῶν, οἱ ναοὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ Κινέζων, αἱ ἐκκλησίαι τῶν Ἰησοῦῖτῶν καὶ διαμαρτυρομένων ἱεραποστόλων, ἐξαίρονται συνθλιβόμενα συγκεχυμένως, ὡς συνθλίβονται καὶ συγκρούονται ἐν τῷ λιμένι αἱ Γιόγκαι τῶν Κινέζων, καὶ αἱ Πραοὺς τῶν Μαλαίων, καὶ τὰ ἱστιοφόρα καὶ ἀτμόπλοια τῶν Εὐρωπαϊῶν, γραφικωτάτην καὶ παραδοξοτάτην ὄψιν παρεχόμενα τῷ τῷ πρῶτον εἰς τὴν πόλιν ἀποβαίνοντι.

Ἀλλὰ μάλιστα ὑπερτεροῦσιν οἱ Κινέζοι, οἵτινες, ὄντες πολυαριθμότεροι καὶ ἐνεργητικώτατοι, περιποιοῦσι τῇ πόλει μᾶλλον κινεζικὸν χαρακτῆρα. Ὁ Κινέζος ἐμπόρος εἶναι καθόλου πολυσαρκος, στρογγύλος, σεμνοπρεπῆς καὶ κόσμιος τὴν ἀναβολήν. Τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ, ὁ μακρὸς λευκὸς χιτῶν, ἡ κυανῆ ἢ μέλαινα ἀναξυρίς εἶναι πάντοτε καθαρά· ἡ δὲ μακρὰ τῆς κόμης αὐτοῦ οὐρὰ, περιεσπειραμένη ἐν ταινίᾳ ἐρυθρᾷ, κατέρχεται μέχρι τῶν πτέρων. Ἐχει δὲ ἐν μὲν τῇ πόλει ὠραῖον ἐργαστήριον, ἐν δὲ τῇ ἐξοχῇ καλὴν ἔπαυλιν, εἰς ἣν πορεύεται ἐφ' ἀμάξης ἰδίας, καὶ δευτερευούσας ἐμπορευμά-

Θήλιος Οὐραγγοτάγγος τῆς νήσου Βορνέου.

των ἀποθήκας, καὶ πλοῖα ἐμπορικά. Δαναίξει δὲ ἐπὶ μεγάλοις τόκαις καὶ ἐπὶ ἀσφαλῆσιν ἐγγύαις, καὶ ἐνὶ λόγῳ ἐμπορεύεται μεγάλα, παχύνεται καὶ πλουτίζεται μᾶλλον μᾶλλον. Πολλοὶ αὐτῶν ἤλθον γυμνοὶ καὶ ἄθλιοι εἰς Σιγγαπόρην, μόνην ἔχοντες περιουσίαν τὴν μακρὰν αὐτῶν βάρθρον, ἦτις, ἀπολήγουσα εἰς σιδήριον ὀξὺ, ἐχρησίμευεν αὐτοῖς ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς

Οἱ Γάλλοι Ἰησοῦῖται κατέστησαν εἰς τὰς κινεζικὰς ταύτας ἀποικίας ἀποστόλας (missions), αἵτινες φαίνονται εὐδοκίμοῦσαι εἰς τὸ φανερόν. Ἐν Κογγιγγίη, ἐν Τουκαίη καὶ ἐν Κίνα, ὅπου ἅπαντες οἱ ἱεραπόστολοι ἀναγκάζονται ἵνα ζῶσι κρυφίως, καταδιωκόμενοι πάντοτε, καὶ κινδυνεύοντες πολλάκις περὶ τῆς ζωῆς, ὑπάρχουσιν ἐν ἐκάστη ἐπαρχίᾳ, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς μάλιστα ἐκτετοπισμέναις, Ἰησοῦῖται, οἵτινες, μαθόντες τὴν γλῶσσαν, κηρύττουσι κινεζιστὶ κρυφίως τὸ Εὐαγγέλιον. Λέγεται δὲ ὅτι ἐν Κίνα καὶ ταῖς κινεζικαῖς ἀποικίαις ὑπάρχουσιν ἤδη ὑπὲρ τὰ δύο ἑκατομμύρια Κινέζων χριστιανῶν. Αἰτία δὲ τῆς ἐπιδόσεως ταύτης εἶναι ἡ φειδωλία τῶν ἀποστόλων ὧν ἕκαστος λαμβάνει ἐτήσιον μισθὸν 750 μόνον φράγκων, ἀρκούντων αὐτοῖς πρὸς βίον, οὕτως ὥστε ἡ προπαγάνδα δύναται ἵνα μεταχειρίζεται πλείστους ἀποστόλους.

Τὰ περίξ τῆς Σιγγαπόρης γέμουσι τιγρίων, αἵτινες περιφέρονται ἀνάως περὶ αὐτὴν, ἐνεδρεύουσαι τοὺς ἀνθρώπους· τὰ δὲ βρυχημάτα αὐτῶν ἐκφοβοῦσι τὸν κατὰ πρῶτον ἐν αὐτῇ διανυκτερεύοντα ξένον. Καταβροχθίζουσι δὲ καθ' ἐκάστην μέσως ἀνὰ ἕνα κάτοικον. Διὸ ἡ πόλις εἶναι οὕτως εἰπεῖν ὠχυρωμένη πανταχόθεν ὑπὸ βαθυτάτων τάφρων, κεκαλυμμένων ὑπὸ κλάδων καὶ φύλλων οὕτως ὥστε οὐ μόνον αἱ τίγρεις ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀνθρώποι, ἀγνοοῦντες τὸν κίνδυνον, πίπτουσιν εἰς αὐτὰς καὶ φονεύονται. Ἡ περὶ τὴν πόλιν φυτεία ἀποτελεῖται ἐκ δένδρων κολοσσαίων καὶ πτεριδῶν, ἐξ ὧν συνέλεξα περὶ 700 εἶδη κολοπτέρων, ὧν τὰ πλεῖστα ἦσαν ἀγνωστα μέχρι τούδε.

Β'. Ἡ πόλις Μαλάκκα καὶ τὸ ὄρος Ὀφίρ.

Μαλάκκα ἢ ἄλλοτε περιώνυμος γραφικὴ πρωτεύουσα τῆς χερσονήσου κεῖται ἐπὶ τινος χαράδρας παρὰ τὰς ὄχθας μικροῦ τινος κελαιζόντος ῥύακος. Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς εἶναι στενωτάται. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ Κινέζων, Μαλαίων, Πορτογάλων, καὶ τινῶν Ἄγγλων. Μαρτυροῦσι δὲ τὴν πρῶτην τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν ἢ ἀρχαία αὐτῆς ἀκρόπολις, τὸ μέγαρον τοῦ διοικητοῦ, καὶ ἡ μητρόπολις· διότι ἦτο τὸ πάλαι γενικὸν ἐμπορεῖον τῆς Ἀνατολῆς, πρὶν ἢ ἡ ἀντίπαλος Σιγγαπόρη διαδεχθῆ καὶ καταστρέψῃ αὐτήν. Παραδοξότατοι δὲ τῶν κατοίκων εἶναι οἱ Πορτογάλλοι, γένος σύμμικτον, διεφθαρμένον, λαλοῦντες Πορτογαλλιστὶ οὕτω διεφθαρμένως, ὥστε καθιστῶνται ἀκατάληπτοι. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι γραμματικὸν τέρας. Ἐπειδὴ τὰ μὲν πλεῖστα τῶν ρημάτων ἀπέβαλον τὰς κλίσεις αὐτῶν, πάντες δὲ οἱ χρόνοι καὶ οἱ ἀριθμοὶ καὶ τὰ πρόσωπα ἔχουσι τὴν αὐτὴν κατάληξιν· τὰ δὲ ἐπίθετα ἀπέβαλον

Βάτραχος πετόμενος τῆς νήσου Βορνέου.

Κίνας ὡς περόνη, δι' ἧς ἐπερόνων καὶ ἔτρωγον πᾶν τὸ παρατυγχάνον, ἔντομα, σκώληκας, καλιὰς πτηνῶν, καὶ εἴ τι ἄλλο ἀποτρόπαιον. Διότι οἱ Κινέζοι εἶναι παμφάγοι· πολλοὶ δ' αὐτῶν, ἀποροῦντες ἄλλης τροφῆς, διάγουσιν ἄστεγοι καὶ πλάνητες ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Κίνας, ζῶντες ἀπὸ μυῶν, ὄφειν ὄστρακοδέρμων σιωλήκων, μυρμηκῶν καὶ παντοίων ἐντόμων.

τὰς ἰδίας τοῦ θηλυκοῦ καὶ πληθυντικοῦ κατάληξεις, ὥστε ἡ γλῶσσα κατέστη ἀκατανόητος. Ἐπειδὴ δὲ ἔκρινα ἵνα ἐπισκερθῶ τὸ ὄρος Ὀφίρ, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς χερσονήσου, περὶ 50 μίλια πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαλάκκας, ἐμισθωσάμην πέντε Μαλαίους ἀχθοφόρους. Διήλθον διὰ μεγάλων δασῶν, ἐν οἷς πολλάκις εἶχομεν ἴδων μέχρις ὑπὲρ τῶν γονάτων, ἐνο-

χλούμενοι υπό τῶν ἀπείρων βδελλῶν, ὧν βρίθουσιν οὐ μόνον τὰ τέλματα καὶ αἱ λίμναι, ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ καθόλου καὶ τὰ δένδρα καὶ τὸ ὄμβριον ὕδωρ. Οἱ μυριάριθμοι σκόληκες οὗτοι καθίστασι τὴν χώραν ἀοίκητον· διότι, ὅταν αἰσθάνονται διερχόμενον τὸν ἄνθρωπον ἢ τὰ ζῶα, τείνονται, καὶ καθὼς ψύσσῃσι τὸ ἔνδυμα ἢ τὸ σῶμα, καταλείπουν τὰ φύλλα ἢ τὴν ἴλυν, καὶ προσκολλόμενα στεγανῶς τοῖς παρερχομένοις ἔρπουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῶν, ἐκμυζώμενα τὸ αἷμα κατὰ σχολήν· ἐπειδὴ σπανίως αἰσθάνεται τις ὁδοιπορῶν τὸ πρῶτον αὐτῶν δῆγμα. Ὑστερον δὲ προσκολλῶνται οὕτως, ὥστε μόνῃ ἢ διὰ ψαλίδος ἀποτομῆ δύναται ἴν' ἀπαλλάξῃ τὸν ὁδοιπόρον τοῦ κακοποιοῦ σκόληκος, ἐξ οὗ πολλοὶ ἄνθρωποι καὶ ζῶα ἀποθνήσκουσιν ἐξ ἀναμίας. Ἀναβάντες τὸ ξηρὸν ὄρος Ὁφὶρ εὗρομεν τὸ φυτὸν Νηπενθές Distillatorium. Τὰ φύλλα τοῦ παραδόξου τούτου φυτοῦ, ἔχοντα σχῆμα μεγάλου ἀρχαίου ἀμφορέως μετὰ τοῦ πόματος αὐτοῦ, πληροῦνται διὰ νυκτὸς δρόσου, ἀφ' ἧς σβέννυνται τὴν δίψαν αὐτῶν οἱ τὸ ξηρὸν ὄρος ἀναβαίνοντες ὁδοιπόροι, κόπτοντες τὰ φύλλα καὶ πίνοντες τὸ ἐν ταῖς αὐτοφύσει ταύταις κάλπαις ἀποταμειυθὲν δροσερώτατον καὶ καθαρώτατον ὕδωρ.

Διερμείναμεν ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα, περιπλανώμενοι καὶ θηρεύοντες τὸν μέγαν φασιανὸν Ἄργον. Τὸ πτηνὸν τοῦτο τῆς χερσονήσου εἶναι οὕτω δειλὸν καὶ περιεσκεμμένον, ὥστε δυσκολώτατον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον εἶναι ἵνα πλησιάσῃ τις αὐτῷ, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω τὰ ἀμαυρὰ αὐτοῦ χρώματα καὶ τὰ εὐμορφα ὀφθαλμοειδῆ στίγματα ὁμοιάζουσι κατὰ τὸ χρῶμα πρὸς τὰ ξηρὰ τῶν θάμνων φύλλα, εἰς ἃ συνήθως διωκόμενον καταφεύγει· οὕτως ὥστε μόλις ἠδυνήθη μετὰ πολλῶν ἡμερῶν κόπους ἵνα φονεύσω ἓνα καὶ μόνον φασιανὸν Ἄργον.

Γ'. Ἡ νῆσος Βόρνεον.

Ἡ νῆσος Βόρνεον, κειμένη μεταξὺ τῆς 7⁰ βορείου καὶ τῆς 4⁰ 20' νοτίου πλάτους, εἶναι ἡ μεγίστη μετὰ τὴν Ἀυστραλίαν τῆς ὑψηλῆς νήσου. Περιέχεται δὲ κύκλῳ ὑπὸ ἀρχιπελάγους πολλῶν μικροτέρων νήσων, αἵτινες νομίζονται μᾶλλον παραρτήματα αὐτῆς. Ἡ Ὁλλανδικὴ κυβέρνησις ὑπολογίζεται ὅτι ἡ νῆσος καὶ τὸ περὶ αὐτὴν ἀρχιπέλαγος ὁμοῦ κατοικοῦνται ὡς ἔγγιστα ὑπὸ 4 000 000 ἀνθρώπων· ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται ὑπερβολή· διότι τὸ μὲν ἔνδον τῆς νήσου εἶναι ἔρημον, αἱ δὲ ἀκταὶ εἶναι καθόλου

χθαμαλαὶ, ἐλώδεις καὶ πρόσχωστοι, κατακλυζόμεναι ὑπὸ ἀπείρων φυσικῶν ῥωγμῶν καὶ τῶν δελτοειδῶν ἐκβολῶν τῶν μεγάλων ποταμῶν, οἵτινες καταφέρουσι τὰ ὕδατα, ἀφ' ὧν ἡ νῆ-

σος ἀενάως κατακλύζεται, καὶ ἄτινα καθιστῶσιν αὐτὴν ὀλιγίστως κατοικήσιμον, μὴ δυναμένου τοῦ ἀνθρώπου ἴν' ἀπολαύσῃ μηδεμιᾶς μονίμου καὶ ἀσφαλούς ἐν αὐτῇ κατοικίας, οὐ σκετινὰς λίμνας, ἀφ' ὧν ἐξαιρῶνται τὰ στελέχη μεγάλων ὑδροβίων φυτῶν, ἀπεργαζομένων ὑπὲρ τῶν ὑδάτων διὰ τῶν πυκνοτάτων αὐτῶν φυλλωμάτων θόλους πυκνοὺς, συνεχεῖς καὶ ἀτε-

λευτήτους, ἐνδιδιαιτήματος τῶν παντοειδῶν πιθήκων, ζώντων ἀνέτως καὶ εὐθύμως ἀπὸ τῶν ἀφθόνων αὐτῶν καρπῶν. Τὰ τετράποδα ταῦτα ἄτινα, διωκόμενα ἐπὶ τῆς γῆς φθάνονται εὐκόλως ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, γίνονται εὐκίνητότατα καὶ τολμηρότατα ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν ὑψηλῶν δένδρων, ἀμυνόμενα ὑπὲρ τῆς χώρας, ὡς ἰδίαις, καὶ ῥίπτοντα νιφάδας λίθων καὶ καρπῶν κατὰ κεφαλῆς τοῦ τολμήσαντος ἵνα διεισδύηται εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἀναβρίχωνται δὲ μετὰ τοσαύτης ταχύτητος καὶ πηδῶσιν ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον οὕτω ταχέως, ὥστε διανύουσι 8-10 χιλιομέτρα καθ' ὄραν.

« Προσπλέοντων ἡμῶν πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς νήσου Βόρνεου, λέγει ὁ περιηγητὴς Δουμόνδ δ' Ὀυρέιλ (Voyage autour du Monde), οἱ πρόσκοποι ναῦται ἠγγείλαν ἡμῖν ὅτι πᾶσα ἡ παραλία ἦτο μεστὴ φοβερῶν ἀγρίων λιθοβολούντων καὶ ὠρουμένων ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐγγώριοι τοῦ Βόρνεου νομίζονται τῷ ὄντι λίαν καθόβουλοι, γερμίσαντες τὰ τυρέκια, καὶ παραλαβόντες ἐν τηλεβόλον, ἐπλησιάζομεν ἐξετάζοντες διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τὴν παραλίαν. Ὑπερἑπιπλάγημεν ὁμῶς ἰδόντες τοὺς νομίζομένους ἀγρίους ἔχοντας μακρὰς γελοιοτάτας οὐράς, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέ-

στήμεν ὅτι οἱ ἀναμένοντες ἡμᾶς ἐπὶ τῆς παραλίας ἀπειλητικοὶ ἐγγώριοι ἦσαν μυριάριθμα πιθήκων στίφη, ἄτινα, πυροβολησάντων ἡμῶν, διεσκαδάσθησαν περίτρομα εἰς τοὺς κλάδους

Τύποι ἐγγωρίων Σουλτάνων τῆς νήσου Βόρνεου.

Ὁρνις Φασιανὸς Ἄργος.

μόνον διὰ τοὺς ἀπὸ τῶν ὑδάτων κατακλυσμούς, ἀλλὰ καὶ τὰς πνιγώδεις καὶ δηλητηριώδεις αὐτῶν ἀναθυμιάσεις, καὶ τὴν ἕνεκα τῆς διασφύλλου αὐτῆς φυτείας σπάνιν τοῦ ἡλιακοῦ

Οἱ Δαυᾶξ ἢ ἄγριοι τῆς νήσου Βορνέου.

τῶν δένδρων τοῦ δάσους. Ἄλλ' ἀποβάντες εἰς τὴν νήσον ἐκινδυνεύσαμεν ἰν' ἀποθά-
νωμεν θάνατον οἰκτρόν· διότι ἡ γῆ ἦτο οὕτω
ιλώδης, ὥστε κατέδυμεν εἰς αὐτὴν μέχρι τῆς
ὀσφύος, καὶ μόλις μετὰ πολλῶν ὥρων ταλαι-
πωρίας ἠδυνήθημεν ἵνα σώσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς,
κινδυνεύσαντες ἵνα μένωμεν τεθαμμένοι ἐν τῇ
ιλύῃ τῆς ἀφιλοξένου ἐκείνης παραλίας, ἢ ἵνα
φονευθῶμεν ὑπὸ τῶν κακοβόλων πιθήκων, οἵ-
τινες, κατιδόντες τὴν συμφορὰν ἡμῶν, πρῶτον
μὲν ἐλιθοβόλουν μορφαίνοντες καὶ ἀγαλλόμε-
νοι, ὕστερον δὲ τολμηρότεροι γενόμενοι ἠπέι-
λουν ἵνα διαρρήξωσι τὰς κεφαλὰς ἡμῶν διὰ
ροπαλῶν. Ἀλλὰ τέλος ἀπελευθερωθέντες καὶ

γενόμενοι ἐξω τῶν κινδύνων, ἐξεδικήθημεν πυ-
ροβολήσαντες καὶ φονεύσαντες ἀπὸ τῶν λέμ-
βων πολλούς. »

Οἱ ἐγγύριοι τοῦ Βορνέου, εἰ καὶ εἶναι σπά-
νιοι καὶ διεσπαρμένοι κατ' ὀλίγους ἐπὶ τῆς
ἀπεράντου ταύτης νήσου, ἀνήκουσι εἰς τρεῖς
διαφόρους φυλάς, πάντοτε ἐχθρικῶς πρὸς ἄλ-
ληλας διακειμένους· τοὺς Δαυᾶξ, πρῶτους
τῆς γῆς κατοίκους· τοὺς Μαλαίους, ναυ-
τίλους καὶ πειρατὰς, κατελθόντας ἀπὸ τῆς
παρακειμένης νήσου Σουμάτρας μετὰ τὴν διά-
δοσιν τοῦ Ἰσλαμισμού· καὶ τρίτον τοὺς ἀποί-
κους Κινέζους, ὧν τὰ πολλὰ στίφη, ταλαιπω-
ρούμενα ὑπὸ τῆς πείνης, ἢ τῶν ἐμφυλίων πο-

λέμων, καταφεύγουσι καθ' ἑκάστην ἐκ τῆς
Οὐρανίου βασιλείας εἰς Βορνέον, δελεαζόμενα
ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ἀποκτήσεως γῆς ἀργῆς. Συν-
εκρότησαν δὲ οὗτοι πολλαχοῦ τῆς δυτικῆς
ἀκτῆς πολλὰς γεωργικὰς καὶ βιομηχανικὰς
ἀποικίας, αἵτινες καθιστῶνται παράδειγμα ταῖς
δύο ἄλλαις ἀγρίαις φυλαῖς, εἰ μὴ ἄλλου τινὸς
ὑψηλοῦ μαθήματος, τοῦλάχιστον εὐταξίας καὶ
φιλεργίας.

Οἱ Μαλαῖοι οὐδέποτε ἐργάζονται τὴν γῆν
τοῦ Βορνέου, ἧς κυριεύσαντες ἤρχον τυραν-
νοῦντες καὶ χειροκρατοῦντες, μέχρι τῆς ἀφίξεως
τῶν Εὐρωπαίων· διότι, νομίζοντες αἰσχρὰν τὴν
γεωργίαν καὶ τὰ ἄλλα εὐπρεπῆ ἐπιτηδεύματα,

Αυτὰς θηρεύοντες διὰ βροχίου.

οὐδεμίαν ἄλλην ἔχουσι ἀσχολίαν, ἢ πλανᾶσθαι ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ ἐπιδοῦναι ἑαυτοὺς τῇ ἐπικρατούτῃ αὐτῶν ἐπιθυμίᾳ, τῇ ἀρπαγῇ, καὶ τῇ πειρατείᾳ, δι' ἧς μέχρι τοῦ νῦν διατελοῦσι καταφθέροντες τοὺς δυστήνους ἐγγωρίους Δαυῆς καὶ τοὺς Κινέζους. Ἄπαντες δὲ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Μαλαίων πειρατῶν κατάγονται ἐξ ἐγγωρίων βασιλικῶν γενῶν· οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊῶν σουλτάνων τῆς χώρας προσαγορευομένων ἡγεμόνων ζῶσιν ἔτι καὶ νῦν ὑφαιρούντες μέρος τῆς αἰσχρᾶς λείας τῶν Μαλαίων ληστῶν καὶ πειρατῶν.

Ὡς βλέπομεν τὸ Βόρνεον εἶναι χώρα διὰρβυτος ὑπὸ λιμνῶν καὶ ποταμῶν, ὧν τρεῖς οἱ μέγιστοι ἀναβρύουσι πλησίον ἀλλήλων ἐν τῷ

μέσῳ τῆς νήσου, ἐκ τινος ἀπέραντου μαστοειδοῦς γεωλοφίας, ἀφ' ἧς ἐξάιρονται πολλοὶ βράχοι, ὧν ἔνιοι ἔχουσι δισχίλια μέτρα τὸ ὕψος. Ὁ δὲ θέλων ἵνα ἴδῃ τὸ ἔνδον τῆς νήσου ἀνάγκη ἵν' ἀναπλεύσῃ τοὺς μεγάλους τούτους ποταμούς· διότι, ὡς εἶδομεν, ἡ γῆ εἶναι οὕτω μαλακῆ, ὥστε οὐδὲν ζῶον δύναται ἵνα θαδίσῃ ἀσφαλῶς, μὴ καταδυόμενον εἰς αὐτὴν μέχρι τῶν γονάτων, ἢ μὴ ἐνοχλούμενον ὑπὸ τῶν βδελλῶν, ὧν, ὡς ἡ χερσόνησος Μαλάγα, θριβηί πᾶσα ἡ νῆσος Βόρνεον. Ἄνὰ πᾶν θῆμα ὁ ὀδοιπόρος καὶ τὰ ζῶα καταδιώκονται ὑπὸ τῶν βδελλῶν, αἵτινες ἐκμυζῶσιν ἀπὸ μυρίων πληγῶν τὸ αἷμα αὐτῶν. Μάτην διώκει καὶ καταπατεῖ αὐτὰς· διότι νέα στίφη βδελλῶν δια-

δέχονται τὰ πρῶτα, καὶ τέλος δὲν ὑπολείπεται αὐτῷ ἄλλη σωτηρία ἢ ἡ μακινώδης καὶ ἀπονενομημένη φυγή.

Οἱ τρεῖς μεγάλοι ποταμοὶ, ἀποχωριζόμενοι, ὁρμῶσιν εἰς τρεῖς κοιλάδας, τὴν τῆς Καπούας (πρὸς δυσμὰς), τὴν τῆς Βαγγίας (πρὸς μεσημβρίαν), καὶ τὴν τῆς Κότης (πρὸς ἀνατολὰς). Ἐκ δὲ τῶν τριῶν τούτων κοιλάδων, διατεμνομένων ὑπὸ ἀπειραρίθμων δευτερευόντων βέιθρων, ἄτινα καθιστῶσιν αὐτὰς οἰανεὶ λαβύρινθον λοχμῶν καὶ νήσων, ὧν αἱ πλεῖστα εἶναι ἐπίκλυστοι τὰ δύο τρίτα τοῦ ἐνιαυτοῦ, συγκροτεῖται ἡ χώρα τοῦ Βορνέου, ἧς ἀρχοῦσι πῶς οἱ Ὀλλανδοὶ, διοικοῦντες αὐτὴν ἀπὸ τῶν δύο μεγάλων πρωτευσσῶν πόλεων τῆς νήσου Πον-

Ἡ πλωτὴ μητρόπολις τοῦ Βορνέ u Βάνδερμάσιγγ.

τιανάκας καὶ μάλιστα τῆς Βάνδερμάσιγγ.

Ἡ μητρόπολις Βάνδερμάσιγγ εἶναι παραδοξοτάτη, ἐκτισμένη, ἢ μᾶλλον πεπασσαλευμένη, ὡς ἡ Βενετία, ἐπὶ τινος βρείθρου τοῦ Βάνδερ, ἐνὸς τῶν μεγάλων τῆς νήσου ποταμῶν· διότι τὸ ἔδαφος, κατακλυζόμενον ἀδιαλείπτως ὑπὸ τῶν παλιῶν, ἢ λιμνοῦται, ἢ τεναγίζει καθ' ὅλον τὸν ἐνιαυτόν. Οἱ πάσσαλοι, ἐφ' ὧν μετεωρίζονται αἱ οἰκίαι, ἔχουσι περὶ τρία μέτρα τὸ ὕψος ὑπὲρ τοῦ τεναγίζοντος ἔδαφους· αἱ δὲ οἰκίαι συνέχονται διὰ ξυλίνων γεφυρῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως. Πολλὰ δὲ οἰκίαι εἶναι ἐκτισμένα ἐπὶ σχεδιῶν ἢ πλωτῶν θεμελίων. Τὸ δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν τετραμμένον αὐτῶν πρόσωπον περιέ-

χει τὴν ἀγορὰν, τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ πωλητήρια τῆς πόλεως. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀγορᾶς ὁ ποταμὸς κατακαλύπτεται ὑπὸ πλῆθους μικρῶν ἀκατίων ἀγομένων ὑφ' ἐνὸς μόνου ἀνδρός, προπωλοῦντος ἐπὶ ἐλκομένων σχεδιῶν τὰ ὄνια.

Οἱ κάτοικοι τῆς παραδόξου πλωτῆς ταύτης πόλεως, ἥτις ἀναμνησκαὶ τὴν Βενετίαν, ζῶσι καὶ ἐμπορεύονται πάντοτε ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Αἱ δὲ κατοικίαι τῶν Εὐρωπαϊῶν ὑπαλλήλων, τὰ οἰκοδομήματα καὶ τὰ φρούρια τῆς Ὀλλανδικῆς κυβερνήσεως, εἶναι ἐκτισμένα τὰ μὲν ἐκ λίθων, τὰ δὲ ἐκ κορμῶν δένδρων ἐπὶ σχεδιῶν πλωτῶν, ὥστε οἱ κάτοικοι δύνανται, ὡς αἰεὶ θέλουσιν ἵνα μετακίησωσιν εἰς ἄλλην συνοικίαν,

ἵνα μετενέγκωσι τὴν κατοικίαν αὐτῶν ἀλλοῖσε τῆς πόλεως, ῥυμουλκοῦντες αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου εἰς τὸ ἕτερον τῶν μερῶν αὐτῆς.

Ἐν τῶν παραδοξοτάτων ἑρπετῶν, ἅτινα εὖρον ἐν ταῖς λίμναις καὶ τοῖς ποταμοῖς τῆς νήσου, εἶναι ὁ Πετόμενος βάτραχος, ὅστις δὲν εὐρέθη μέχρι σήμερον οὐδαμῶς ἄλλοθι τῆς γῆς. Οἱ μακρότατοι αὐτοῦ δάκτυλοι καὶ ἡ μέγρι τοῦ κορμοῦ διήκουσα δακτυλωτὴ παλάμη, ἐνούμενοι διὰ μεμβράνης ἐλαστικῆς, ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ ἵναπέτηται ὡς νυκτερίς, ὡς δεικνύει ἡ παρατεθειμένη εἰκὼν.

Ἐπειδὴ δὲ σκοπὸς τῆς εἰς Βόρνεον περιουδείας μου ἦτο μάλιστα ἡ μελέτη τῆς φύσεως τῶν πολυειδῶν αὐτοῦ πιθήκων, καὶ ἰδίως

Πάλη τεραστίου πίθηκος τοῦ Βορνέου πρὸς ἐγχωρίου Δαυᾶξ.

τοῦ Οὐραγοτάγγου καὶ τοῦ Ἀνθρωπομόρφου λεγομένου πίθηκος (*Simia satyrus*) ἢ Μιάς, ἐπεχειρησα πολλὰς εἰς τὸ ἔνδον τῆς νήσου ἐκδρομὰς, ὅπως πορίσωμαι καλὰ τινα αὐτῶν δείγματα. Κυνηγῶν ποτε μετὰ δύο ἐγχωρίων Δαυᾶξ εἶδον ἐπὶ τινος δένδρου ἀποπεπλανημένον τινὰ αὐραγοράγγον Μιάς. Πυροβολήσας εἶδον αὐτὸν πίπτοντα ἐκ πρώτης προσβολῆς. Ἀλλὰ, μὴ τραυματισθεὶς βαρέως, ἀνείρπυσεν εὐθὺς ἐπὶ τὸ πλησιέστατον δένδρον ἔχων τὸν βραχίονα τετραυματισμένον ἤδη ἐκ δευτέρας βολῆς. Οἱ δύο Δαυᾶξ ὤρμησαν τότε ἐπὶ τὸ δένδρον ἵνα συλλάβωσιν αὐτόν. Ἀλλὰ τὸ ζῶον, εἰ καὶ πεπληρωμένον καὶ νεώτατον ἔτι, ἀντέστη καὶ προσέβαλεν αὐτοὺς οὕτω παραβόλως, ὥστε βε-

βαίως ἐφόνευεν αὐτοὺς, ἐὰν μὴ ἔφθανον ἵνα, πυροβολήσας εὐστόχως, κρημνίσω τέλος αὐτὸν χαμαί. Ἦτο δὲ θηλεία· καὶ ἐν ᾧ ἠτοιμαζόμεθα ἵνα φέρωμεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον, εὕρομεν τὸν σκύμνον κατακείμενον πρηγῆ ἐν τῷ ἔλει. Ἠλέησα τὸν ὄρφανόν, οὕτινος διέφθειρα τὴν μητέρα· καὶ ἐνῶ ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον, ἔλαβέ με διὰ τῶν δύο αὐτοῦ χειρῶν τοῦ γενείου καὶ ἐβόα καὶ ἔκλαιεν ὡς ἀληθὲς νήπιον.

Ὀλίγαις δὲ μετὰ ταῦτα ἡμέραις οἱ Δαυᾶξς ἦλθον λέγοντες ὅτι εἰς τῶν ἐταίρων αὐτῶν ἐφνεύθη ὑφ' ἐνὸς φοβεροῦ τὸ μέγεθος πίθηκος, πλανωμένου εἰς τὰ περίξ· καὶ παρεκάλουν με, ἵνα ἐξέλθω ἐπὶ θήραν τοῦ θηρίου. Ἠκολούθησα αὐτοῖς ὀπλισμένοις δόρασι καὶ μαχαίραις καὶ

πελέεσι, καὶ εὗρον αὐτὸν τρώγοντα βλαστοὺς νέου τινὸς φοίνικος παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Τὸ θηρίον, ἐκπεπληγμένον τὴν θέαν τοσούτων ὀπλισμένων ἀνθρώπων, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πλησίον λόγχην. Οἱ Δαυᾶξς ἔδραμον ἀποφράζοντες αὐτῷ τὴν ὁδόν· εἰς δ' αὐτῶν, ὁ φίλος τοῦ ἀποθανόντος, ἐζήτηε ἵνα διελάσῃ αὐτὸν τῇ μαχαίρα. Ἀλλ' ὁ πίθηξ ἔλαβε τὸ ὄπλον, καὶ καταλαβὼν τὸν βραχίονα τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῶν ὀδόντων, ἔδακεν αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ἀγκῶνος, καὶ ἐσπάρασσε δεινῶς, καὶ ἠτοιμάζετο ἵνα πληγώσῃ αὐτὸν τῇ μαχαίρα, ἐὰν μὴ οἱ συνοδῆται ἐπιπεσόντες ἐφόνευον αὐτὸν βαρέως πλήττοντες κατὰ κεφαλῆς.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ.

ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος (Βουοναρόττης), ὁ γίγας τῆς φλωρεντινῆς σχολῆς, ἔζησεν ἀπὸ τοῦ 1474 μέχρι τοῦ 1564 ἔτους, ἀκμαζούσης τῆς παλιγγενεσίας. Εἰ δὲ καὶ ἦτο ἀπόγονος ἐπιφανοῦς τοςκανικοῦ οἴκου καὶ γένους, ἐμαθῆτευσεν τὸ πρῶτον, ὡς οἱ πλείστοι τῶν συγχρόνων καλλιτεχνῶν, ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ χρυσοχόου Γουίρλανδαίου, καὶ ἐπέδωκε τοσοῦτον πρὸς τὴν χρυσοχοικὴν τέχνην, ὥστε πρὶν ἢ παύσῃ μαθητεύων διώρθονεν ἤδη τὰς σχεδογραφίας τοῦ διασήμου διδασκάλου. Ἀκαταπόνητος καὶ τὸ ἦθος αὐστηρότατος καὶ τῶν ἡδονῶν ἐγκρατέστατος, οὐδέποτε ἐσχόλαζε πρὸς ψυχαγωγίαν, ἀλλὰ διετέλει πάντοτε μελετῶν, νῦν μὲν τὰς ἐν τῷ Carmine λαμπρὰς τοιχογραφίας τοῦ Μασακίου, νῦν δὲ τὰ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Ἁγίου Μάρκου τῆς Φλωρεντίας ὑπὸ τοῦ Λαυρεντίου τῶν Μεδίκων συλλεγθέντα καὶ πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν ἐκτεθέντα ἀρχαῖα ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα. Ὦν δὲ φιλονεικότατος καὶ θυμοειδέστατος, καὶ τὸ ἦθος ἀμαχος καὶ δυσ-

εκβίαστος, ἦτο τοιοῦτος πάλιν εὐπειθεῖα καὶ πραότητι, οἷος πράττειν αἰσχύνῃ μᾶλλον ἢ φόβῳ τὰ προσταττόμενα. Τεθρυλλημένος δέ τις λόγος λέγει ὅτι, ἀπομιμούμενος ποτε ἀρχαίαν Φαῦνου κεφαλὴν λίαν ἡρωτηριασμένην, ἐφιλοτιμείτο ἵνα ὑποτυπώσῃ αὐτὴν τοιαύτην ὅποιαν ἐξεργάσατο ὁ ἀρχαῖος γλύπτης. Ἦτο δὲ τότε μόλις δεκαεὶ ἔτων. Περιπατῶν κατὰ τύχην ἐν τῷ κήπῳ ὁ Λαυρέντιος, ἰδὼν τὸν νεανίσκον ἐνδιατρίβοντα τῷ ἔργῳ, εἶπε γελῶν ἐπ' αὐτῷ. « Ὁ μὲν Φαῦνός σου εἶναι γέροντος, σὺ δὲ καταλείπεις αὐτῷ πάντας τοὺς ὀδόντας. Ἄλλ' ἀρά γε ἀγνοεῖς ὅτι οἱ γέροντες εἶναι πάντοτε ἀπεστερημένοι ὀδόντων τινῶν; » Ἀπελθόντος δὲ τοῦ Λαυρεντίου ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, ἐνόησας τὸ σφάλμα, ἔθραυσεν ἓνα τῶν ὀδόντων. Καὶ μέχρι τοῦ νῦν βλέπομεν ἐν τῇ στοᾷ τῆς Φλωρεντίας διασωθεῖσαν τὴν ἀξιωμακρόντου ταύτην κεφαλὴν, ἣτις δεικνύει τὴν πρὸ ὥρας παρ' αὐτῷ διατρανωθεῖσαν πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν καὶ μάλιστα πρὸς τὴν γλυπτικὴν

δεξιότητα. Ὑστερον δὲ ὁ Λαυρέντιος, διαλεχθεὶς πολλάκις πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρασθεὶς τῆς εὐφυΐας, παρέλαβεν αὐτὸν σύντροφον τῶν παιδῶν αὐτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ, ἐν ἣ ὠφελήθη ἐκ τῶν σοφῶν μαθημάτων τοῦ παιδαγωγοῦ τῶν ἀνάκτων Πολιτιανοῦ καὶ τῶν εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Μεδίκων φοιτῶντων πεπαιδευμένων. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Λαυρεντίου ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, ἀηδισθεὶς πρὸς τὸν πρῶτον μὲν συμμαθητὴν, νῦν δὲ ἡγεμονεύοντα βλάκα υἱὸν αὐτοῦ Πέτρον, ἀσχολήσαντα αὐτὸν ἀνελευθέρως χειμῶνα ὅλον εἰς κατασκευὰς χιονέων ἀγαλμάτων, ἅτινα, τηκόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἐψυχαγωγῶν αὐτὸν, ὑπέξεφυγε τὴν αὐλὴν καὶ κατέφυγε πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καλλωπισθεῖσαν παρ' αὐτοῦ διὰ πολλῶν ἀναγλύφων, ἀνθ' ὧν ὁ ἡγούμενος παρῆγεν αὐτῷ τὰ πτώματα τῶν ἐνταφιαζομένων πρὸς τὸ μελετᾶν τὴν ἀνατομίαν, σφόδρα τῶν τότε τεχνιτῶν περὶ ταύτην φιλοτιμουμένων.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ μεγάλοι τεχνῖται ἀνεφύοντο ὡς ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος πανταχόθεν. Καὶ ὁμοίως ἡ φλωρεντινὴ ὁλὴ ἐξέλειπε κατὰ τὴν ἐπομένην γενεάν· διότι ἡ ἐν ἔτει 1530 πτώσις τῆς γηραιᾶς δημοκρατίας τῆς Φλωρεντίας μεγάλως ἔβλαψε τὴν Ἰταλίαν, ἐπενεγκοῦσα τὴν τῆς πολιτείας καὶ καλλιτεχνίας αὐτῆς παρακμὴν. Διὸ οὐδὲν ἄπορον ἂν μετὰ τοὺς ἐπομένους τεχνῖτας,

Μιχαὴλ Ἀγγελον . . . 1474—1564

Σανσοβίνον 1479—1570

Βάκχιον Βανδινέλλην . 1487—1559

Βεμβενούτον Σελλίνην . 1500—1570

Ἰωάννην τῆς Βολωνίας 1524—1608,

οὐδεὶς ἀναφαίνεται ἐνδοξος καλλιτέχνης ἐν Φλωρεντίᾳ μέχρι τοῦ Βερνίνου καὶ Ἀλγαρδίνου, οἵτινες, ἀκμάσαντες κατὰ τὸν ἐπόμενον αἰῶνα, οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν πρὸς τὴν κυρίως φλωρεντινὴν σχολήν.

Ἄλλ' ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἀνεδείχθη μόνον μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Μεδίκων καὶ τὸν θάνατον τοῦ Σαβοναρόλα. Διηγοῦνται δὲ ὅτι, γλύψας Ἐρωτα κοιμώμενον κατὰ τὴν χεῖρα τῶν ἀρχαίων γλυπτῶν, καὶ διορύξας κρυφίως τάφρον, κατέχωσεν αὐτὸν εἰς τόπον ἀποτεταγμένον εἰς ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, καὶ τότε μόνον ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν ὄντα ἀληθῆ δημιουργὸν τοῦ ἀγάλματος, ἀφοῦ τὸ εὔρημα ἀνεκρήχθη ὑπὸ πάντων τῶν εἰδημόνων ἐν τῶν ἀριστῶν ἔργων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ μὲν τεχνῖται δὲν ἔπαυον ἐγκωμιάζοντες τὸν ἐξευρεθέντα ἀρχαῖον Ἐρωτα, νομίζοντες αὐτὸν ἔργον μεγάλου τινὸς ἀρχαίου γλύπτου, οἱ δὲ τῶν καλῶν ἔρασταὶ ἐφιλοτιμοῦντο περὶ τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ, μέχρις οὗ ὁ καρδινάλιος τοῦ Ἁγίου Νικολάου, πλειστηριάσας, ἠγόρασεν αὐτὸν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων. Καὶ ὅτε ὁ καρδινάλιος ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν, τοσοῦτον ὑπερηγάπησε τὸν τέως ἄγνωστον τεχνῖτην, ὥστε ἤγαγεν αὐτὸν τὸ πρῶτον εἰς Ῥώμην, ἔνθα, διαδοθείσης ἤδη τῆς περὶ αὐτοῦ φήμης, ἐπετάχθη τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι συμπλέγματος τῆς Παναγίας τοῦ Ἐλέους, καὶ ἔπλασε τὸν περίφημον αὐτοῦ Βάκχον, ὃν νῦν βλέπομεν ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκτεθειμένον παρὰ τῷ τοῦ Ζανσοβίνου. Ὑστερον δ' ἐπανῆλθεν εἰς Φλωρεντίαν, καὶ, ἀνθαμιλλώμενος πρὸς τὸν Λεονάρδον δὲ Βίγκιον περιβλεπτον τότε ἤδη ὄντα, ἀντεπεξῆλθεν αὐτῷ κατὰ τὸ τότε συσταθὲν τῆς ζωγραφικῆς διαγώνισμα. Ὁ δ' ἀγὼν οὗτος τῶν δύο τεχνιτῶν, διαβόητος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης γενόμενος, ἐπωνομάσθη διαγώνισμα τῶν ναστοχαρτῶν (concorso dei cartoni).

Ἡ διοίκησις τῆς Φλωρεντίας ἠθέλησεν ἵνα κοσμήσῃ τὴν αἴθουσαν τοῦ Συμβουλίου διὰ μεγίστου πίνακος ἀπεικάζοντος ἀξιωματημὸν τι συμβάν τῆς ἱστορίας τῆς Φλωρεντίας, καὶ προὔθηκε τὸ ἔργον εἰς διαγώνισμα τῷ Μιχαὴλ Ἀγγέλῳ καὶ Λεονάρδῳ Βιγκίῳ, ὧν ἑκάτερος ἐσχεδογράφησε πρῶτον τὸν πίνακα ἐπὶ μεγάλου να-

στοχάρτου. Ἴδου δὲ πῶς ὁ ἀπομιμησάμενος ὕστερον τὰ σχεδογράφηματα Βεμβενούτος Σελλίνης διαγράφει αὐτά· «Οἱ δύο ναστοχάρται ἀπεικάζον τὴν πόλιν Πίσσαν πολιορκουμένην ὑπὸ τῶν Φλωρεντινῶν. Καὶ τὸ μὲν ἔργον τοῦ Λεονάρδου Βιγκίου διέπρεπεν ἐπὶ σοφωτάτῃ δυνάμει τῆς συμπλοκῆς τῶν δύο ἐναντίων ἱππικῶν, τὸ δὲ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἐπὶ εἰκονισμῷ πλήθους πεζῶν στρατιωτῶν, οἵτινες, δοθέντος τοῦ σημείου τῆς μάχης, ἔδραμον ἡμίγυμοι εἰς τὰ ὄπλα μετὰ σχημάτων οὕτως ὠραίων, οὕτως εὐγράμμων, ὡς οὐδέποτε οὔτε οἱ ἀρχαῖοι, οὔτε οἱ νεώτεροι τεχνῖται ἔκαμον μέχρις ἐκείνου τοῦ καιροῦ οὐδὲν αὐτῷ ὅμοιον.» Κακῆ μοῖρα αἱ σχεδογραφίαι αὗται, αἵτινες μεγάλως ἐφημίσθησαν καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν, καὶ πρὸς ὧν τὴν ἀπομίμησιν ἔδραμον πανταχόθεν τῆς Ἰταλίας οἱ νέοι καλλιτέχνη, ἠφανίσθησαν ὕστερον. Διότι, ὠφελῆθεις ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1512 ἔξωσιν τοῦ δημοκράτου Σοδερίνη καὶ τὴν ἐπάνοδον τῶν Μεδίκων ταραχῶν τῆς Φλωρεντίας, ὁ ἀγαλαματοποιὸς Βανδινέλλης, αἰείποτε ἀντίπαλος φρονερός καὶ ἀνελεύθερος τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου γενόμενος, εἰσέδου κρυφίως εἰς τὸν οἶκον ἔνθα ἐφυλάχθησαν τὰ κάλλιστα ἔργα, καὶ κατέσχισεν αὐτὰ εἰς μυρία τεμάχια.

Ὑστερον δὲ διηγωνίσαστο πάλιν πρὸς τὸν Λεονάρδον δὲ Βίγκιον ἐν τῇ γλυπτικῇ. Ἐν τῷ μέσῳ πλατείας τινὸς τῆς πόλεως ἴστατο μέγας καὶ ὠραιότατος μαρμάρου ὄγκος, ἀφ' οὗ ἀρχαῖός τις γλύπτῃς ἐξεργάσατο ἀμορφόν τι καὶ ἀτεχνον ἀγαλμα ἐπιπροσθῶν τῆς ὁδοῦ. Ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ Λεονάρδος ἂν ἠδύνατο ἵνα κατακευάσῃ ἀγαλμά τι ὠραιότερον ἐκ τοῦ μαρμάρου, ἀπεκρίθη ὅτι τοῦτο ἔσται αὐτῷ ἀδύνατον ἀνευ προσαρμογῆς νέων τεμαχίων μαρμάρων. Ἄλλ' ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ἐπιλαβόμενος τοῦ ἔργου, μετέβαλε τὸν ἀμορφον ἐκείνον ὄγκον εἰς τὸ περίφημον κολοσσαῖον ἀγαλμα τὸ ἀπεικάζον τὸν Δαβὶδ.

Ὁ πάππας Ἰούλιος ὁ δευτέρος προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Ῥώμην ὅπως ἰδρῦσῃ τὸ Μουσαλεῖον αὐτοῦ. Ὁ δὲ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἔδειξεν αὐτῷ σχεδογράφημα τάφου κολοσσαίου, συνισταμένου ἐκ τριγώνου παμμεγίστου ἔχοντος ἐν μὲν τοῖς προσώποις θυρώματα, ἐν οἷς ἴσταντο τρεῖς Νίκαι, ἐν δὲ ταῖς γωνίαις στήλας συνιστώσας παραστάδας, αἷς προσέκειντο εἰκόνες αἰχμαλώτων. Ἐπὶ δὲ τῆς τριγωνοειδοῦς ταύτης βάσεως ἔκειτο δευτέρου μικρότερου μνημεῖον περιβεβλημένον ὑπὸ κολοσσαίων ἀγαλμάτων τῶν προφητῶν καὶ τῶν Σιβυλλῶν, ἐπεστεμμένον ὑπὸ πυραμίδος χαλκῆς κεκοσμημένης δι' ἀλληγορικῶν χαλκῶν εἰκόνων. Ἰούλιος δὲ ὁ δευτέρος τοσοῦτον ἠγάπησε τὸ ἔργον ὥστε δὲν εὔρεν ἐν Ῥώμῃ οὐδὲν μνημεῖον ἄξιον ἵνα περιλάβῃ αὐτό. Διὸ προσέταξεν ἵνα καταδαφίσωσι τὴν ἀρχαίαν βασιλικὴν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ κτίσωσιν ἀντ' αὐτῆς τὸν Ἁγιον Πέτρον. Τοιαύτη τις ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τοῦ κολοσσαίου τούτου ναοῦ τοῦ ἐπωνομασθέντος Λευκοῦ Ὄρους τῶν ναῶν, περὶ

ὃν ἠσχολήθησαν περὶ 170 ἔτη ἀδιαλείπτως πλῆθος ἐργατῶν καὶ οἱ μέγιστοι τῶν τῆς Ἰταλίας καλλιτεχνῶν· ὁ Βραμάντης, ὅστις κατεσκεύασε τὸ μνημεῖον μέχρι τοῦ θριγγοῦ· ὁ Ῥαφαῆλος, ὁ Σάν Γάλλος, ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ὁ ἐγείρας τὸν μέγιστον τῆς ὑψηλοῦ θόλον καὶ μετεωρίσας, ὡς ἔλεγεν, ἐπὶ τοῦ ναοῦ τὸ Πάνθεον τοῦ Ἀγρίππα· καὶ ὁ Βερνίνος, ὅστις κατέστησε πρὸ τῆς προσόψεως τοῦ ναοῦ τὴν περίφημον ἡμικυκλιώδη στοάν, ἐν ἧς τῷ μέσῳ εἶναι ὁ Αἰγυπτιακὸς ὀβελίσκος. Ὅπως δὲ ἀρέσωσιν Ἰούλιον τὸν δευτέρου, προθυμούμενον ἵνα ἴδῃ τὸ ἔργον ἀποτετελεσμένον, ἐτάχυναν οὕτως, ὥστε κατέσκαψαν καὶ διέβριψαν τοὺς τάφους καὶ τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ ὄστα, ἅτινα ἦσαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ βασιλικῇ. Ἄλλ' ὡς εἰ ὁ ἐν τῇ φάτῃ γεννηθεὶς Θεὸς ἠθέλησεν ἵνα τιμωρήσῃ τὸν ἀλαζόνα ἱερέα, οὐδὲν τῶν ἐπιθυμημάτων τοῦ πάππα ἐγένετο. Ὁ τάφος Ἰουλίου τοῦ δευτέρου δὲν κατεστάθη ἐν τῷ Ἁγίῳ Πέτρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῶν Ἀλύσεων, τῇ ἰδρυθείσῃ ἐν ἔτει 442 ὑπὸ τῆς Εὐδοξίας, γυναικὸς Βαλεντινιανοῦ τοῦ τρίτου, πρὸς διαφύλαξιν τῶν ἀλύσεων, δι' ὧν ἐδέθη ὁ ἅγιος Πέτρος, καὶ ἀνακτισθείσῃ κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα. Ἄλλ' οὐδὲ τὰ ὄστα τοῦ ἀρχιερέως ἀπετέθησαν εἰς τὸ Μουσαλεῖον τοῦτο, ὅπερ οὐδέποτε ἀπετελέσθη κατὰ τὸ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ὑπόγραμμα. Διότι ἐκ τῶν ἀγαλμάτων μόνον ὁ Μωϋσῆς, ἡ Θρησκεία καὶ ἡ Ἀρετὴ ἐτέθησαν ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ αἱ μὲν Νίκαι εἶναι νῦν ἐν Φλωρεντίᾳ, οἱ δὲ αἰχμαλῶτοι, οἱ ἀποσταλέντες πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Φραγκίσκον τὸν πρῶτον, ἐν τῷ Λούβρῳ.

Ὁ κολοσσαῖος Μωϋσῆς, εἰκὼν ἀλληγορικὴ Ἰουλίου τοῦ δευτέρου, παρίσταται καθήμενος, ψαύων διὰ μὲν τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν τὸν πύγωνα αὐτοῦ καταπίπτοντα δασὺν ἐπὶ τοῦ στήθους, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας ἔχων τὰς πλάκας τοῦ νόμου, ἐμβλέπων δεινὸν, καὶ ἐμποιῶν τρόμον τοῖς Ἑβραίοις, οἵτινες, βλέποντες τὸ ἀνυπόστατον αὐτοῦ βλέμμα, προσπίπτοντες προσκυνοῦσιν αὐτόν. Τὸ διαβόητον τοῦτο ἐν τῇ τέχνῃ ἀγαλμα, εἰ καὶ ἐψέχθη πολλάκις παρὰ τῶν κριτικῶν, εἶναι τὸ μάλιστα παράβολον, ἀρχέτυπον καὶ μεγαλοπρεπὲς τῆς νεωτέρας γλυπτικῆς τέχνης ἔργον.

Ἐνῷ δὲ ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἠσχολεῖτο περὶ τὸ ἔργον, νομίσας ὅτι ἠδίκηθη παρὰ τοῦ πάππα ἐστασίασε πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνεχώρησεν ἐκ Ῥώμης ἀπροσδοκῆτως. Ὁ πάππας ἔπεμψεν εὐθὺς πέντε ταχυδρόμους προσκαλῶν αὐτὸν ἵνα ἐπανέλθῃ, ἀλλ' οὗτος δὲν ὑπήκουσε, καὶ ἐφυγεν εἰς Φλωρεντίαν. Τότε δὲ ὁ πάππας ἔπεμψε τοῖς ἀρχοῦσι τῆς δημοκρατίας τρία γράμματα γέμοντα ἀπειλῶν, ὅπως ἀποστείλωσιν αὐτῷ τὸν τεχνῖτην. Ὁ δὲ Μιχαὴλ Ἀγγελος πτοηθεὶς ἐπειράθη ἵνα καταφύγῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ὁ Σουλτάνος ἐκάλεε αὐτὸν ἵνα κατασκευάσῃ μεγίστην ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου γέφυραν, συνάπτουσαν τὴν Εὐρώπην τῇ Ἀσίᾳ.

Τότε δ' ἄρχων τῆς δημοκρατίας Σοδερίνης ἦλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ παρώρμα ἵνα ἐνδῶ. « Οὐδ' ἂν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας αὐτὸς ἐτόλμα ἵνα προσφέρηται πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἁγιότητα οὕτως ὡς σύ. Μάθε ὅτι ἀπρεπὲς τὸ ἀναγκάσαι τὸν πάππαν ἵνα τράπηται πρὸς παρακλήσεις. Ἡμεῖς δὲ οὐδόλως προαιρούμεθα ἵνα ἀνεγείρωμεν σοῦ χάριν ἐν τῷ τόπῳ πόλεμον, μηδὲ καταστήσωμεν εἰς κίνδυνον τὰ πρὸς τὸν Ἅγιον θρόνον ἡμῶν συμβόλαια. Ἄλλ' ἐὰν φοβῆσαι ἵνα ἐπανέλθῃς εἰς Ῥώμην, σοὶ δίδομεν ὄνομα πρεσβευτοῦ, ὅπερ ἀσφαλίσῃ σε ἀπὸ

τῆς ὀργῆς τοῦ πάππα. » Τέλος μετὰ πολλὰς πραγματείας ἐγένετο οὕτω πως ἡ διαλλαγὴ ἐν τῇ πόλει Βολωνίᾳ, ἧς Ἰούλιος ὁ δεῦτερος ἐκυρίευσεν ἀρτίως. Ἐπισκοπὸς τις παρέστησεν αὐτῷ τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον, ὅστις ἔκυψεν ἵνα λάβῃ τὴν ἀποστολικὴν εὐλογία. Τότε ὁ πάππας, βλέπων αὐτὸν πλαγίως, « Ἀντί τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς προσκαλοῦντάς σε εἰς Ῥώμην, λέγει πρὸς αὐτὸν, περιέμεινας ἵνα ἔλθωμεν ἡμεῖς ζητήσοντές σε ἐνταῦθα. » Ἄλλ' ὁ μεταξὺ αὐτῶν μεσιτεύσας ἐπίσκοπος ἐσπευσεν ἵνα εἴπῃ ὅτι ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, μὴ γνωρίζων μηδὲν ἄλλο πλὴν τῆς τέχνης αὐτοῦ, ἦτο ἄξιος συγγνώμης. Ἄλλ' Ἰούλιος ὁ δεῦτερος, μὴ ἀποκριθεὶς μηδὲν, ἐπάταξεν αὐτὸν κατὰ τοὺς ὤμους διὰ τῆς ποιμαντικῆς βακτηρίας καὶ οὕτως, ἀνακουφίσας τὴν ὀργὴν πρὸς τὸν ἱεράρχην, διηλλάχθη πρὸς τὸν τεχνίτην. Οὗτος δὲ,

θέλων ἵνα ἐπισπάσῃται πάλιν τὴν φιλίαν τοῦ πάππα, ἐδημιούργησεν αὐτοῦ χαλκοῦν ἀνδριάντα, ὅστις ὕστερον καθρέθη ἐν τοῖς πολέμοις ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, μεταχειρισθέντων τὸ μέταλλον εἰς κατασκευὴν πυροβόλου, ὅπερ ὠνόμασαν εἰρωνικῶς Ἰουλιανόν.

Λέγουσι δὲ ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων Βραμάντης, ὅστις βραδιουργῶν ἐπήγαγε τὴν γενομένην τῷ πάππᾳ πρὸς τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον ἔριδα, βλέπων αὐτοὺς διαλαχθέντας πάλιν πρὸς ἀλλήλους, ἤλλαξε τέχνην, καὶ κατέπεισεν Ἰούλιον τὸν δεύ-

τερον ἵνα παραγγείλῃ τῷ Μιχαὴλ Ἄγγέλῳ, ὀλιγίστως ἔτι τότε πρὸς τὴν ζωγραφικὴν καὶ μάλιστα τὴν τοιχογραφίαν ἀποκλίνοντι καὶ εὐδοκίμοῦντι, τὸν ζωγραφικὸν καλλωπισμὸν τοῦ θόλου τοῦ Σιξτινίου τεμένους (Chapelle Sixtine), ἐλπίζων ὅτι, ταπεινῶν τὸν ἀντίτεχνον καὶ ἐχθρὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον, ἀναδεχόμενον ἀπροπαρασκευάστως ἔργον ὑπὲρ δύναμιν, ἀναδείξει οὕτω τὸν παρ' αὐτοῦ προστατευόμενον καὶ ἤδη περίφημον καταστάνατα Ῥαφαῆλον. Ὁ δὲ Μιχαὴλ Ἄγγελος, ἀναγκασθεὶς ἵνα δεχθῇ τὸ ἐντεταλμένον ἔρ-

δὲ τοῦ θόλου καλλωπισμὸν ἀπειργάσατο ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, ἐξεκόνισας ἐν μὲν ταῖς πολλαῖς καὶ ποικιλομορφοῖς αὐτοῦ φάτναις διαφόρους τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ὑποθέσεις, περὶ δὲ τὴν βᾶσιν τοῦ θόλου τὰς κεχωρισμένας δώδεκα εἰκόνας τῶν πατριαρχῶν, τῶν προφητῶν καὶ τῶν Σιβυλλῶν.

Τὸ μεγαλότεχνον τῶν ζωγραφημάτων τούτων ὑπερέβαλε πᾶν ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἡ τέχνη ἀνέδειξε παράβολον καὶ σεμνοπρεπές. « Ὁ μὲν Μιχαὴλ Ἄγγελος, εἶπεν ἡ κυρία δὲ Στάελ, εἶναι ὁ ζωγράφος τῶν Ἁγίων Γραφῶν, ὁ δὲ Ῥαφαῆλος τοῦ Εὐαγγε-

γελίου. » Καὶ ἀληθῶς ὁ τραχὺς, ὁ αὐστηρὸς τὸ ἦθος καὶ σκληροδίαυτος ἀνὴρ οὗτος, ἐντραφεὶς τῇ ὑψηλῇ καὶ ἐνθουσιώσῃ ποιήσει τοῦ Δάντου, ἡδύνατο μόνος ἵνα ἐννοήσῃ καὶ ἐξεκόνισῃ ἐπαξίως τοὺς προφήτας. Αἱ δὲ ἐκπνεύουσαι δημοκραταίαι τῆς Ἰταλίας, μεστῆς ἐμφυλίων πολέμων καὶ σφαγῶν καὶ προγραφῶν καὶ δημεύσεων τῶν ἠττημένων, ἀνεμίμησκον αὐτὸν καθόλου τὰ ἀτυχήματα τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ ἰταλὸς προφήτης Σαβοναρόλας ἴστατο αὐτῷ παράδειγμα τῶν ἐνθουσιῶντων δημάρχων τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀπαγγελλόντων παρὰ Θεοῦ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν ξένων κατακτητῶν, καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ἰουδαίας. Οἱ δὲ χρησμοὶ τῶν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Σιβυλλῶν ἐτιμῶντο οὐχ' ἦττον τῶν προφητῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ· ἐπειδὴ οἱ μὲν προεῖπον τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ

τοῖς Ἰουδαίοις, αἱ δὲ ἠγγείλαν αὐτὴν τοῖς ἐθνικοῖς. Αἱ σιβύλλειαι βίβλοι, ἄστινας συνήθως ἔχουσι διὰ στόματος οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀπλῶς ἀπομιμήματα τῶν ἰουδαϊκῶν προφητειῶν, πλὴν ὅτι αἱ μὲν ὀργίζονται καὶ ἀπειλοῦσι τὴν Βαβυλῶνα καὶ τὴν Ἰουδαίαν, αἱ δὲ ἀγγέλλουσι τοῖς Ἐθνικοῖς τὴν ἐπερχομένην τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας κατάλυσιν, ὡς ἐξίλασμον τῶν ἀμαρτημάτων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν παθῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἄριστη πασῶν τῶν ἐν τοῖς φατνώμασι τοῦ θόλου τοῦ Σιξτινίου τεμένους ὑπὸ τοῦ

γόν ἀκουσίως, προσεκάλεσε πολλοὺς τεχνίτας ἀσχολομένους, αὐτοῦ παρόντος, περὶ τὴν τοιχογραφίαν, καὶ, ἀφοῦ παρετήρησεν ἀκριβῶς τὰς μεθόδους τῆς τέχνης ταύτης, ἔκλεισεν ἑαυτὸν μόνον ἐν τῷ τεμένει καὶ ἐπεχείρησε τὸ ἔργον.

Τὸ Σιξτινίου τέμενος εἶναι αἴθουσα μακρὰ πλινθωτὴ φωτιζομένη διὰ τριῶν παραθύρων. Καὶ τοὺς μὲν δύο πλαγίους αὐτῆς τοίχους ἐκόσμησαν ἤδη διὰ τῶν ἰδίων εἰκόνων οἱ ζωγράφοι Λουκάς Σιγνορέλλης, Ἀλέξανδρος Φιλίππης, Κόσιμος Ροσσέλης, Γιρλανδάγιος καὶ Περουγίνος· τὸν

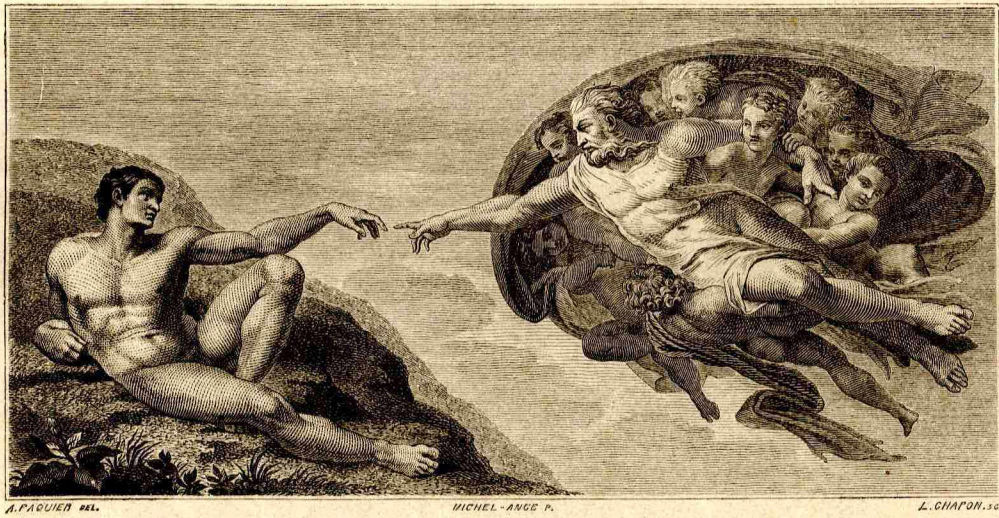
Μιχαήλ Ἀγγέλου διαμορφωθείσων θρησκευτικῶν εἰκόνων νομίζεται ἡ Δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, εἰκὼν συλλαμβάνουσα πᾶσαν ὑψηλοῦ ἔργου ἀρετὴν, τὸ διαπρεπὲς τῆς ἐπινοίας καὶ τὸ ἐντεχον τῆς κατεργασίας. Ὅποια δύναμις στάσεως καὶ σχήματος ἐν τῷ δημιουργῷ, ὅστις παρερχόμενος δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον! Ἐν δὲ ταῖς ὑπὸ τὸν θόλον κεχωρισμέναις εἰκόσι διαπρέπε μᾶλλον ὁ προφήτης Ἰσαίας, προσκαρτερῶν οὕτω τῇ μελέτῃ, ὥστε φαίνεται μὴ οὐδὲν προσέχων τῷ προσφωνοῦντι αὐτὸν ἀγγέλῳ. Αἱ δὲ Σίβυλλαι μετέχουσι τοῦ ἤθους ἐνθουσιώσεως ἀγίας καὶ μαινομένης φαρμακευτρίας, ἀρμόζουσαι πρὸς τὸ ἀμφίβολον καὶ παράδοξον πρόσωπον, ὅπερ ὑποκρίνονται αὐταὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ῥωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ. Αἱ στυγαὶ αὐταὶ εἰκόνες τέρπουσι μὲν τέχνη τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ καταπλήττουσι ἐμφάσεως δεινότητι τὴν ψυχὴν.

Λυπηρὸν δὲ ὅτι ὁ ἐραστής τῆς ζωγραφικῆς δὲν δύναται ἵνα θαυμάσῃ σχολαίως καὶ ἀνέτως τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ λαμπροῦ θόλου, ἐν ᾧ ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος κατέδειξεν ὅτι ἠσθάνετο τὸ ὠραῖον ὡς οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες δὲν ἀπηξίου ἐν τοῖς σπουδαίοις αὐτῶν ἔργοις οὔτε τὴν ἀφέλειαν οὔτε τὴν χάριν. Διότι ὁ θέλων ἵνα ἴδῃ τὸν θόλον τοῦτον, μὴ ἐκτραχηλιζόμενος, πρέπει ἵνα μιμηθῇ τοὺς Ἀγγελοὺς περιοδεύτας, οἵτινες, ἐξαπλούμενοι ὑπτιοὶ κατὰ γῆς, καὶ ἔχοντες διάχειρὸς διόπτραν, διατελοῦσιν ἀπογευόμενοι ἠδέως καὶ ἀνέτως δι' ὅλης ἡμέρας τῶν καλλονῶν τῶν φατωμάτων τοῦ θόλου.

Τὴν περιβόητον τοιχογραφίαν τῆς Τελευταίας Κρίσεως, ἣτις ἐξελίσσεται ἐπὶ τῆς ἀντικρῆ τῆς εἰσόδου πλευρᾶς τοῦ Σιζτινίου τεμένους, ἐξωγράφησεν ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος τριακόντα μετὰ τὰς τοιχογραφίας τοῦ θόλου ἔτεσι, καθ' ἃ ἡ χεὶρ τοῦ τεχνίτου μετέστη, ὡς ὁ χαρακτήρ τῆς φύσεως αὐτοῦ, εἰς τρόπον βιαιότερον καὶ καινοπρεπέστερον. Μετὰ τὴν πρὸς Ἰούλιον τὸν δεῦτερον ἐριδα καὶ διαλλαγὴν αὐτοῦ ὡς πρεσβευτοῦ, — μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1530 πολυχρόνιον πολιορκίαν τῆς Φλωρεντίας, πολεμησάσης μόνῃς ἐβρωμένως πρὸς τὸν πάππαν, ἔχοντα συμμάχους τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας καὶ τοὺς Μεδίκους, καθ' ἣν ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος, ἀποδειχθεὶς ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν Δέκα καθολικῶς ἐπίτροπος (procuratore generale) τῶν πρὸς ἄμυναν τῆς πόλεως ἔργων, διετέλεσεν ὑπὲρ τοὺς δέκα

μῆνας ἀμυνόμενος καρτερῶς ἀπὸ τοῦ ὄρους Σάν Μινιάτου ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἣτις τέλος ἐκπολιορκηθεῖσα ἠναγκάσθη ἵνα ὑπομένη τοὺς Μεδίκους τυράννους· μετὰ τὴν συντέλειαν δηλαδὴ τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ βίου, ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος, ἐπαγγελλόμενος ἀείποτε μεγαλοουργίαν καὶ τόλμην καὶ κόμπον ἐν ταῖς καινοτομίαις, ἐπέβλετο ἵνα πραγματευθῇ, ἢ μᾶλλον ἀποτελειώσῃ θέμα ἄξιον τῆς μεγαλεπήδου καὶ μελαγχολικῆς αὐτοῦ ἐπινοίας· ὅπερ ἀκούσας ὁ πάππας Παῦλος ὁ τρίτος, ἐπορεύθη πρὸς αὐτὸν, παραπεμπόμενος ὑπὸ δέκα καρδινάλιων, καὶ προσεκάλει ἵνα ἐξεργάσῃται τὸ προκείμενον ἔργον ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι τῆς εἰσόδου τοῦ Σιζτινίου τεμένους τοίχου. Ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος ἐπεχείρησε τὸ ἔργον ἐν ἔτει 1532, καὶ ἐνδιατρίβων τούτῳ νυχθημερὸν, ἀπεκάλυψεν αὐτὸ συντετελεσμένον ἐννέα μετὰ ταῦτα ἔτεσι, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων τοῦ Χριστοῦ τοῦ 1541, ἐπιβαίνων τοῦ ἐξηχστοῦ ἐβδόμου ἔτους.

Διαγαγὼν ἀείποτε βίον μονήρη, σκληροδίαιτον καὶ ἀφιλήδονον, περὶ οὐδενὸς

Ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου. Τοιχογραφία τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου.

ἄλλου φροντίζων ἢ περὶ τῆς τέχνης, ἐκπεπληγμένος ἔτι τὰς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ διαπραχθείσας ὠμότητας κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἐκδιωχθέντων Μεδίκων ἄλωσιν τῆς Φλωρεντίας, καὶ τὴν ὑπὸ τῶν στρατευμάτων Καρόλου τοῦ πέμπτου λεηλασίαν τῆς Ῥώμης, ἐνθουσιῶν ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπικῆς τριλογίας τοῦ Δάντου, καὶ παρέχων ἑαυτὸν πιστὸν ὁπαδὸν τοῦ ἐπανορθωτοῦ μάρτυρος Σαβοναρόλα, ἐπωνομασμένος ἤδη ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἄγγελος τῆς Δικαιοσύνης, ὡς ὁ Ῥαφαήλος ἐπωνομάσθη ἄγγελος τῆς χάριτος, ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος ἀνεβρόχαστο ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου τὴν ἀγρίαν μελαγχολίαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν καινοτομίαν καὶ τὸ παράβολον τῆς τέχνης αὐτοῦ. Στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας δὲν δυνάμεθα ἵνα διαγράψωμεν ἐνπαῦθα τὰ καθέκαστα τοῦ μεγάλου τούτου συμπλέγματος, ἐν ᾧ τριακόσια πρόσωπα διαδραματίζουσι τὴν τελευταίαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου πράξιν. Ἀρκεῖτω μόνον ἵν' ἀναμνήσωμεν ὅτι ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος ἔλαβε θέμα τὸν στίχον τοῦ Ἀποστόλου Ματ-

θαίου· « Videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa et majestate; » « Ὁφθόνται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις οὐρανοῦ ἐν δυνάμει καὶ δόξῃ », καὶ ὅτι ἐν τοῖς ἄνω ἢ οὐρανίοις τοῦ πίνακος συνεδρεῖ ὁ Χριστὸς, ἀμείλικτος καὶ φοβερὸς δικαστής, ζυγίζων ἀκριβεῖ τῇ στάθμῃ τὰς τῶν ἀνθρώπων πράξεις, οὐδόλως καυπτόμενος πρὸς τὰς δεήσεις καὶ τὰ δάκρυα τῆς γονυκλινοῦς αὐτοῦ μητρὸς· ὅτι περὶ αὐτὸν καὶ τοὺς προφήτας, ἢ τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν μακαρίους, πλῆθος ὑποδίκων ἀναμένουσιν ἀγωνιῶντες τὴν σώζουσαν ἢ καταγινώσκουσαν ψῆφον· ὅτι οἱ ἄγγελοι οἱ ἐπιμεληταὶ τῆς κρίσεως αὐτοῦ τοὺς μὲν δικαίους ἀνάγουσιν εἰς τὰ οὐράνια, τοὺς δὲ καταδικασθέντας παραδίδουσι τοῖς δαίμοσιν· ὅτι ἐν τοῖς κάτω ἢ γήϊνοις τοῦ πίνακος, ἀπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς οἱ νεκροὶ ἀνίστανται πρὸς τὸν ἦχον τῶν αἰωνίων σαλπύγγων, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς σύμπλεγμα κεκολασμένων ἀπεικαζόντων εἰς τὸ ἀκριβέστατον τὰ ἀμαρτήματα

καὶ τὰς κακίας, συμπιέζονται ἐν τῷ φοβερῷ λέμβῳ τοῦ Χάρωνος ἐλαύνοντες πρὸς τὸ χαῖνον τοῦ πυρίθρεμέτου ἄδου βάραθρον.

Τοιαῦτα εἶναι ἀπλῶς εἰπεῖν ἢ καθόλου οἰκονομία καὶ τὰ κυριώτατα γνωρίσματα τοῦ μεγάλου συμπλέγματος τῆς Ἐσχάτης Κρίσεως τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, εἰ καὶ τολμηρό-

τατον καὶ δυσκολώτατον ἄνευ χρωμάτων καὶ σχημάτων καὶ τόπου τὸ διαγράψασθαι τοσαύτας καὶ τοιαύτας εἰκόνας· « Ψιλὴ γὰρ τις ἡ γραφὴ τῶν λόγων. » Τὰ γνωρίσματα ταῦτα, ἐξαιρόμενα σαφῶς ἐκ τῆς πρώτης ὄψεως, διασαφοῦσι τρόπον τινὰ τὸ πλῆθος τῶν συγκεχυμένων ἐπεισοδίων τῶν διαδραματιζομένων ὑπὸ ἀπείρων γυμνῶν σωμάτων, κινουμένων ἐν τοῖς ὀρητικωτάτοις τῶν σχημάτων, καταπληττόντων τῷ μεγέθει καὶ φοβερῷ τῆς ἐπινοίας τὸν προσβλέποντα αὐτὰ τὸ πρῶτον, καὶ αἰσθανόμενον ἠδὲ τὸ θαῦμα εἰς ὃ τοὺς πάντας ἐκίνει τὸ μέγα τοῦτο καλλιτέχνημα ἀπὸ τριῶν ἡδὲ αἰώνων. Διότι ἡ ἔμφασις καὶ καθόλου αἱ κινήσεις τῶν σωμάτων, μάλιστα δὲ ἡ ἀθυμία καὶ ὁ σκυθρωπασμὸς τῶν κεκολασμένων, παλαιόντων πρὸς τοὺς ἀπάγοντας αὐτοὺς δαίμονας, ὑπερβαίνουσιν ἐνεργεῖα καὶ ἐντόνω ἐμφάσει πάντα τὰ γνωστὰ ἔργα τῆς τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων τέχνης. Ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος, ὅστις κατὰ τὸν Στενδάλ οὐδέποτε ἠπίσται τῇ ἀγαθότητι τοῦ Θεοῦ, ἦσθετο μὲν τὸ δεινὸν τοῦ χριστιανισμοῦ, τὴν ἀδιά-

Ἡ Ἐσχάτη Κρίσις. Τυχογραφία τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου.

στροφον δικαιοσύνην, οὐχὶ δὲ τὴν ἐπιείκειαν, τὸν ἔλεον καὶ τὴν συγγνώμην. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, δικαστὴς ὢν ἀδιάστροφος, ἀποβάλλει χειρονομίῶν τοὺς καταράτους, ἀμελῶν τῶν δακρύων καὶ παρακλήσεων τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Μιμούμενος δὲ τὸν Σιγνορέλην ὁ Μιχαήλ Ἀγγέλος ἀπεικασε τὸν Χάρωνα ὡς δαίμονα διαπορθημένον τὰς ψυχὰς εἰς τὸν Ἅδην· διότι ἡ μίξις τῆς θρησκείας τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἦν εἰσῆγαγον εἰς τὴν ποίησιν ὁ Δάντης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ποιηταί,

ἦτο ἰδικὴ τῶν τότε ἀνθρώπων τῆς παλιγγενεσίας.

Ἄλλ' ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς συνεισθῆ πρὸς τὴν ὅλην οἰκονομίαν τοῦ συμπλέγματος, εὐρίσκει πολλὰ ἐν αὐτῷ πεπλημμελημένα ἐν τοῖς καθέκαστα. Ἄλλ' ὅμως τὰ πλεῖστα τῶν πλημμελημάτων τούτων, περὶ ὧν τοσαῦτα καὶ ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν μέχρι τοῦδε, ἐγένοντο ἴσως οὐχὶ ἐξ ἀγνοίας ἀλλ' ἐμπειρώς ἔχοντος τοῦ τεχνίτου, καὶ οὐκ ἄπο σκοποῦ. Καὶ πρῶτον ἐκπλήττει ἡμᾶς ἡ πρὸς ἀλληλα ἀσυμμετρία τῶν σωμάτων,

ὧν τινὰ, ὡς τὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὰ τῶν περὶ αὐτὸν μακαρίων, εἶναι διπλάσια τῶν λοιπῶν τὸ μέγεθος, ἀπεικάζοντα τύπους ὑπερφρεῖς, ἀθλητικούς καὶ σφριγῶντας, οἷς μάλιστα ἐνησμενίζεν ὁ τεχνίτης. Ἡ δὲ κατὰ κόρον αὐτὴ ἀσυμμετρία εἶναι οὕτω καταφανὴς καὶ ἐναντία τῆς περὶ τὴν τέχνην δεινότητος τοῦ τεχνίτου, ὥστε, μὴ δυνάμενοι ἵνα παραδεχθῶμεν ὅτι τεχνίτης οἷος ὁ Μιχαήλ Ἀγγέλος εἰς οὕτως ἐπελάθετο καὶ τῶν στοιχειωδεστάτων τῆς τέχνης κανόνων, νομίζομεν μᾶλλον ὅτι οὐ-

τος, μὴ θέλων ἵνα πραγματευθῆ τὴν περιπέτειαν τοῦ δράματος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὡς ἀπλήν τοῦ συνήθους βίου πράξιν, ἢ ὡς ἀπλοῦν ἱστορικὸν ἐπεισόδιον, προὔτιμησεν ἵνα τράπηται εἰς τὰς παλαιὰς βυζαντινὰς ἀλληγορίας, καὶ ὑποδείξῃ διὰ τῆς ἀσυμμετρίας τῶν σωμάτων ὅτι οἱ κλητοὶ καὶ οἱ κεκολασμένοι διαφέρουσιν ἀλλήλων.

Καταμémφονται δὲ πολλοὶ τῆς εἰκόνας ἕτερον πλημμέλημα, ἐκπορευόμενον οὐχὶ ὡς τὸ πρῶτον ἐκ φυσικῆς ἀλλ' ἠθικῆς διαφωνίας· διότι ὁ τεχνίτης συνεσώρευσε εἰς τὸ ἐν δεξιᾷ σύμπλεγμα τῶν κεκολασμένων πρόσωπα οὕτω διάστροφα καὶ μορφάζοντα, οὕτως ἀπάδοντα πρὸς τὸ καθόλου ὑψηλὸν καὶ σεμνοπρεπὲς τοῦ πίνακος, ὥστε κινδυνεύουσιν ἵνα καταστρέψωσι τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ὕψος καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἐγγινόμενον ἡμῖν δεινὸν πάθος.

Ἐνταῦθα ἡ κριτικὴ, καθαπτομένη τοῦ μάλιστα ἐπιμέμπτου τοῦ πίνακος μέρους, φαίνεται μᾶλλον εὐλογος καὶ δικαία. Ἀλλ' ὅμως οἱ ὑπὲρ τοῦ τεχνίτου ἀείποτε ἐνθουσιῶντες ἀποδίδουσι, τὸ δὴ λεγόμενον, πλημμέλημα τοῦτο τῇ φύσει τοῦ Μιχαήλ Ἀγγελου, ὅστις εὐσεβέστατος ὢν καὶ τὸ ἦθος αὐστηρότατος, παρρησίῃαγεν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ πίνακος τὰς εἰδεχθεῖς ταύτας μορφάς, ὡς ἀνεξίτηλόν τι σκωπτικὸν ἐπιγράμμα, οἶονεἰ εἰκονικὸν σίλλον τῶν κακιῶν καὶ κακουργημάτων ἐκείνων, οὓς δὲν ἠδύνατο μῆτε ἵνα ἐπανορθώσῃ, μῆτε ἵνα τιμωρήσῃ, ὡς ἐπεθύμει. Ἡ Ὑπερηφανία, ἡ Κενοδοξία, ἡ Φιλαργυρία, ἡ Λαγνεῖα καὶ ἀπλῶς ἅπασαι αἱ κακίαι, ἃς ὁ τεχνίτης ἐξεικόνισεν εἰδεχθεστάτας καὶ ἀποτροπαίους ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ πίνακος, περιβεβλημένας γελοῖα καὶ ἀλλόκοτα σύμβολα, ἀπεικάζουσι τοὺς μεγάλους τῆς Ἐκκλησίας ἡγεμόνας, τοὺς ἀτιμάζοντας τὴν ῥωμαϊκὴν πορφυρίδα, καὶ τοὺς μετέχοντας ἢ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἰσχυρᾶς οἰκίας τῶν Μεδίκων, ἥτις καθεῖλε τὰ δίκαια τῆς πατρίδος αὐτοῦ.

Ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ τὸ μὲν τέλειον δέδοται μόνον τῇ γνησίᾳ τῶν Ἑλλήνων τέχνη, τὸ δ' ἀμαρτάνειν πάντως ἀνθρώπινον, θαυμάσωμεν μᾶλλον, πῶς ὁ Μιχαήλ Ἄγγελος δὲν διέκρινε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἀγγέλους. Διότι καὶ οἱ πρὸς τοὺς ἀνισταμένους νεκροὺς σαλπίζοντες, καὶ οἱ τοῖς προστάγμασι τοῦ Χριστοῦ ὑπηρετοῦντες ἄγγελοι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἶναι ἐξεικονισμένοι ἀπλῶς ὡς ἀνθρωποὶ, ἢ μᾶλλον ὡς ἀθληταὶ σφριγῶντες καὶ παλαίοντες, κατ' οὐδὲν διαφέροντες τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, οὔτε κατὰ τὴν περὶ τὴν κεφαλὴν χρυσοῦν ἀκτινοβολίαν, οὔτε κατὰ τὰς ἀναπεπταμένας πτέρυγας, οὔτε κατ' οὐδὲν ἄλλο τι τῶν σημείων, οἷς ἡ περὶ τὰ θεῖα τέχνη ἐνασμενίζει κατὰ συνθήκην ἐν τῷ εἰκονισμῷ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἀγγέλων· ἐξ οὗ ἡ ἐπιφαινομένη, ἢ μᾶλλον ἡ αὐξανομένη σύγχυσις, ἥτις εἶναι ἀχώριστος ὑποθέσεως οὕτω μεγάλης καὶ πολυπλόκου.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΔΙΑΤΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΕΝΗΣΙΟΥ ΟΡΟΥΣ.

Ἡ ἀγγελία τῆς ἀποτελεσθείσης διατρήσεως τοῦ Κενησίου ὄρους, ἐνὸς τῶν μεγίστων ἀνθρωπίνων ἔργων τοῦ παρόντος αἰῶνος, δὲν ἀπησχόλησεν ἐπαξίως τὴν Εὐρώπην, μεριμνῶσαν περὶ ἄλλων μεγάλων συγχρόνων πολιτικῶν συμβάντων. Καὶ ὅμως τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, ὅπερ διαμενεῖ μνημεῖον αἰδίου τῆς διανοίας τῶν νῦν, ἤχθη εἰς αἴσιον πέρασ ἀκριβῶς ἐν τῇ ὑπὸ τῶν μηχανικῶν ὀριθεύσει ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ. Καταστῆσας ἐκποδὸν τὸ πελώριον προτείχιμα ὅπερ διεχώριζεν ἀνάκλιον δύο ὁμόφυλα εὐρη, ὁ ἀνθρώπος κατίσχυσε τῆς φύσεως, νικήσας αὐτὴν νίκην εἰρηνικὴν μὲν, ἐπιφανεστέραν δὲ τῆς ἀπὸ τῶν μυριονέκρων μαχῶν.

Ἐπῆλθεν ἤδη ἡ ὥρα, καθ' ἣν σεμνυόμενοι ὑπὲρ τὸν Ἀντίβαν καὶ τὸν Ναπολέοντα, οἵτινες διεπράξαντο τὴν διάβασιν αὐτῶν κατ' ἄλλους καιροὺς, δυνάμεθα ἵν' ἀνακράξωμεν. « Αἱ Ἄλπεις ἐβιάσθησαν » οὐχὶ ὅμως ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Τοῦ λοιποῦ αἱ ὑπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ ἀρδεύουμαι εὐφοροὶ κοιλάδες γενήσονται εὐπρόσδοοι πρὸς τὰ εὐφορώτερα τοῦ Πάδου πεδία· ἡ δὲ Γαλλία καὶ ἡ Ἰταλία συγκοινωνήσουσιν ἀλλήλαις ἀπ' εὐθείας διὰ σιδηροδρόμων.

Ὡς γνωστὸν, ἡ διατρήσις ἤρξατο ἐκατέρωθεν τῶν Ἀλπεων, ἐκ τε Γαλλίας καὶ Ἰταλίας τῇ 1ῃ δεκεμβρίου 1858 καὶ μετὰ δεκατριῶν ἐτῶν ἀδιάλειπτον ἐργασίαν, καθ' ἣν ἐφηρμόσθησαν αἱ τελειόταται τῶν μηχανῶν, αἱ δύοσφάραγες συνητήθησαν τέλος καὶ συνήφθησανεἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁδὸν περὶ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος δεκεμβρίου. Ἀλλ' ὅμως ἡ Γαλλία, εἰ καὶ γενναίως συνετέλεσε καὶ διὰ χρημάτων καὶ διὰ τῶν μηχανικῶν αὐτῆς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς νέας ὁδοῦ, δὲν ἠδυνήθη κακῇ τύχῃ ἵνα μετὰσχῇ τῆς τῶν ἐγκαινίων ταύτης τελεσεθείσης λαμπρᾶς ἐορτῆς, καθ' ἣν ἐν τοῖς ἐγκάτοις ἐνὸς τῶν μεγίστων ὁρέων τῆς γῆς δύο ὄμοροι λαοὶ, οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἰταλοὶ, ἐδεξιῶσαντο ἀλλήλους· διότι, ἡ Γαλλία, ἠττηθεῖσα καὶ κατακλυσθεῖσα ὑπὸ τῶν γερμανικῶν στρατῶν, καὶ ἀμυνομένη ὑπὲρ τῆς ἰδίας σωτηρίας, δὲν πύκαίρησεν ἵνα μετὰσχῇ αὐτῆς.

Ἐὰν τὸ ἔργον τοῦτο ἐτελεῖτο ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες μετεχειρίζοντο πρὸς τοιαῦτα ἔργα τοὺς δούλους, τὸ πῦρ καὶ τὸν ὄβελόν, ἀπῆται 200 ἔτη. Ἐὰν δ' ἐγίνετο διὰ τῶν συνήθων μηχανῶν τῶν σιδηροδρόμων, αἵτινες διατρυπῶσι συνήθως δεκαεπτὰ μέτρα κατὰ μῆνα, ἀπῆται τεσσαράκοντα ἔτη. Ἀλλὰ τῶν τελειοτέρων χάριν μηχανῶν, ἃς ὁ Γάλλος μηχανικὸς Σομμελιέρος κατεσκεύασεν ὑπὲρ τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ τῶν μηχανῶν, ἃς ὁ κύριος Κολλαδὸν ἐκ Γενεύης καὶ ὁ κύριος Κολλιγνὺ ἐκ τοῦ Ἰνστιτούτου ἐπενόησαν, μεταχειρισθέντες τὴν δύναμιν τοῦ ἀέρος, πικνουμένου διὰ μηχανῶν κινουμένων ὑπὸ τῶν καταπιπτόντων ὑδάτων, πρὸς τε διατρήσιν τοῦ ὄρους καὶ διάψυξιν τῆς ἀπέριου ταύτης ὑπογείου στοᾶς, τὸ ἔργον συνετελέσθη ἤδη ἐν δεκατριῶν ἔτεσιν.

Ἡ σφάραξ ἀρχεται ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Μέντζελ· ἀλλὰ δὲν διέρχεται, ὡς κοινῶς νομίζεται, διὰ τοῦ κυρίως Κενησίου

ὄρους, ἀλλὰ διὰ τινος παρομαρτούσης αὐτῷ ὄρεινης ὀφρύος, ἐχούσης ἐνιαχοῦ ὕψος ὡς 2,970 μέτρων ὑπὲρ τῆς θαλάσσης, καὶ καταλήγει διερχομένη μεγάλην ἀνθρακοῦχον σπιθαμὰ εἰς τὸν παρὰ τὴν Μοδάνην γαλλικὸν ποταμὸν Ἄρκην, ἔχουσα τὸ ὅλον μῆκος 12 χιλιομέτρων.

Τὰ εἰς τὰ ἐγκαίρια τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου συνελθόντα πλήθει ἐστάθησαν παρὰ τοῖς στομίαις τῶν σφάραγγων, ὅπως μετενδύωνται· διότι, οἱ εἰσελθόντες, ἐμελλον ἵνα καρτερῶσιν ἐπὶ πολλὰς ὥρας πρὸς θερμοκρασίαν 39⁰, καίπερ ἀκμάζοντος τοῦ χειμῶνος, βαίνοντες δι' ἀέρος βαρέος μὲν καὶ πνιγῶδους, ἀλλὰ καθισταμένου ἀναπνευστοῦ δι' ἰσχυροτάτων ἐγγύσεων ἀέρος καθαροῦ, προωθουμένου ἔξωθεν εἰς τὰς σφάραγας διὰ τῶν μηχανῶν τοῦ κ. Σομμελιέρου, καὶ πορευόμενοι μέχρι τοῦ σημείου τῆς συναντήσεως τῶν δύο σφάραγγων, ἐνθα προητοιμάσθησαν ὑπόνομοι πρὸς διάρρηξιν τοῦ ἐτι χωρίζοντος αὐτὰς στενοῦ μεσοτοίχου.

Ἐπισκοπήσασαι ταχέως τὰ κατὰ τὰς ὑπὸνόμους τοῦ μεσοτοίχου, καὶ δεξιωσάμεναι ἀλλήλας διὰ τινος τρύπας ἐπίτηδες ἀνοιχθείσης ἐν αὐτῷ, αἱ δύο συνοδαὶ ὠπισθόρησαν ταχέως. Δοθέντος δὲ τοῦ σημείου, αἱ ὑπόνομοι ἐξεβράχθησαν μετὰ δεινοῦ πατάγου, περιηγήσαντος μυριάκις εἰς τοὺς καταχθονίους τοίχους τῆς στοᾶς, καὶ ἀγγέλλοντος τοῖς παρισταμένοις, πνιγμένοις ἤδη ἐν πυκνῷ καπνῷ καὶ κονιορτῷ, τὴν ἄρσιν τοῦ τελευταίου προσκόμματος τοῦ χωρίζοντος τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς Γαλλίας.

Εὐκόλως δύναται ἵνα ἐννοήσῃ τις ὁποῖος ἀλαλαγμὸς, ὅποια προσφωνήσεις εὐφρόσυνοι ἠκούσθησαν ἀμφοτέρωθεν μετὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἐκπυροσκόρτησιν. Ἀμφοτέροι αἱ συνοδαὶ, προπορευομένων τῶν μηχανικῶν, ὤρμησαν διὰ τῶν καταπτώσεων καὶ τῶν ἀμαξῶν, μεστῶν λίθων καὶ γαιῶν καὶ διεβρωγῶτων βράχων, πρὸς τὸ ἀνοιχθὲν χάσμα.

Ὁ μηχανικὸς Γραττιώνης, ὑπερηδῶν τοὺς σωροὺς τῶν γαιῶν καὶ τῶν λίθων, διήλθε πρῶτος, ἀνευφημοῦντος τοῦ πλήθους, καὶ σπεύδοντας ἵνα διέλθῃ μετ' αὐτὸν ἐν θορυβῷ καὶ ἀταξίᾳ.

Ἦδη αἱ ἀτμάμαξαι διαπερῶσι διαμπερὲς τὴν ὑπόνομον δίοδον· οἱ δὲ ὀδοιποροῦντες δύνανται ἀπὸ τῆς 1ης φεβρουαρίου, ἐκκλίνοντες τὴν ὑπὲρ τὸ Κενησίον ὄρος ἀργαλέαν ὀδοιπορίαν, ἵνα διαπορεύωνται εὐθὺς διὰ τοῦ νέου σιδηροδρόμου ἀπὸ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἀνάπαλιν. Αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ λαμποῦ τούτου ἔργου κοινωνικαὶ, βιομηχανικαὶ, ἐμπορικαὶ, καὶ πολιτικαὶ ὠφέλεια ἔσονται ἀναρίθμητοι τῇ Εὐρώπῃ· διότι ἡ διάτρησις τοῦ Κενησίου ὄρους καὶ ἡ ἐξόρυξις τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουεζ προκαλοῦσιν τὴν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐμπορίαν καὶ τὴν ἐπιζῆλιαν ἀπάντων τῶν ἐθνῶν.

Εὐθὺς οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἰταλοὶ μηχανικοὶ ἠσχολοῦντο περὶ τὴν διάτρησιν τῶν Ἀλπεων, ἕτεροι Γάλλοι καὶ Ἰσπανοὶ μηχανικοὶ μελετῶσιν ἀπὸ δέκα ἐτῶν τὴν διάτρησιν τῶν Πυρρηναίων, ἥτις ἔσται εὐκολωτέρα.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ παράδειγμα τῆς διατρήσεως τοῦ Κενησίου ὄρους καὶ τῆς ἐξορύξεως τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουεζ παρορμήσει τὴν Ἑλλάδα, κειμένην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς συναντούσης τὰ δύο ταῦτα ἔργα, εἰς τὴν ταχέειαν ἐπιχείρησιν τῶν δύο μάλιστα κατεπειγόντων δημοσίων ἔργων, τοῦ σιδηροδρόμου τῶν ὀρίων καὶ τῆς ἐξορύξεως τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἅτινα συνάπτοντα τὴν Εὐρώπην τῇ Ἀνατολῇ διὰ τῆς Ἑλλάδος καταστήσουσιν αὐτὴν γενικὸν ἐπίγειον καὶ ἐμπορεῖον τῶν δύο ἡπείρων.

A. M.

ΦΑΛΣΤΑΦ

·Η

Ο ΣΑΚΕΣΠΗΡΟΣ

ΩΣ ΚΩΜΙΚΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ.

Ὁ Σακεσπῆρος δὲν διαπρέπει ἐπὶ κωμικῆ εὐφυΐᾳ ἐν ἅπασιν αὐτοῦ τοῖς δράμασιν, ἅτινα ὀνομάζομεν κωμωδίας. Ἐπειδὴ ἡ πρᾶξις εἶναι πάντοτε ἐν αὐτοῖς ἐπαγωγὸς, ὁ διάλογος γέμει ἰδεῶν θαυμασῶν, ἐξεικονιζουσῶν πάντοτε μὲν ἐναργέστατα τὴν ἀληθῆ ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ σπανίως τοὺς ἀληθεῖς γελοίους χαρακτηριστῆρας.

Τοῦ ἀπέριου πλήθους τῶν ἀλλοκότων μᾶλλον ἢ γελοίων χαρακτήρων, οὐστίναις ἢ ἀκαταπόνητος τοῦ δαιμονίου δραματοποιῦ φαντασία ἐπενόησε, προέχει μάλιστα ὁ τοῦ Φαλστάφ, ὅστις ἤρμοζε τοῖς φιλοταράχοις καὶ φιλοκινδύνοις ἀνθρώποις τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ἥρωας αὐτοῦ ἔζων, καὶ ἔσται ἐς αἰεὶ τὸ ἀριστούργημα τῆς κωμικῆς τοῦ ποιητοῦ μούσης, καὶ τὸ αἰδίου ψυχαγωγῆμα τοῦ θεάτρου.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος καθιθύνεται ὑπὸ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς τῆς κατ' αὐτὸν κοινωνίας, διατελὼν πάντοτε ἄσωτος, μέθυσος, εὐθυμος, δειλὸς, βᾶθυμος, καὶ πλήρης οὐτιδιανῶν καὶ παραδόξων κακιῶν.

Ὁ Φαλστάφ εἶναι εὐγενὴς τις Ἄγγλος, ὅστις περὶ τὸ ἔτος 1410 διῆλθεν ἤδη τὰ πενήκοντα ἔτη καὶ κατεσπατάλησεν ἄσωτεύων ἅπασαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν· καὶ βεβαίως ἐμελλεν ἴν' ἀποθάνῃ ἀθλίως ἐν τινὶ τριδῶ ἢ νοσοκομείῳ, ἢ ὡς κακοῦργος ἀπαγχονιζόμενος, ἐὰν μὴ καλῆ τύχῃ ἔζη ἐπὶ Ἐρρίκου τετάρτου.

Ὁ βασιλεὺς οὗτος τῆς Ἀγγλίας εἶχεν υἱὸν ἀλλόκοτον, ὡς ἦσαν οἱ πλεῖστοι τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἄνθρωποι, περὶ οὗτινος ἡ Ἀγγλία ἠγνόει τί ὑπολάβῃ. Ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας διῆγε μετὰ καπηλίων καὶ μεθύσεων καὶ κλεπτῶν. Ἐνίοτε δὲ ἐξεστράτευε μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἠνδραγάθει κατὰ τὰς μάχας. Ἄλλ' ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὸ Λονδίον, μετεβάλλετο ἀπὸ ἥρωος εἰς μανιῶδη, καὶ διῆγε βίον κραιπαλώδη καὶ ἄσωτον.

Τὸν Φαλστάφ ἐγνώρισεν ὁ πρίγκηψ ἐν τινὶ καπηλείῳ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν οὕτως ὥστε κατέστησεν εὐθὺς οἰκειότατοι πρὸς ἀλλήλους. Ἡ φιλία αὐτῶν κατέστη παροιμιώδης. Οἱ δὲ Ἄγγλοι ἔσχον ἀμφοτέρους διὰ μνήμης οὕτως, ὥστε ὁ Σακεσπῆρος παρέστησεν αὐτοὺς ἐν ἔτει 1597, κατὰ τὴν παράδοσιν, οἰκειότατα πρὸς ἀλλήλους διακειμένους.

Οὕτως ἐν τῇ τραγωδίᾳ αὐτοῦ Ἐρρίκῳ τῷ τετάρτῳ ὁ Φαλστάφ ἐξεικονίζει πρόσωπον ἐπιφανὲς παρὰ τῷ διαδόχῳ, ὅστις ἐμελλεν ἴνα βασιλεύσῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐρρίκου πέμπτου, καὶ ἐνίκησεν ὕστερον τὴν ἀπὸ τῶν Γάλλων ἐν Ἀζινκούρτ νίκην.

Ὁ Φαλστάφ εἶναι τοσοῦτον παχὺς τὴν φύσιν καὶ προγᾶστωρ, ὥστε ἀπὸ πολλοῦ δὲν δύναται πλέον ἴνα ἴδῃ τὰ γόνατα αὐτοῦ· διότι ἡ κοιλία προέχουσα ὑπὲρ φύσιν μετέβαλε τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς ἀληθῆ ὑποτρέμοντα ἄσκον. Καὶ φέρων ζωστήρα παχύτατον περὶ τὴν ὄσφιν,

μόλις δύναται ἴνα κινήται ὡς χοῖρος πολύσαρκος. Ἀσθμαίνει δὲ καὶ ἀποστάζει ἰδρώτι καὶ γίνεται ἐρυθρὸς, ὡς ἀστακὸς, ὅταν κάμνῃ τὸ ἐλάχιστον κίνημα. Διὸ καὶ σπανίως ἐξέρχεται ἄνευ τοῦ ἵππου αὐτοῦ. Ὁ ἀφαιρῶν παιδιᾶς χάριν τὸν ἵππον αὐτοῦ γίνεται μέγιστος μὲν αὐτοῦ ἐχθρὸς, μέγιστος δὲ τοῦ ταλαιπώρου ἵππου εὐεργέτης, ὅστις μόλις δύναται ἴνα φέρῃ τὸ βάρος τοιοῦτου ὑποπάχειος βάρχου.

Ἄλλὰ τὸ ἦθος τοῦ Φαλστάφ εἶναι ἔτι παραδοξότερον.

— « Τί σοι εἶπω, ἀδελφέ; λέγει πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ τὸν ἄνακτα. Ἡ σὰρξ εἶναι ἀσθενής. Οὐδεὶς δὲ πρέπει ἴνα εκπλήττηται ὅτι ἐγὼ, ἔχων πλείονα σάρκα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀμαρτάνω πλέον τῶν ἄλλων. Εἶμαι δούλος τῶν ἡδονῶν, ἀκόλαστος, ἀσελγής, λαίμαργος καὶ μάλιστα φιλοπότης. » Ἦτο δὲ φιλοπότης κατὰ τοὺς Ἄγγλους, ἀγαπῶντας ἴνα πίνωσι πολὺ, ἐπὶ μακρὸν, ἐπαλλήλως, καὶ ἀπάντων τῶν μεθυστικῶν ποτῶν, ζύθου, οἴνου, γίνου (gin), οἶνοπνεύματος, ρομίου, καὶ ἀντέχοντας πρὸς τὴν μέθην ὡς οὐδὲν ἄλλο ἔθνος.

Ἄλλ' εἰ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέστη παχύτατον ἐκ τῆς βᾶθυμίας καὶ ἀκολασίας, δὲν ἀπληθισθῆναι ἐκ τῆς μέθης. Οἱ λόγιοι αὐτοῦ, πλήρεις ἰλαρότητος καὶ φαντασίας ἀλλοκότου, ἐμβάλλουσιν εὐθυμίαν καὶ γέλωτα, ἐξεικονίζοντες τὴν εὐφυΐαν τοῦ Σακεσπῆρου, ὅστις ἀντιλαμβάνεται ἐν ἀκαρεῖ καὶ τῶν παραδοξοτάτων ἀντιθέσεων καὶ ἰδεῶν, μὴ εὐλαβούμενος μήτε τὸ πρόπον, μήτε τὴν εὐσχημοσύνην.

Καὶ ὅμως ὁπόση ἐν αὐτῷ εὐροια λόγου καὶ εἰρωνεία! ὁπόσον πάθος! Πῶς τὰ πάντα ὁ ποιητῆς προσωποποιεῖ καὶ δεινοποιεῖ εὐθύμως ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ φληναφίᾳ τοῦ εὐφυοῦς τούτου φιλοπότου! Ὁ θέλων ἴνα ἐννοήσῃ τὴν εὐφυΐαν τοῦ Σακεσπῆρου καὶ τὴν σημασίαν τῆς Ἀγγλικῆς λέξεως humor ἀναγνώτω τὸν ἐπόμενον πανηγυρικὸν τοῦ Φαλστάφ εἰς τὸν Ἰσπανικὸν οἶνον Ξερές.

« Μία καλὴ φιάλη Ξερές, λέγει ὁ Φαλστάφ, φέρει δύο μεγάλα ἀγαθὰ· ἀφαρπάζει τὸν ἐγκέφαλον, καὶ ἀποξηραίνει ἅπαντα τὸν πολλὸν καὶ ἀνόητον αὐτοῦ τύπον· καθιστᾷ τὴν ἐννοίαν τῶν πραγμάτων ἐναργῆ, ἐλαφρὰν, πληροῖ τὸν νοῦν ἀπροόπτων φαιδρῶν καὶ χαροποιῶν ἰδεῶν, αἵτινες ἐκφέρονται δι' εὐφυστάτων ἐκφράσεων. Ἐπειτα ὁ Ξερές θερμαίνει τὸ αἷμα, καὶ ὠθεῖ αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔξω· φλογίζει τὴν μορφὴν, ἦτις, ὡς φάρος, παραγγέλλει τοῖς λοιποῖς μέλεσι τοῦ μικροῦ τούτου βασιλείου, ὅπερ ὀνομάζομεν ἄνθρωπον, ἴνα λάβωσι τὰ ὄπλα, καὶ τότε ὅλος ὁ στρατὸς τῶν ζωτικῶν δυνάμεων συντρέχει πρὸς τὸν στρατηγὸν αὐτῶν, τὴν καρδίαν, ὅστις, ἐπαιρόμενος ἐπὶ τοιοῦτῳ στρατῷ, ἐπιτελεῖ πάσας τὰς πράξεις καὶ πάντα τὰ ἀνδραγαθήματα· ὥστε ἅπαντα ἡ πολεμικὴ τέχνη οὐδὲν ὠφελεῖ ἄνευ ὀλίγου οἴνου τῆς Ἰσπανίας. Τοῦ Ξερές χάριν ὁ φίλος μου ὁ ἄναξ, ὅστις ἐκληρονόμησε τὸ γυναικεῖον καὶ ψοφοδεὲς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἦθος, κατέστη τώρα γενναῖος. Ἐπειδὴ ἐθεράπευσε τὸ πτωχὸν αὐτοῦ αἷμα ὡς χῶραν λεπτόγειον καὶ ἄκαρπον, ἐθίζων ἑαυτὸν συνεχῶς πρὸς τὸ πίνειν τὸν γενναῖον καὶ ἀληθῆ τῆς Ἰσπανίας οἶνον. Ἐὰν εἶχον χιλίους υἱοὺς, πρῶτον πάντων θὰ ἐδίδασκον αὐτοὺς ἴνα ἀποστρέφονται τὰ συγκεκραμένα ποτὰ καὶ βοφῶσι μόνον τὸν ἀριστον καὶ ἄκατον τῆς Ἰσπανίας οἶνον. »

Τίνα ὁ Φαλστάφ διδάσκει τὸ βραχικὸν τοῦτο μάθημα; Πρὸς τίνα διαλέγεται οὕτω; — Πρὸς οὐδένα. Ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι μονόλογος εἰς ἑαυτὸν· διότι ὁ Φαλστάφ εὐθυμεῖ καὶ χαίρει μονάζων, βοφῶν ἄμυστι τὸν οἶνον τῆς Ἰσπανίας καὶ τὰ χαριεντίσματα τῆς παραδόξου αὐτοῦ φαντασίας.

Ἄλλὰ δυστυχῶς ὁ Ἰσπανικὸς οἶνος εἶναι πολύτιμος ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἡ περιουσία τοῦ Φαλστάφ ἐβλάβη δεινῶς ἐκ τούτου· διότι ὁ ἄθλιος δὲν ἔχει πλέον οὐδὲ ὄβολον. Καὶ ὅμως δὲν στερεῖται οὐδενὸς πράγματος. Ἐπειδὴ κατοικεῖ, πίνει καὶ τρώγει δωρεὰν ἢ ἐπὶ ἀναβολῇ παρὰ τῇ γραίᾳ ξενοδόχῳ αὐτοῦ μίςς Κουίκλυ, ἥτις ὑπόσχεται τὸν γάμον ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν· διὸ, εἰ καὶ μὴ ἔχει οὐδὲ ὄβολον, διατελεῖ εὐτραφῆς καὶ ἰλαρώτατος, ὡς τὸ πρῶτον. Πάλαι ποτὲ ἦτο ὑπηρέτης εὐγενοῦς καὶ ἱππότης, καὶ διὰ τοῦτο φορεῖ ζῖφος. Ἄλλὰ τώρα, μὴ ἔχων μηδεμίαν τακτικὴν ὑπηρεσίαν, περιφέρεται ἐν Λονδίῳ, φοιτᾷ εἰς τὰ καπηλεῖα, εἰς ἃ συνέρχεται παρ' αὐτὸν συμμορία διεφθαρμένων καὶ κακοποιῶν ἀνθρώπων. Οἱ Νύμ, ὁ Πιστόλ, ὁ Βαρδὸλφ, ὁ Ποῖνς, ὁ Καδοχιλ, ῥαδιουργοὶ, κλέπται καὶ λησταί, καθάρματα τῆς κοινωνίας τοῦ Λονδίνου, ἐμπαίζουσι μὲν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ καθιστῶσι κοινωνῶν τῶν τολμημάτων αὐτῶν· διότι χωρὶς τοῦ Φαλστάφ αἱ ἐπιχειρήσεις αὐτῶν δὲν ἦσαν πολὺ ἀσφαλεῖς, καὶ ὁ σερίφης τοῦ Λονδίνου δὲν ἐβράδυνεν ἴνα κρεμάσῃ αὐτοὺς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Φαλστάφ μετέχει πάντοτε τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν, ἐὰν ἐκρεμῶντο οἱ ἄλλοι, ἔπρεπεν ἴνα κρεμασθῇ καὶ αὐτὸς, ὁ ἀριστος καὶ ἀπαραίτητος φίλος τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πρίγκηψ ἐμελλεν ἴν' ἀναβῆ ποτε εἰς τὸν θρόνον, ἠδύνατο ἴν' ἀναμνησθῆ τοῦ τιμωρηθέντος αὐτοῦ φίλου, καὶ οὐαί τότε τῷ σερίφῃ, ὅστις ἐκρέμασε τὸν Φαλστάφ!

Οὕτως ὁ Φαλστάφ ἔχει τρεῖς πόρους ζωῆς, τὴν ληστείαν, τὸ βαλάντιον τοῦ διαδόχου, ὅταν τύχῃ πλήρες, καὶ τὴν εὐπιστίαν καὶ τὸν ἔρωτα τῆς ξενοδόχου μίςς Κουίκλυ, μελλούσης Κυρίας Φαλστάφ. Ὅταν ὁ πρίγκηψ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας διαφέρωνται πρὸς ἀλλήλους, ὁ Φαλστάφ εἶναι δυστυχῆς· ὅταν δὲ πάλιν ὁ μελλὼν Ἐρρίκος πέμπτος διαλλάττηται πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὁ καλὸς ἡμῖν Φαλστάφ εὐπορεῖ πάλιν κατ' ὀλίγον, πληρόναι εὐθὺς τὸν ὀψοπόλῃν· αἱ δὲ κατ' αὐτοῦ ἀγωγαὶ ἀναβάλλονται· τὸ βαλάντιον αὐτοῦ ἐξογκοῦται, ἀλλὰ φεῦ! πρὸς ὀλίγον καιρὸν τοῦ ἐπαράτου χάριν καὶ ἠδέος οἴνου τῆς Ἰσπανίας. Τότε εὐγνωμονῶν προπίνει ἀκρατῶς εἰς ὑγείαν τοῦ ἄνακτος. Ἄλλ' ὅταν τὸ βαλάντιον κενωθῇ ἐκ νέου, ὁ δὲ πρίγκηψ, διωχθεὶς ἐκ τῆς αὐλῆς, νέας τινὸς ἕνεκα ἀνοησίας, ἀπορῆ καὶ οὗτος χρημάτων, τότε ὁ Φαλστάφ ἀναγκάζεται πάλιν ἴνα φοιτᾷ εἰς τὰ καπηλεῖα καὶ τρέπεται πρὸς τοὺς φίλους αὐτοῦ κακοῦργους.

Ἄλλως τε δὲ ὁ Φαλστάφ δὲν κρύπτει τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ τῷ ἄνακτι. Διότι διηγεῖται αὐτῷ εὐθύμως τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ, καὶ μεταξὺ λόγων ζητεῖ αὐτὸν δύο χάριτας.

« Ὅταν γίνῃς βασιλεὺς, λέγει πρὸς αὐτὸν, πρέπει πρῶτον πάντων ἴν' ἀπαγορεύσῃς τὸν ἀπαγχονισμόν τῶν κλεπτῶν, καὶ μὴ ἐπιτρέψῃς ἴνα ὁ νόμος κρατῇ αὐτοὺς διὰ τοῦ ἐσκωριασμένου χαλινοῦ ἐκ τῶν ὀδόντων. Ἀνάγκη ἴν' ἀπαγορεύσῃς τὸ θέτειν αὐτοῖς ὑβριστικὰ ὀνόματα. Πρόσταξον δὲ ἴνα καλῶσιν αὐτοὺς ἱππῶτας

τῆς Σελήνης καὶ τῆς Νυκτός, καὶ ὄχι κλέπτας· ἐπειδὴ διὰ νυκτός κατορθοῦσι τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα»

Ὁ ἀναξ ἀκούων αὐτὸν γελᾷ. Παράδοξον δὲ ὅτι ὁ Φαλστάφ, εἰ καὶ ἔλκει τὸ γένος ἐξ εὐγενῶν, ἀπέβαλε πᾶσαν φιλοτιμίαν. Ἀλλὰ φαίνεται τὸ καθ' ἑαυτὸν ὅτι δὲν ἀγαπᾷ ἢ ἀκούη λέγοντας τὰ πράγματα ὀνομαστί. Ἐνίοτε δὲ ἐπιχειρεῖ ἵνα φαίνεται διάγων βίον ἀνεπίληπτον. Καίπερ δὲ κατάλευκος τὴν κόμην καὶ τὸν πώγωνα, καὶ μεστὸς ρυτίδων καὶ λεπτὸς καὶ ὑπότρομος τὴν φωνήν, ἀξιοῖ ἔτι ὅτι εἶναι νεανίας· καὶ ὅτε παλαιὸς τις δικαστὴς κατασχύνει αὐτὸν νεανιεύμενον οὕτω καὶ ἀκολασταίνοντα, « Ὑμεῖς οἱ γέροντες, ἀποκρίνεται αὐτῷ, δὲν συμπαιθεῖτε οὐδὲ συγχωρεῖτε ποτε τοῖς νέοις τὰ πταίσματα, ἐπειδὴ τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπάγη ὑπὸ τοῦ γήρατος, καὶ δὲν ἐννοεῖτε τὰς ὁρμὰς ἡμῶν τῶν νέων. »

Πρὸς δὲ τοὺς κατηγοροῦντας αὐτοῦ ὡς διαφθειρόντος τὸν ἀνακτα, « Ἐγὼ, ἀποκρίνεται, δὲν τρέχω κατόπιν αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἀκολουθεῖ κατόπιν μου ὡς κυνάριον. »

— « Φίλιπτε μοι Ἐρρίκε, λέγει πρὸς αὐτὸν ποτε· σὺ, ἀδελφε, καὶ ἄγιον διαφθείρεις. Πρὶν σὲ γνωρίσω ἤμην παντελῶς ἄκακος· τώρα δὲ κατήντησα σχεδὸν κατάρτος. Προτοῦ ἤμην ἐνάρετος ὡς εὐγενής. Ὡμνυον ὀλίγον· μόλις ἔπαίζον ἐπτάκις τῆς ἐβδομάδος· δὲν εἰσηρχόμην εἰς τὸ καπηλεῖον πλέον ἢ ἅπαξ ἀνὰ πᾶν τέταρτον τῆς ὥρας· ἐπλήρονον ὅσα ἐδανειζόμην· μάλιστα συνέβη μοι ἵνα πληρώσω τὰ χρέη μου τρεῖς ἢ τετράκις εἰς τὴν ζωὴν μου! Ἐξων σωφρόνας· ἀλλὰ τώρα ζῶ ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ. Ἡ κακὴ συναναστροφή με διέφθειρε.

Ὡς πάντες οἱ ῥάθυμοι καὶ ἠδυπαθεῖς, ὁ Φαλστάφ εἶναι φιλόζωος, καὶ φοβεῖται τὰ ὄπλα καὶ τὰς πληγὰς. Ἄλλως τε δὲ, εἰ καὶ δειλότατος, προσπαθεῖ ἵνα φαίνεται ἀνδρείος, καὶ ἀδύνατον ἵνα ἐννοήσῃ τις πόσα πλάττει καὶ ἐπινοεῖ ὅπως κρούσῃ τὴν δειλίαν καὶ ἀνανδρίαν αὐτοῦ. Καίτοι πολύσαρκος καὶ δυσκίνητος, φεύγει ὅμως ὄλω ποδὶ κατὰ τὸν κίνδυνον, καὶ ὕστερον βεβαίω μετ' ἀνηκούστου ἀναιδεΐας ὅτι ἐπολέμησεν ὡς λέων καὶ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν ὡς πλείστους ἀντιπάλους.

Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν τὸ βαλάντιον αὐτοῦ ἦτο κενόν, ἀπορῶν πῶς γεμίσει αὐτὸ, κατέστη λίαν μελαγχολικός· καὶ (τίς πιστεύει τοῦτο;) ἀπέκλινε πρὸς τὴν μετόπιαν.

— Μελαγχολῶ ὡς γηραιὸς αἴλουρος, ἔλεγε, περιφερόμενος ὡς ἄρκτος πεφμωμένη. Ἀνάγκη ἵνα μεταβάλω τρόπον ζωῆς. Δὲν θέλω ἵνα κολάσω τὴν ψυχὴν μου οὐδ' αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως χάριν.

— Λοιπὸν Φαλστάφ! λέγει αὐτῷ εἰσερχόμενος ὁ ἀναξ, καὶ γελῶν ἐπὶ τῇ ἀπορίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἐγὼ, ὡς βλέπεις, δὲν ἔχω ὀβολόν. Θέλεις ἵνα ἐξέλθωμεν ὁμοῦ ἐπὶ κλοπὴν; ποῦ θέλεις ἵνα ὑπάγωμεν;

— Ὅπου ἂν θέλῃς, τέκνον, ὅπου ἂν θέλῃς!

— Πῶς πρὸ ὀλίγου ἐφαίνεσο τόσον μετανοῶν, τώρα δὲ ἀφίστασαι τόσον εὐκόλως ἀπὸ τῆς προσευχῆς εἰς τὴν κλοπὴν;

— Τί θέλεις, φίλιπτε μοι Ἐρρίκε; Αὕτη εἶναι ἡ μοῦρά μου. Δὲν ἀμαρτάνει τις χαρίζομενος τοῖς πάθεσι καὶ τῇ προαιρέσει αὐτοῦ.

Μεταξὺ λόγων εἰς τῶν φίλων αὐτοῦ ἔρχεται προτείνων αὐτῷ παρόντος τοῦ πρίγκηπος μεγάλην κλοπὴν. Ἐπειδὴ δύο πλούσιοι ἔμποροι

ἔρχονται πρὸς τὴν ἐσπέραν εἰς τὸ Λονδίνον· οἱ δὲ φίλοι τοῦ Φαλστάφ ἔκριναν ἵνα προσβάλωσιν αὐτοὺς ὀλίγον μακρὰν τῆς πόλεως. Ὁ Φαλστάφ δέχεται ὑπερχαίρων, καὶ προσκαλεῖ τὸν ἀνακτα ἵνα συμμετάσχῃ τοῦ ἔργου. Ὁ δὲ διάδοχος τοῦ θρόνου, οὐτινος ὁ Σακεσπῆρος δὲν ἠθέλησεν ἵνα καταφαυλίση παντελῶς τὸν χαρακτήρα, φαίνεται ἀγανακτῶν πρὸς τοιοῦτον λόγον. Ἀλλ' ὁ ἕτερος τῶν συνεταίρων, ὁ Ποῖνς, πλησιάζει τῷ ἀνακτι καὶ ὁμολογεῖ αὐτῷ ὅτι πρόκειται μόνον περὶ πανουργήματος καὶ ἀστεϊσμοῦ πρὸς τὸν Φαλστάφ. Τότε ὁ ἀναξ συγκατατίθεται ἵνα συμμετάσχῃ τῆς ἐκστρατείας.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἡ συνοδία ἀναχωρεῖ, καὶ ἐνδρεύει ἔξω τῆς πόλεως τοὺς προσερχομένους δύο πλουσίους ἔμπορους. Ὁ Ποῖνς καὶ ὁ ἀναξ ἀπομακρύνονται τοῦ Φαλστάφ ἐπὶ προφάσει ὅτι πορεύονται ἔμπροσθεν πρὸς φυλακὴν, καὶ ἀφίνουσιν αὐτὸν μόνον. Μετασχηματίζονται δὲ καὶ ἐνδύονται μορμολύκεια, καὶ ὀρμῶσιν ἐνοπλοῖ ἐπὶ τὸν Φαλστάφ, ὅστις περιτρομος τρέπεται εἰς φυγὴν κραυγάζων· Βοηθεῖτε!

Μετ' ὀλίγον ἐπανέρχεται εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καταπεπονημένος καὶ βαρυθυμῶν ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τῆς ἐκστρατείας.

Καὶ πρῶτον μὲν ζητεῖ ποτήριον οἴνου, ὅπως παρηγορήσῃ τὴν λύπην αὐτοῦ· ἔπειτα δὲ βλασφημεῖ τὸν ἀνακτα καὶ τὸν Ποῖνς, οἵτινες δὲν ἐβοήθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπλῶς φαίνεται τὸ σχῆμα καὶ τοὺς λόγους ἥρωος γηραιὸς, γενναῖος ἀρχηγὸς προδοθεὶς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ μάχης.

« Ἄπαγε, γέρον Τζῶν! λέγει πρὸς ἑαυτὸν μετὰ κωμικῆς ἀθυμίας. Ἀπόθανε πλέον! Ἐπειδὴ ἀνδρεῖοι καὶ θαρράλεοι ἄνθρωποι ὡς σὺ δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἐπὶ τῆς γῆς! Εἰς κόρακας οἱ δειλοὶ καὶ οἱ ἀνανδροὶ! »

Ὁ ἀναξ εἰσέρχεται καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀθυμεῖ. Καὶ τότε ἄρχεται ὁ ὀνομαστός ἐκεῖνος διάλογος, ὅστις γέμει βλασφημιῶν γελοίων καὶ ἀγανακτήσεων ἐπιτέρπων, καθ' ὃν ὁ Φαλστάφ ἀποκρίνεται πρὸς τὸν ἀνακτα ὡς πρὸς τὸν ἐσχάτον τῶν καπῆλων, ὑβρίζει, ἀγανακτεῖ, διαμαρτύρεται, ἔπειτα δὲ προσφέρει αὐτῷ τὴν χεῖρα.

ΕΡΡΙΚΟΣ. Περὶ τίνος ὁ λόγος; Τί ἔχεις; ΦΑΛΣΤΑΦ. Ἐρωτᾷς περὶ τίνος, ὡς ἂν ἠγνόεις ὅτι σήμερον ἡμεῖς οἱ τρεῖς ἀπολέσαμεν χιλίας λίρας; Ἄς ἀποτυμπανισθῶ, ἂν τὸ καθ' ἐμὲ μὴ ἐπολέμησα ἐπὶ δύο ὥρας πρὸς δώδεκα ἀνθρώπους. Θαῦμα δὲ εἶναι ἂν ἐσώθην! ἐπειδὴ ἔλαβον ὀκτὼ πληγὰς κατὰ τὸ στῆθος καὶ τέσσαρας ἐν τοῖς περιμηρίοις. Ἡ ἀσπίς μου διετρύπηθη διαμπᾶξ, τὸ δὲ ξίφος μου συνεκόπη ὡς πρίων. Οὐδέποτε ἐπολέμησα ὡς σήμερον. Καὶ ὅμως μάταιοι θρίαμβοι! Καταρῶμαι δὲ ὑμᾶς πάντας τοὺς ἀνάνδρους, οἵτινες με κατελείψατε μαχόμενον πρὸς πεντήκοντα. Μάλιστα πρὸς πεντήκοντα! καὶ ἂν μὴ ἦσαν τοσοῦτοι, εἶπετέ μοι ὅ,τι ἂν θελήσητε.

ΠΟΙΝΣ. Ἐλπίζω ὅτι δὲν ἐφόνευσας οὐδένα. ΦΑΛΣΤΑΦ. Ὡ! ἐφόνευσά δύο κακούργους. Σοὶ διηγοῦμαι τὰ πράγματα ὅπως συνέβησαν, Ἐρρίκε. Περιμένον ξιφῆρης, βλέπω τέσσαρας ὀρμῶντας ἐπ' ἐμέ . . .

ΕΡΡΙΚΟΣ. Πῶς! πρὸ ὀλίγου ἦσαν δύο, τώρα δὲ ἔγιναν τέσσαρες;

ΦΑΛΣΤΑΦ. Τέσσαρες. Πάντοτε τέσσαρας εἶπον. Ἐφώρμησαν πρὸς ἐμέ ὡς λύκοι. Ἀλλ'

ὅμως δὲν ἐταράχθην, καὶ ἔτρεψα ἀνδρείως καὶ τοὺς ἐπτά εἰς φυγὴν.

ΕΡΡΙΚΟΣ. Πρὸ ὀλίγου ἦσαν τέσσαρες, τώρα ἔγιναν ἐπτά!

ΦΑΛΣΤΑΦ. Ἐπτά λέγω. Ἄκουσον, φίλιπτε Ἐρρίκε· διότι ἡ πράξις εἶναι ἀξιάκουστος . . . Ἐἶχον ἵνα παλαιῶ πρὸς ἐννέα . . .

ΕΡΡΙΚΟΣ. Τώρα ἔγιναν ἐννέα! . . .

ΦΑΛΣΤΑΦ. Ἄμα ἰδόντες τὰ ξίφη αὐτῶν πετῶντα κατατεθραυσμένα, ἤρχισαν ἢ ὀπισθορμῶσιν. Ἀλλ' ἐγὼ ἠκολούθουν αὐτοῖς κατὰ πόδας, καὶ ἐμαχόμενον πρὸς αὐτοὺς συσταδόν, καὶ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἐπτά ἐκ τῶν ἐνδεκα ἔπεσον ἐν τῇ μάχῃ . . .

ΕΡΡΙΚΟΣ. Ὡ τοῦ θαύματος! Οἱ ἐννέα ἀπέβησαν ἐνδεκα! Ἀρκεῖ, Φαλστάφ! Δὲν δύναμαι πλέον μὴδὲ ν' ἀκούω τοιαῦτα ψεῦδη μεγάλα ὡς ἡ κοιλία ἀφ' ἧς ἐξέρχονται. Τώρα ἀκουσον τὴν ἀλήθειαν Ζάκ. Οἱ ἐπιπεσόντες ἡμεῖς ἡμεῖς οἱ δύο· σὺ δὲ ἔφυγες εὐθὺς ἀνάνδρως βρυχώμενος ὡς ταῦρος· ἡμεῖς ὅμως ἀφῆρέσαμεν τὰς γκινέας. Δὲν αἰσχύνεσαι ψευδόμενος οὕτω καὶ, πριονίσας σὺ αὐτὸς τὸ ξίφος σου, θέλεις ἵνα πείσης ἡμᾶς, οἵτινες σε εἶδομεν φεύγοντα περίτρομον, ὅτι ἠδραγάθησας κατὰ τὴν μάχην; Εἰπέ τὴν ἀλήθειαν· διατί ἔφυγες ὡς ἀνανδρὸς;

ΦΑΛΣΤΑΦ. Ἐ! ἔ! Δὲν ἐννοεῖτε, ταλαίπωροι, ὅτι ἀστειεύομαι καὶ ὅτι σὰς ἀνεγνώρισα; Δὲν μοι λέγεις τί ἔπρεπεν ἵνα κάμω; Ἐπρέπεν ἵνα σὲ φονεύσω . . . σὲ τὸν μέλλοντα διάδοχον τοῦ θρόνου; Πλὴν, φίλιπτα τέκνα! ὅλα ταῦτα εἶναι τώρα ματαιολογία! τὸ δὲ κύριον εἶναι αἰ γκινέαι. Χαίρω ὅτι ἔχετε ὑμεῖς τὰ χρήματα. Ξενοδόχε, εἰς κόρακας τὰ θεῖα! Μὴς Κουίκλυ! ἄφησον, ἀγαπητῆ, τώρα τὴν προσευχὴν σου! Ἄνοιξον τὰς θύρας τοῦ ξενοδοχείου! Χαρὰ, ἀγαλλίασις καὶ εὐθυμία! Ὑμεῖς δὲ, ἄνδρες ἱλαροὶ, παῖδες ἀγαθοὶ, χρυσοὶ τὴν ψυχὴν, εἰσθε ἄξιοι μεγίστων ἐπαίνων! Ἐλπίζω δὲ ὅτι μεγάλως εὐθυμήσομεν πρὸς τὴν ἐσπέραν!

Βαβαὶ τοῦ ἀγροῖκου βοιμολόχου καὶ τοῦ ἱλαροῦ γελωτοποιοῦ! Ὁ ἀναξ, ἵνα μὴ στερηται τοιοῦτου, θεάματος συγχωρεῖ αὐτῷ τὰ πάντα· διότι τὰς ὕβρεις αὐτοῦ νομίζει τέρψιν τῷ ὑβριζομένῳ.

Παρὰ τῷ Φαλστάφ διαμένει ἐν τι μόνιμον καὶ σπουδαῖον, ἡ ἀχαλίνωτος φιληδονία. Τὰ δὲ χρήματα ἀγαπᾷ ὅπως μεταχειρίζεται πίνων καὶ εὐφραίνομενος παντὶ τρόπῳ. Πρὸς δὲ τὸ πορίζεσθαι ταῦτα κλέπτει μὲν ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς, ἀλλὰ δὲν φονεύει. Διότι οἱ ὑπ' αὐτοῦ προσβαλλόμενοι ἢ ἀνθίστανται, ἢ παραδίδουσιν ἀμαχεῖ ἑαυτοὺς καὶ τὸ βαλάντιον. Καὶ ἂν μὲν ἀντέχουσιν, ὁ Φαλστάφ φεύγει· ἂν δὲ μὴ ἀνθίστῶνται, ἀπογυμνοῖ αὐτοὺς ἀθορύβως.

Τέλος κατάρθωσε τοῦ ἀνακτος χάριν ἵνα κατασταθῇ ἐκατόνταρχος στρατολόγος, καὶ ἐπώλησε τοῖς μετρητοῖς πλῆθος ἐξαιρέσεων καὶ ἀποστρατειῶν, καὶ ἐναβρυνόμενος ἐπὶ τούτῳ,

« Κατεγράσθην δαιμονίως, λέγει, τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως. Ἄντι 150 στρατιωτῶν ἔλαβον 300 λίρας· διότι ἀντὶ πτωχῶν ἐστρατολόγησα μόνον πλουσίους, υἱοὺς μονογενεῖς καὶ παμφιλτάτους γαιοκτημόνων καὶ κτηματικῶν, νέους μελλογάμους ἢ νυμφευμένους. Μάλιστα δὲ φροντίσας εὖρον πλῆθος δειλῶν ταχυπόδων, οἵτινες προτιμῶσιν ἢ ἀκούσωσι μᾶλλον τὸν διάβολον ἢ τὸ τύμπανον· φοφοδεεῖς, τρέμοντες ὡς νῆσαι τετραυματισμέναι εἰς

τόν ἦχον τῆς πυρίτιδος. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἥρωες οὗτοι ἔσπευσαν ἰν' ἐξαγοράσωσιν ἑαυτοὺς καὶ ἀντικατεστάθησαν ἀντὶ ἀθλίων καὶ πειναλέων βακενδυτῶν. Ὡστε ὁ στρατός μου ἅπας συνίσταται ἐκ κακούργων καὶ γυμνοσκελούντων ἰσχνῶν ὡς ὁ Λάζαρος, οἵτινες ποτὲ δὲν ἐξεστράτευσαν ἀληθεῖς καρκίνοι κατατρώγοντες τὴν κοινωσίαν. Αἰσχύνομαι καὶ ἐγὼ αὐτὸς βλέπων αὐτοὺς βαδίζοντας ὡς εἰ ἦσαν ἐτι ἀλυσόδετοι· διότι πάντες ἐξῆλθον ἢ ἐδραπέτευσαν ἐκ τῶν φυλακῶν. Θαῦμα ἔσται, ἂν εὕρη τις πλεόν ἢ ἐν καὶ ἡμισυ ὑποκάμισον καθ' ὅλον τὸ τάγμα μου· ἀλλὰ τὸ μὲν ἡμισυ σύγκειται ἐκ δύο κλαπέντων καὶ σφραφέντων χειρομάκτρων· τὸ δὲ ὀλόκληρον ὑποκάμισον ἐκλεψαν καθ' ὅδον τῷ φίλῳ μου Σαίιντ' Ἀλβάν.»

Καὶ ὅτε αἱ ἀρχαὶ κατηγοροῦσιν αὐτοῦ τὸ παράδοξον σχῆμα καὶ τὴν γυμνότητα καὶ βυπαρότητα τῶν νεοσυλλέκτων αὐτοῦ, «Σάρκες πρὸς πυρίτιδα! Σάρκες πρὸς πυροβόλα! ἀνακράζει. Μὴ καὶ τούτων τὰ σώματα δὲν δύναται ἵνα γεμίσωσι τοὺς λάκκους, ὡς αἱ σάρκες τῶν ἄλλων στρατιωτῶν;»

Τοιαύτη τις ἡ φιλοσοφία τοῦ Φαλστάφ ἐν εἰρήνῃ. Ἄλλ' ἐν πολέμῳ ἐπιδεικνύεται ἐτι μᾶλλον φιλόσοφος καὶ δειλός. Διότι προκειμένης μάχης, καὶ τρέμων, καὶ ἀπολογούμενος πρὸς ἑαυτὸν περὶ τῆς ἰδίας ἀναστροφῆς, ἐξετάζει φιλοσοφικῶς τί ἐστὶ φιλοτιμία καὶ δόξα, ὡς ὁ Διογένης ἢ ὁ Δημόκριτος. — «Ἄγε, λέγει καθ' ἑαυτόν. Ἡ φιλοτιμία με κινεῖ. Ἐμπρός... θάρρος... Ναί! ἀλλ' ἐὰν, ὁ μὴ γένοιτο, ἡ φιλοτιμία μ' ἔρριπτε νεκρὸν εἰς τὴν γῆν;... Ἡ φιλοτιμία δύναται ἄρα γε ἵνα μοι ἀποκαταστήσῃ τὸν βραχίονα, ἢ τὴν κνήμην, ἐὰν ἀποβάλω αὐτὴν κατὰ τὴν μάχην; — Ὁχι. Ἡ ἵνα με ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοῦ τραύματος καὶ τῶν πόνων; — Ὁχι... Ἐπειτα ἴδωμεν τί εἶναι ἡ φιλοτιμία... — Ἀπλοῦς λόγος... ἀπλῆ λέξις. Τί δὲ ὁ λόγος; — Ἄνεμος. Ὁ ἀποθανὼν ἐνδόξως τὴν τετάρτην αἰσθάνεται τὴν φιλοτιμίαν τὴν πέμπτην; — Ὁχι... Ἄρα ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα εἶναι ἀνωφελεῖς τοῖς νεκροῖς. Ἀλλὰ μήπως οἱ ζῶντες ἀπολαύουσιν αὐτῆς; — Ὁχι· διότι ἡ κακολογία καὶ ὁ φθόνος ἀφαιροῦσιν αὐτοῖς καὶ τιμὴν καὶ δόξαν.»

Ἐὰν ὁ Φαλστάφ κατώρθου ἵνα ἐμβάλῃ τῷ διαδόχῳ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας τοιαύτας δόξας καὶ φιλοτιμίας ἐννοίας, ἡ Γαλλία δὲν ἐνικᾶτο τὴν μάχην τοῦ Ἀζινκούρ· καὶ τὰ δύο ἀντίπαλα ἔθνη ἔμενον οἴκοι οἰνοποτοῦντα καὶ εὐθυμοῦντα κατὰ σχολήν. Ἄλλ' ὁ ἀναξ, εἰ καὶ θιασώτης τοῦ Φαλστάφ, ἀνδραγαθεῖ κατὰ τὰς μάχας, σώζει πολλάκις τὸν πατέρα ἐκ τοῦ κινδύνου, καὶ τέλος θανατῶνει τὸν στρατηγὸν τῶν ἐπαναστάντων εὐγενῶν Περσύ. Ἄλλ' ὁ Φαλστάφ, ἀντὶ τοῦ κινδυνεῦσαι ἵνα λάβῃ πληγὰς, αἵτινες δοξάζουσιν αὐτόν, ὡς τὸν ἀνακτα, προτιμᾷ ἵνα πέσῃ χαμαὶ, καὶ προσποιεῖται ὅτι εἶναι νεκρός. Ἐπειτα δὲ, παρελθόντος τοῦ κινδύνου, ἀνορθοῦται βραδέως, ἐπωμίζεται τὸ πτώμα τοῦ ἀρχηγοῦ Περσύ, ὃν ἀγνοεῖ ὅτι ἐφόνευσεν ἀνδρείως μαχόμενος ὁ ἀναξ, καὶ ἐρχεται πρὸς αὐτὸν γαυριῶν τῇ νίκῃ καὶ ἐπαίρουμενος ἐπὶ τῷ ἐπισήμῳ ἀρχηγῷ ὃν αὐτὸς ἀνδραγαθήσας ἐφόνευσεν. Ὁ δὲ ἀναξ καυχᾶται ἐπὶ τῇ ἀναίδειᾳ αὐτοῦ, καὶ ὑπόσχεται ἵνα δηλώσῃ τῷ βασιλεῖ τὸ ἀνδραγαθήμα.

B'.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει Ἐρρίκου τοῦ τετάρτου ὁ Σακεσπῆρος παριστᾷ τὸν Φαλστάφ ἐν καλλιτέρῳ καταστάσει· διότι λαμβάνει ἐτήσιον μισθὸν καὶ ἔχει ὑπερέτην. Ἄλλ' εἰ καὶ ἡ τύχη αὐτοῦ μετεβλήθη, οὗτος, ὡς ὁ λύκος τῆς παροιμίας, οὐδὲν ὡς μετέβαλε τρόπον τοῦ ζῆν. Ἐπειδὴ διατελεῖ πάντοτε κραιπαλῶν καὶ φθειρόμενος. Γηράσκει δὲ ὀφθαλμοφανῶς, λαμβάνεται ὑπὸ ἀρθρίτιδος καὶ νεφρίτιδος· ὁ δὲ ἰατρὸς, ὧτινι συμβουλεύεται συνεχῶς, κακὴν τεκμαίρεται τὴν ὑγίαν αὐτῷ. Ἐπειδὴ δὲ ἔχει σχεδὸν τὰ πρὸς τὸ ζῆν, δὲν κλέπτει μὲν ἐτι, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὐδεμίαν πρὸς τοῖς ἐμπόροις πίστιν, ὡς μὴ ἀξιόχρεως· οὐδεὶς δ' αὐτῶν τολμᾷ ἵνα κάμῃ αὐτῷ τὴν ἐλαχίστην προκαταβολήν, ἀλλὰ πάντες ζητοῦσιν ἐνέχυρα καὶ ἐγγυήσεις. Ὁ ταλαίπωρος Φαλστάφ, βλέπων τὴν πίστιν αὐτοῦ τσοῦτον κραδανθεῖσαν, ἐκμαίνεται, ἀγριαίνει καὶ καταράται.

«Εἰς κόρακας, ἀνακράζει, πόντες οἱ ῥάπτται καὶ οἱ ὑποδηματοποιοὶ, καὶ τὸ σημῆος τῶν ἀρπακτικῶν γυπῶν, οἵτινες δὲν αἰσχύνονται νὰ ζητῶσιν ἐγγυήσεις καὶ ἐνέχυρα παρ' εὐγενοῦς, ὅποιος ἐγώ! Μὰ τὴν τιμὴν μου προτιμῶ μᾶλλον νὰ καταπίω ποντικοφάρμακον, ἢ νὰ ἀκούω τὰ κτήνη ταῦτα ἀπαιτοῦντα ἐγγυήσεις. Περιμένω ἤδη ἀπὸ τσοῦτων ἡμερῶν εἰκοσιδύο μέτρα ὑφάσματος· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μοι πέμψωσιν αὐτὸ, ἔρχονται κενοὶ ζητοῦντες ἐγγυήσεις!»

Ἐν τῷ μονολόγῳ τούτῳ ἀναφαίνεται τὸ αἰώνιον μῖσος τοῦ ἀσώτου πρὸς τὸν φρόνιμον ἔμπορον, ὅστις καλῶς λογιζέται καὶ οἰκονομεῖ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Φαλστάφ νομίζει ἀσθηδέστατον τὸν ἔμπορον ὅστις τολμᾷ ἵνα ζητήσῃ ὅπως στρατιωτῆς καὶ εὐγενῆς, ὡς αὐτὸς, πληρώσῃ τὰ χρέη αὐτοῦ.

Ὁ Φαλστάφ ἐπεθύμει βεβαίως ἵνα ὁ ἔμπορος τοῦ ὑφάσματος καὶ ὁ ῥάπττης ἦναι πρὸς αὐτὸν τσοῦτον ἐπεικειῖς καὶ εὐκόλοι, ὡς ἡ γραῖα μίσις Κουίκλυ, ἣτις οὐ μόνον ζενίζει αὐτὸν ἀπὸ εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, τρέφει καὶ ποτίζει ἐπὶ ἀναβολῇ, ἀλλὰ καὶ δανείζει αὐτῷ χρήματα, καὶ ἐνεχυριάζει ὅ,τι ἔχει, ὅπως κορέσῃ τὴν φιλοποσίαν αὐτοῦ. Ἐπέρχονται ὅμως ἐνίοτε καὶ ἡμέραι καθ' ἃς ἡ ταλαίπωρος, ἀποροῦσα χρημάτων, ἀδημονεῖ, ἀποκαρτερεῖ, καὶ καλεῖ τὸν εἰρηνοδίκην. Ἀλλὰ μετὰ τινὰ σφοδρὰν φιλονεικίαν, καθ' ἣν ὁ Φαλστάφ ἀποκρίνεται αὐτῇ ὑπερηφάνως, ὡς ἄνθρωπος συναίσθανόμενος ὅτι πληρώσει ποτὲ αὐτὴν μέχρι ὄβολου, κύπτων πρὸς τὸ οὖς αὐτῆς, ψιθυρίζει λέξεις τινὰς, αἵτινες ἔχουσι μαγικὴν εἰς αὐτὴν δύναμιν. Θεραπεύων τὴν κενοδοξίαν αὐτῆς, ὑπόσχεται πάλιν αὐτῇ τὸν γάμον, καὶ πελατεῖαν γενναίαν. Διότι οἱ συμπόται αὐτοῦ, μάλιστα δὲ ὁ ἀναξ, ἔρχονται τοῦ Φαλστάφ χάριν, καὶ ἐξοδεύουσι πολλὰ ἐν τῷ οἴκῳ τρώγοντες καὶ πίνοντες. Ἀλλὰ μάλιστα καταπραΰνει τὸν ἀπεπισμὸν καὶ τὴν ὀργὴν αὐτῆς ὑποσχόμενος ὅτι, νυμφευόμενος, καταστήσει αὐτὴν κυρίαν, καὶ μάλιστα εὐγενῆ, ὡς αὐτὸς, ὅταν ὁ κοινὸς φίλος Ἐρρίκος ἀναγορευθῇ βασιλεὺς. Καὶ τότε δὲ τότε τὸ μεγαλεῖον, αἱ τιμαὶ, ἡ δόξα καὶ αἱ μακρὰι τῶν ἐνδυμάτων οὐραὶ! Ἀντὶ δὲ πτωχῆς ξενοδόχου ἢ μίσις Κουίκλυ ἔσεται τότε κυρία Φαλστάφ, δούκισσα ἴσως! Ὡ παγκρατὲς κενοδοξία! τίς δὲν κρατεῖται ὑπὸ σοῦ! Παράδειγμα δὲ ἡ πτωχὴ μίσις Κουίκλυ, ἣτις

κατηνάλωσε τὸν βίον ἐκκλύζουσα τὰ ποτήρια, διπλοῦσα τὰ χειρόμακτρα καὶ ράπτουσα τὰς τρύπας τοῦ βραχίου τοῦ φιλάτου Φαλστάφ, ὄνειροπολεῖ καὶ νομίζει ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔσται ὁμοτράπεζος τοῦ βασιλέως!

Ἄλλ' ἰδοὺ αὐτὸς πάλιν ἐπιτετραμμένος παρὰ τοῦ ἀνακτος νέαν στρατολογίαν, καθ' ἣν ὁ Σακεσπῆρος δεικνύει ἐμπράκτως τὴν ἀναίδῃ διοροδοκίαν καὶ τὰς καταχρήσεις τοῦ ἥρωος αὐτοῦ, ἃς διηγῆθη μόνον πρότερον.

Παρά τινὰ κόμην τοῦ Γλόσεστερ ὁ δῆμαρχος συνήθροισε πομπικῶς τοὺς νεοσυλλέκτους τῆς ἐπαρχίας, ἐξ ὧν ὁ Φαλστάφ μέλλει ἵνα συλλέξῃ στρατευσίμους. Ἦδη οὗτος ἄρχεται σεμνοπροσωπῶν τῆς καθόλου ἐπιθεωρήσεως καὶ ἐξετάσεως ἐνὸς ἐκάστου. Καὶ οἱ μὲν ἐρριμενέστατοι καὶ μάλιστα εὐσωμοὶ, ἀλλὰ πένητες, προβλέποντες τὸν κίνδυνον, φέρουσι παντοίας προφάσεις καὶ ἰατρικὰς ἀποδείξεις· ἄλλοι δὲ, οἱ πλουσιώτεροι, ἔχουσι τὸ βαλάντιον πλήρες χρυσῶν λιρῶν. Ἄλλ' ὁ Φαλστάφ τὰς μὲν προφάσεις δὲν δέχεται οὐδὲν ὡς, τοὺς δὲ δίδοντας χρήματα κρίνει εὐθὺς ἀνεπιτηδείους πρὸς στρατολογίαν. Ὁ δεκανεὺς Βαρθόλδος, καὶ ὁ ἐκατόνταρχος Φαλστάφ μερίζονται πρὸς ἀλλήλους τὸ μικρὸν τοῦτο κέρδος, καὶ τὸ πρᾶγμα διευθετεῖται εὐθὺς. Καὶ οὕτως οἱ μὲν εὐρωστοὶ καὶ ὠραῖοι νέοι, δωροδοκοῦντες, ἀποβάλλονται ὡς ἀνάπηροι, μονόφθαλμοι καὶ κωφοὶ, καὶ ἀνεπιτηδεῖοι πάντως πρὸς στρατολογίαν· οἱ δὲ πτωχοὶ, οἵτινες δὲν δύναται ἰν' ἐξαγοράσωσιν ἑαυτοὺς, ἀνάγκη ἵνα στρατεύωνται τῷ βασιλεῖ. «Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἀκμάζουσι τὸ σῶμα, λέγει ἀταράχως ὁ Φαλστάφ, ἀλλ' εἶναι γενναῖοι· διότι, ὡς γνωστὸν, μόνῃ ἡ καρδία καὶ ὄχι τὸ σῶμα ἀποτελεῖ τὸν καλὸν στρατιώτην. Παράδειγμα ἐγώ!»

Ἡ ἐπιθεώρησις καὶ ἐξέτασις τῶν νεοσυλλέκτων γίνεται παρόντος τοῦ εἰρηνοδίκου Ροβέρτου Σαλλῶβ, γέροντος, προβεβηκότος τὴν ἡλικίαν, ὡς ὁ Φαλστάφ, ἀλλὰ τσοῦτον ἐπιμήκους καὶ ἰσχυροῦ ὅσον ὁ Φαλστάφ εἶναι μικρὸς, στρογγύλος καὶ προγαστρωρ. Ἡ ἀντίθεσις τῶν δύο τούτων πονηρῶν γερόντων εἶναι κωμικωτάτη. Ἀμφότεροι ἐγένοντό ποτε συμμαθηταὶ τῆς νομικῆς σχολῆς· ἀλλὰ δὲν εἶδον ἀλλήλους ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν. Διὸ ἡ συνάντησις αὐτῶν εἶναι λίαν θορυβώδης καὶ φιλική. Δεξιώσεις, χάριτες, διάφορα ἐρωτήματα ἀμοιβαδὸν καὶ χαλαζήδον ἐξ ἀλλήλων γινόμενα, δεικνύουσιν ὅτι ἀμφότεροι ὑπερχαίρουσιν ἐπὶ τῇ συναντήσῃ. Διότι ὁ πονηρὸς γέρον Σαλλῶβ νομίζει τὸν Φαλστάφ ἔχοντα μεγάλην ἐν τῇ αὐτῇ δύναμιν, μέλλοντα ὑπουργὸν, ὃν κρίνει φρόνιμον ἵνα θεραπεύῃ καὶ κολακεύῃ. Ὁ εἰρηνοδίκης ἀμοιρεῖ φαντασίας καὶ εὐφυίας, ἥτοι βλακῶς. Παίζει σκαιῶς καὶ εὐθῶς, γελά, ἐπαναλέγει τρεῖς ἐκάστην αὐτοῦ φράσιν, καυχᾶται πρὸς τὰ ἄθλια λογοπαίγνια τοῦ Φαλστάφ, καὶ χαίρει ὅτι καταλαμβάνει αὐτὰ εὐθὺς. Ἄλλ' εἰ καὶ φαίνεται τσοῦτον μωρός, ὁ Σαλλῶβ οὐδέποτε λησμονεῖ τὰ συμφέροντα. Ἀπόδειξις ὅτι εὐτυχεῖ, ἔχει ἀγρὸν, ὃν ἐργάζεται ἐπιμελῶς, πληροφορεῖται περὶ τῆς τιμῆς τῶν βοῶν καὶ τῶν προβάτων, ἀγοράζει καὶ πωλεῖ· καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ εἶναι οἰκοκύρης. Ἡ δὲ βεβαία αὐτῇ κατάστασις καὶ ὁ ἀνετος καὶ ἡσυχος βίος, ὃν διάγει, οἱ πλήρεις ταλλήρων σάκκοι, οἵτινες γεμίζονται ἀδιαλείπτως καὶ τακτικῶς, ἐκπλήττουσι πάντως τὸν Φαλστάφ, ὅστις δὲν δύ-

ναται ἵνα ἐννοήσῃ πῶς ἄνθρωπος βλάξ και γελοῖος, οἷος ὁ πρῶν αὐτοῦ συμμαθητής, κατώρθωσεν ἵνα πλουτήσῃ. « Ὁ κάτισχυος οὗτος εἰρηνοδίκης μ' ἐξέπληττε πάντοτε, μαθητής ὢν, λέγει πρὸς ἑαυτὸν ὁ Φαλστάφ· διότι οὐδέποτε ἔπαυσε φλυαρῶν, οὐδὲ εἶπε τρεῖς ἐπαλλήλους λέξεις μὴ ψευδόμενος. Ἐνθυμούμαι κάλλιστα αὐτὸν φοιτῶντα εἰς τὴν νομικὴν σχολήν. Ἐφιλοτιμεῖτο ἵνα ἐνδύηται γελοῖως πάντοτε κατὰ τὴν τελευταίαν περὶ τὰ ἐνδύματα καινοτομίαν και ἔψαλλε τὰ αἰσχρὰ ἄσματα τῶν ἀμαξήλατῶν. Καὶ ὅμως ἰδοὺ τώρα ὁ ἠλίθιος οὗτος ἱππότης ἔχει ἀγροὺς και βοσκήματα! »

Ταῦτα πάντα ἀλήθῃ, φίλτατε Φαλστάφ, ἀποκρινόμεθα αὐτῷ. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἐμποδίζουσι τινα τοῦ εὐτυχεῖν. Διότι ὁ Σαλλῶβ εἶναι μὲν βλάξ, ἀλλὰ δὲν ἀσωτεύει, οὐδὲ καταναλίσκει τὰ χρήματα αὐτοῦ οἰνοποτῶν. Ἐχει δὲ νοῦν πρακτικόν, ὅπερ ἀποτελεῖ τοὺς οἴκους εὐτυχεῖς. Ἄνευ δὲ τοῦ δώρου τούτου, ἦτοι τοῦ πρακτικοῦ νοῦς και τῆς οἰκονομίας, οὔτινος σὺ ἀμοιρεῖς πάντως, τᾶλλα πάντα εἶναι μάταια. Καὶ σὺ μὲν, καιπερ ἰσχύων παρὰ τῷ ἀνακτι, οὐδέποτε ἔχεις ὀβολόν· ὁ δὲ πρακτικὸς Σαλλῶβ, καπηλεύεται μὲν ὡς δικαστὴς τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ τοκίζει και πολλαπλασιάζει τὰ χρήματα αὐτοῦ. Σὺ δὲ, ὅστις πωλεῖς τὰς ἀστρατίας, τί ἔκαμες τὰς λίρας, ὅσας ἔλαβες παρὰ τῶν δολίως ἀπολυθέντων νεοσυλλέκτων; Καὶ ἂν ἔχῃς αὐτὰς ἀκόμη, τί βουλευέσαι περὶ αὐτῶν; Βεβαίως δαπανήσεις αὐτὰς ἐν τῷ καπηλείῳ. Καὶ ἐλπίζεις μὲν ὅτι ὁ ἀναξ γενόμενος βασιλεὺς πλουτίσει σε. Ἀλλ' ἂν ψευστῆς τῆς ἐλπίδος; Τότε δὲ τότε δὲν σοι μένει ἄλλη παρηγορία ἢ ἡ γραῖα μίσις Κουίγκλυ. Ἀλλὰ και αὕτη, μαθοῦσα τὴν ἀποτυχίαν σου, διώξει σε ὡς κύνα. Καὶ ἂν μὲν ὁ Σαλλῶβ μὴ κατορθώσῃ ἵνα γένηται δικαστὴς τοῦ Λονδίνου, ὡς ἐλπίζει, δὲν δυστυχεῖ διὰ τοῦτο· ἐπειδὴ ὑπολείπονται αὐτῷ ὅσα ἐκέρδησε, και πίπτων, πίπτει πάλιν, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

Ἰδοὺ τί διδάσκει ἡμᾶς ἐνταῦθα ὁ δαιμόνιος Σακεσπῆρος, διευκρινῶν και μεγαλύνων τοὺς δύο ἐναντίους χαρακτῆρας, ἐξαιρῶν τὴν δύναμιν τῶν πρακτικῶν ἀνθρώπων, και τὴν ἀνοίαν τῶν ἀσώτων, τῶν ἀγομένων ὑπὸ τῶν παθῶν και τῆς φαντασίας αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν Φαλστάφ, καιπερ εὐφρέστατος, ὑποφέρει, ἤδη ἐξηκοντούτης, τὴν παράλογον τύχην· ὁ δὲ Σαλλῶβ, μικρογνώμων μὲν ἀλλ' ὀρθόβουλος, ἠσφάλισεν ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης κακοτυχίας.

Ἀλλ' ἐν τούτῳ ὁ Φαλστάφ ἀναγκάζεται ἵν' ἀπέλθῃ πολεμῆσων ὑπὲρ τοῦ βασιλείου. Ἀλλ' ἀποχαιρετίζων τὴν μίσις Κουίγκλυ ἐλησιμόνησέ πω ἑαυτὸν, και ὑστέρησε. Φθάνει ἔσχατος εἰς τὴν μάχην· και οὕτω μετέχει ἀκινδύνως τῆς δόξης τῶν ἄλλων στρατιωτῶν, οἵτινες ἔτρεψαν ἤδη τοὺς ἀποστάτας εἰς φυγήν.

Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἐπανερχεται δαφνοφόρος και γαυριῶν ἐπὶ τῇ νίκῃ εἰς Γλῶσεστερ· εὐρίσκει πάλιν τὸν φίλον Σαλλῶβ, κολακεύει αὐτὸν δεξιῶς, και δανείζεται παρ' αὐτοῦ χιλίας δραχμάς. Ἐκεῖ διήγαγεν εἶπερ ποτὲ εὐδαιμόνως τὸν βίον. Διότι οἱ συνδειπνοῦντες παρὰ τῷ Σαλλῶβ τρώγουσι, φλυαροῦσιν, ὀχλαγωγοῦσι και ἄδουσιν. Ὁ δεκανεὺς και ὁ ὑπηρετῆς αὐτοῦ συμποσιάζουσι και αὐτοὶ μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἐν τῷ μαγειρείῳ. Πρὸς ταῖς ἄλλαις εὐτυχίαις ὁ φίλος τοῦ Φαλστάφ Πιστόλ ἐρχεται ἀγγέλλων ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς Ἐρρίκος

ὁ τέταρτος ἀπέθανε, και ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρρίκος, ὁ κουφόνους ἀναξ τῆς Οὐαλλίας, ὁ φίλος τοῦ Φαλστάφ, ἀνηγορεύθη τέλος βασιλεὺς. Πρὸς τὴν λαμπρὰν και ἀνέλπιστον ταύτην ἀγγελίαν ὁ Φαλστάφ γίνεται ἐκτὸς ἑαυτοῦ, και ὑπόσχεται πλοῦτον και τιμάς. « Εἶμαι, κραυγάζει, τέλος ὁ μέγας ταμίας τῆς τύχης· εἶμαι ὁ κύριος τῶν νόμων και ἡ πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ. Ἀναχωρῶ ἐφιππος, ἀναχωρῶ εὐθύς. Ἐπειδὴ ὁ νέος βασιλεὺς βεβαίως τήκεται προθυμούμενος ἵνα με ἴδῃ. Μὴ χρονοτριβῶμεν λοιπὸν ἐνδύομενοι τὰ ἐνδύματα τῆς αὐλῆς· ἀλλὰ δράμωμεν κονιορτώδεις και ῥυπαροὶ, ὡς εἶμεθα, ὅπως δεῖξωμεν τὴν προθυμίαν ἡμῶν. »

Και τῷ ὄντι φθάνουσιν ἀσθμαίνοντες και κενιορτωμένοι εἰς Λονδίνον, καθ' ἣν ὥραν οἱ λόρδοι και οἱ ἐν ἀξιώμασι μέλλουσιν ἵνα προσφέρωσιν αὐτῷ τὸ διάδημα. Ἀλλ' ὁ νέος μονάρχης, ἀκούσας τὰς συμβουλὰς τῶν λόρδων, μεταβάλλει, γίνεται σοβαρὸς και ὑπερήφανος, και δηλοῖ τοῖς πᾶσιν ἐμφαντικῶς, ὅτι, καταλιπὼν τὰ νεανιεύματα, μέλλει ἵνα κυβερνήσῃ τὴν Ἀγγλίαν νουνηγῶς και ἀξιοπρεπῶς. Ἄ ταλαίπωρε Φαλστάφ! ἐὰν εἶχες ὀλίγιστον ὀρθὸν νοῦν, ἔπρεπεν ἵνα περιμείνῃς τοῦλάχιστον ὀλίγον! Ἀλλ' ὁ Φαλστάφ ὀρμᾷ τυφλῶς πρὸς τὸ λαμπρὸν και χαροποῖον φάντασμα τῆς κενοδοξίας αὐτοῦ. Μόλις βλέπων προσερχόμενον τὸν ἀνακτα ἀνακράζει ὡς φρονόληπτος· « Εἶθε σε διαφυλάττοι ὁ Θεὸς, φίλτατε Ἐρρίκε! βασιλεῦ Ἐρρίκε! γενναῖον τέκνον! βασιλεῦ μου! Ζεῦ Ὀλύμπιε και νεφεληγερέτα και ἐρίγδουπε!»

« Δὲν σε γνωρίζω, γέρον, ἀποκρίνεται ὑπερηφάνως ὁ νέος μονάρχης, ἀποστρέφων τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ Φαλστάφ. Δὲν αἰσχύνεσαι τὰς λευκάς σου τρίχας; Ναί! ἐπεθύμουν νέος ὢν ἵνα ἔχω γηραιὸν τινα γελωτοποιῶν, ὡς σέ. Ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία μου ἔλαβε τέλος. Ὑμεῖς δ' ἅπαντες, ὅσοι ἐγένεσθε ἐταῖροί μου μέχρι τοῦ νῦν, ἐξέλθετε εὐθύς τῆς αὐλῆς, ἢ ἄλλως ἀπακτείνω ὑμᾶς. Καὶ ἐὰν μάθω ὅτι σωφρονισθέντες ἐπαύσατε τοῦ κακουργεῖν και κραπαλαῖν, γορηγήσω ὑμῖν πρῶτον τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, και ἴσως ὕστερον μεταχειρισθῶ ὑμᾶς εἰς ὑπηρεσίαν. »

Ἐφρίξε πρὸς ταῦτά ὁ Φαλστάφ. Διετέλεσεν ἐμβρόντητος ἐπὶ πολλὰς ὥρας, μὴ δυνάμενος ἵνα πεισθῇ ὅ, τι ἤκουσεν. « Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, λέγει ὕστερον παρηγορῶν ἑαυτὸν, εἶπε ταῦτα χάριν τῶν παρόντων μεγιστάνων. Εἶμαι ὅμως βεβαίως ὅτι πρὸς τὴν ἐσπέραν προσκαλέσει με κατ' ἴδιαν. » Ἐν ᾧ δὲ μετεωρίζεται ἔτι ὑπὸ τῆς κενῆς ταύτης ἐλπίδος, συλλαμβάνουσι και ἄγουσιν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἄ! ἐὰν ἐκεῖ κατεχόμενος ἠδύνατο ἵνα σωφρονισθῇ, ἴσως ὁ βασιλεὺς παρεῖχεν αὐτῷ ἐπικερδῆ τινα ἀσχολίαν. Ἀλλὰ φεῦ! τοῦτο εἶναι ἤδη ἀδύνατον· διότι αὐτὸς μὲν κατήντησεν ἀθεράπευτος, ἢ δὲ κακοτυχία αὐτοῦ εἶναι πάντῃ ἀμήχανος.

Ἀπέθανε λοιπὸν τέλος ὁ ταλαίπωρος Φαλστάφ ὑπὸ λύπης και ἀπορίας, μάλιστα μὴ δυνάμενος ἵνα πορίζηται πλέον τὸν ἐπιούσιον και φίλτατον Ξερές. Ἀρχομένης δὲ τῆς τραγωδίας Ἐρρίκου τοῦ πέμπτου, ἡ γραῖα Κουίγκλυ ἐρχεται διηγησομένη τὰ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλτατου τοῖς παλαιῶς φίλοις.

« Ὁ Φαλστάφ ἀπέθανε! κλαύσωμεν αὐτὸν, λέγει ὁ Πιστόλ. Ἐπεθύμουν ἵνα ἦμαι μετ' αὐτοῦ, ὅπου και ἂν ἦναι, ἐν τῷ οὐρανῷ ἢ ἐν τῇ κολάσει. »

ΜΙΣΣ ΚΟΥΙΚΛΥ. Εἰς τὴν κόλασιν βεβαίως δὲν ἐπορεύθη ὁ ταλαίπωρος· ἀλλ' ἀναπαύεται ἐν τοῖς κόλποις τοῦ βασιλείου Ἀρθούρ, εἶπερ τις ἄλλος. Ἐτελεύτησεν ὡς μακάριος, ὡς νήπιον ἐξερχόμενον τοῦ βαπτίσματος, ἀκριβῶς μεταξὺ μεσημβρίας και μιᾶς ὥρας πρὸς τὴν παλιόροϊαν. Ὅτε εἶδον αὐτὸν συνθλίβοντα τὰς σινδόνας και τὰ ἄνθη, και μειδιῶντα ἀθῶως πρὸς τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων αὐτοῦ ἐνόησα ποῦ ἐπορεύετο. Ἡ βίς αὐτοῦ ἐγένετο λεπτή, ὡς κάλαμος, και παιεφρόνει, και ἐλάλει περὶ μῦθων και ἀραχνῶν, και χλοαζόντων ἀγρῶν· « Πῶς ἔχεις, σὶρ Τζῶν, ἔλεγον πρὸς αὐτόν. Θάρρει, ἔσο εὐθυμὸς! » Τότε ἀνέκραξε τρεῖς, Θεέ μου, Θεέ μου! Μὲ παρεκάλεσεν ἵνα στρώσω και ἄλλα ἐνδύματα ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, οἵτινες ἦσαν ἤδη κρυεροὶ ὡς μάρμαρον. Ἐπειτα τὸ ψῦχος προεχώρει πάντοτε πρὸς τὰ ἄνω. . . »

Ὅποση ἐνάργεια ἐν ταύτῃ τῇ διηγήσει, ἥτις ἀποδεικνύει ὅποσον ὁ Σακεσπῆρος ἐγνώριζε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τοῦ Φαλστάφ ἀποθνήσκοντος ὑπὸ λύπης και ἀπελπισμοῦ, ἡ μετάνοια αὐτοῦ, ἀνωφελῆς μὲν πρὸς τὸν παρόντα βίον, ἀλλὰ λογισθησομένη ἴσως αὐτῷ ἐν τῷ μέλλοντι, τέλος δὲ ἡ ἀφελῆς συμπάθεια τῆς δημόδους γυναικὸς ταύτης, ἥτις, ἀγαπῶσα αὐτόν, ἀμνημονεῖ τῶν ἀμαρτημάτων και ἀποδίδει αὐτῷ τὴν ἀγνείαν τοῦ βαπτιζομένου βρέφους· ταῦτα πάντα εἶναι οὕτω θαυμασιῶς ἀναμειγμένα ἐνταῦθα, ὥστε ἀδύνατον ἵν' ἀναγνῶ τις αὐτὰ μὴ μειδιῶν και παθαινόμενος ἅμα ὑπὸ τῶν λόγων τούτων, οὗς ὁ φιλόσοφος ἠδέως ἀναγινώσκει πλειονάκις, ἐὰν θέλῃ ἵνα ἐννοήσῃ ἐντελῶς τὸν νοῦν αὐτῶν.

Ὁ θάνατος τοῦ Φαλστάφ ἐλύπησε πολὺ τὴν βασίλισσαν Ἐλισάβετ· διότι οἱ χαριεντισμοὶ και τὰ κατορθώματα τοῦ εὐγενοῦς γελωτοποιοῦ ἐψυχαγωγῆσαν αὐτὴν οὕτως, ὥστε οὐδέποτε ἀπέκαμνε θεωροῦσα αὐτὸν διακωμωδούμενον ἐν τῷ θεάτρῳ. Ἐπειδὴ ὁ Σακεσπῆρος ἐποίησε τὸν Φαλστάφ ταύτῃ χαριζόμενος. Ἐν δὲ τῇ κωμῳδίᾳ αὐτοῦ ταῖς Φαιδραῖς γραῖαις τοῦ Ὀυῖνδωρ δεικνύει μὲν αὐτὸν γέροντα ἀλλὰ πάντοτε εὐθυμον, και πάντοτε ἀχρηματον, ἀγαπῶντα τὸν Ἰσπανικὸν οἶνον εἶπερ τι και ἄλλο. Διὸ ὁ ἄθλιος ἀναγκάζεται ἵνα πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὑπηρετῶν ταῖς ἀκολασίας τῶν γραῶν τοῦ Ουῖνδωρ. Ἀλλ' ἀπεχόμεθα ἐνταῦθα τῆς διηγήσεως τῶν τελευταίων σκανδαλωδῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων· διότι ἀπέθανεν ἤδη.

Ἀλλ' ἀπέθανεν ἀληθῶς; Ὅχι· διότι τοιοῦτοι ἄνθρωποι ὑπάρχουσι πολλοὶ, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς μητροπόλεσι τῆς Εὐρώπης· συγγραφεῖς εὐφρεῖς, τέρποντες τοὺς ἀναγινώσκοντας αὐτούς· ζωγράφοι, γλύπται και μουσικοὶ ἀρργοὶ, ἐπιχειροῦντες τὰ πάντα και μηδὲν ἀποτελοῦντες, ἐργάται μεταβάλλοντες κύριον καθ' ἐκάστην ἐβδομάδα, μαθηταὶ ἀπὸ τριάνοντα ἐτῶν, διδάσκαλοι ἄνευ διπλώματος, ὑπάλληλοι ἀποβληθέντες, ἀξιωματικοὶ ἀργοῦντες, σκώπτοντες τὰ πάντα, και σκωπτόμενοι ὑπὸ πάντων. Οἱ Γάλλοι ὀνομάζουσι αὐτοὺς Βοημούς (Bohèmes), ἡμεῖς δὲ πολυτεχνίτας κ' ἐρημοσπίτας ἄλλοι δ' ἄλλως. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι μεταβάλλουσι μὲν ὄνομα κατὰ τόπους και χρόνους, ἀλλ' ὡς ὁ πλανώμενος Ἰουδαῖος, οὐδέποτε ἀποθνήσκουσιν.

Ναυάγιον και καταφυγή εις τὸ νησίδιον.

ΝΑΥΑΓΙΟΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΦΑΓΙΑΙ

ΕΝ ΤΗ ΝΗΣΩ ΡΩΣΣΕΛ.

ΕΝ ΤΩ ΕΝ ΜΕΛΑΝΝΗΣΙΑ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΕΙ ΤΗΣ ΛΟΥΙΣΙΑΔΟΣ.

Υπό του Κ. Ρόκα.

Ναυάγιον του Αγίου Παύλου.—Τὸ νησίδιον τῆς καταφυγῆς.—Οἱ ναυαγοὶ προσβάλλονται ὑπὸ τῶν αὐτοχθόνων τῆς νήσου Ρώσσελ.—Ἀποχώρησις.

Κατὰ τὸν δεκέμβριον τοῦ ἔτους 1858 ἑπτὰ Γάλλοι ναυαγοὶ, συλλεχθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου Πρίγκηπος τῆς Δανίας, προσωρμίσθησαν πρὸς τὸν ἐν τῇ Νέα Καληδονία Λιμένα λεγόμενον τῆς Γαλλίας, καὶ, παραστάντες κάτισχνοι καὶ κατεσχισμένοι ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἀποικίας ταύτης, διηγῆθησαν τὰ κατὰ τὸ ναυάγιον αὐτῶν οὕτως.

Ὁ πλοίαρχος Παῦλος ἀπέπλευσε μεσοῦντος τοῦ παρελθόντος ἰουλίου ἀπὸ Χογκόγγης τῆς Κίνας ἐν τῷ πλοίῳ Ἀγίῳ Παύλῳ μετὰ εἴκοσι ναυτῶν καὶ τριακοσίων ἐβδομήκοντα ἑπτὰ Κινέζων ἐπιβατῶν μεμισθωμένων πρὸς μεταλλείαν τῶν χρυσοφόρων γαιῶν τῆς Αὐστραλίας. Ἐμποδιζόμενος δὲ πολὺν καιρὸν ὑπὸ νηνεμίας, καὶ φοβούμενος τὴν ἐκ τοῦ ἀνωμάλου πλοῦ ἐπικρεμαμένη αὐτῷ λειψυδρίαν καὶ σπανοσιτείαν, ἔκρινεν ἵνα ἐκτράπηται τῆς συνήθους ὁδοῦ τῶν νήσων τοῦ Σολομώντος, καὶ πορευθῆ ἑτέραν, τὴν μεταξὺ τούτων καὶ τῶν νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους τῆς Λουϊσιάδος, δι' ἧς ἤλπιζεν ἵν' ἀναχθῆ εἰς Σιδνέην, εἰς ὃν λιμένα ἐστέλλετο.

Ἡ ὁδὸς ἦτο μὲν ἐπικινδυνωτέρα, ἀλλ' ἀνεκφυκτος. Ἀλλὰ κακῆ τύχῃ τὴν γαλήνην διεδέχθησαν μετ' ὀλίγον χειμῶνες καὶ βαθεῖαι ὀμίχλαι, αἵτινες, ἀποκρούπουσαι τὸν ἥλιον, ἐνεπόδισαν ἐπὶ τρεῖς ὄλας ἡμέρας τὸν πλοίαρχον

τοῦ διαγράψαι ἀκριβῶς τὴν ἐπὶ τῆς σφαίρας αὐτοῦ πορείαν. Ἐπρεπε λοιπὸν ἵνα πλέῃ κατὰ τὴν πλειστάκις ἐπισφαλῆ μέσην τέκμαρσιν, ἧτις ἔψευσεν αὐτὸν οὕτως ὥστε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ Ἅγιος Παῦλος ἐξώκειλεν εἰς αἰγιαλόν. Ποῦ; Οὐδεὶς ἐγνώριζεν ἀκριβῶς. Τοῦτο δὲ μόνον ἐνενόησαν, ὅτι ἦσαν ἐν μέσῃ τῇ Μελαννησίᾳ, ἧς αἱ νῆσοι εἶναι διαβόητοι ἀνέκαθεν ἐπὶ ἀφιλοξενία καὶ θηριωδία τῶν κατοίκων.

Τὸ πλοῖον ἐξώκειλε περὶ τὸν ὄρθρον· καὶ ὅτε ὁ ἀνατέλλων ἥλιος προσέβαλε τὴν περίξ χώραν, ὁ πλοίαρχος ἀνεγνώρισεν ὅτι ἐξώκειλεν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀκρὰν κοραλλίζουσας τινὸς ἀλιτενοῦς σπιλάδος, ἧτις ἐξείλισσεται ὡς ταινία ἐρυθρὰ ἀπὸ τινος μακροτάτω διορωμένης ὀρεινῆς, πολυδένδρου, καὶ, ὡς ἐφαίνετο, κατοικουμένης ὄφρους. Ἀλλὰ τὸ εὐρεῖν ἀνθρώπους ἐν τοιαύταις χώραις εἶναι ἀθλία παρηγορία! Διότι, ἐὰν ἔλεγέ τις πρὸς ὀδοιπόρον ἔτοιμον ἵνα διέλθῃ χώρας ἀνερευνητοῦς, δάση ἔρημα, ἢ ἀγεωργήτους χώρας· « Ἐν ταῖς ἀπεράντοις ἐρήμοις ὅπου μᾶλλεις ἵνα καταδύῃς οὐ μονάσεις· ἐπειδὴ λέοντες καὶ τίγριδες πολλοὶ ζῶσιν ἀγέληδὸν ἐν αὐταῖς » ὁ ἀθλιος ὀδοιπόρος ἀπεκρίνετο ἂν βεβαίως ὅτι δὲν ἔχει χρεῖαν τοιαύτης κοινωνίας. Ἀλλὰ λέοντες καὶ τίγρεις δὲν εἶναι τοσοῦτον αἰμοχαρεῖς, ὡς οἱ ἄγριοι τῆς νήσου εἰς ἣν οἱ ταλαίπωροι ναυαγοὶ ἐξεβλήθησαν.

Ὁ Ἅγιος Παῦλος, ὠθούμενος ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἄτινα ἐρρήγγυντο βίαια εἰς τὴν σπιλάδα, ἀφῆρέθη μετ' ὀλίγον τὸν πυθμένα· τὸ δὲ πλήρωμα ἠναγκάσθη ἵνα καταλείψῃ αὐτόν. Ἀλλὰ τὰ πλοίαρια ἐνὸς ἐμπορικοῦ πλοίου δὲν ἤρουν εἰς ταχεῖαν μεταφορὰν τριακοσίων ἀνθρώπων· τὸ δὲ πλοῖον ἐπληροῦτο μᾶλλον μᾶλλον ὕδατος. Ἀλλ' ἀγαθὴ τύχῃ ἢ κοραλλίζουσα σπιλάς ἦτο διαβατὴ, καὶ οἱ δύστηνοι ναυαγοὶ ἠδυνήθησαν ἵνα σωθῶσι πεζεύοντες εἰς νησίδιον τι, κείμενον μεταξὺ τοῦ αἰγιαλοῦ ὅπου ἐναυάγησαν καὶ τῆς ὀρεινῆς νήσου, ἣν ἔβλεπον μακροτέρω. Ἦτο δὲ τοῦτο καταφυγή, ἐν ἣ ἔδύνατο ἵνα περιμένωσιν ὀλίγον ἐν ἀσφαλείᾳ,

ἕως οὗ ἐρευνησαντες κατὰ τὴν νῆσον εὕρωσ' γῆν μᾶλλον οἰκήσιμον καὶ εὐφορωτέραν. Διότι δὲν ἠδυνήθησαν ἵν' ἀφαρπάσωσιν ἀπὸ τοῦ ναυαγίου ἄλλο εἰμὴ πιθάκνας τινὰς βεβρεγμένου ἀλεύρου, δύο ἢ τρία τέταρτα ταριχευτοῦ κρέατος, καὶ ὀλίγα κιβώτια γλυκασμάτων, εὐτελεῖς πόρους πρὸς τόσους ἀνθρώπους! καὶ ὅπερ χεῖριστον, ἀπέλιπεν αὐτοὺς παντελῶς τὸ πότιμον ὕδωρ.

Ὁ πλοίαρχος Παῦλος, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ναυτῶν καὶ μέρους τοῦ πληρώματος, ἀπέβη διὰ τῶν πλοιαρίων εἰς τὴν μεγάλην νῆσον, καὶ κατεσχίνωσε παρὰ τῇ ὄχθῃ βυακίου τινὸς, ὀλίγον μακρὰν τῆς παραλίας, ὅπως δύνηται ἵνα ἐπιβλέπῃ τὸ κοραλλίζον νησίδιον, εἰς ὃ κατέφυγον ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους Κινέζους· ἐξ οὗ ὠνομάσθη ὑπ' αὐτοῦ Νησίδιον τῆς καταφυγῆς.

Ἀμα καταστάς εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ περιεκυκλώθησαν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων κατοίκων τῆς νήσου, ἀγρίων, μελάνων, γυμνῶν, δυσπροσώπων καὶ ἀποτροπαίων τὴν ὄψιν, ἀλλὰ φαινομένων δειλῶν, καὶ ἀποχωρησάντων μετ' ὀλίγον ἀπάντων, ὅπερ ἀπῆλλαξε πρὸς ὠραν τοῦ φόβου τοὺς ναυαγούς, καὶ ἐθάρρυνεν αὐτοὺς οὕτως, ὥστε ὁ πλοίαρχος ἠτοιμάζετο ἵνα μετακομίσῃ παρ' αὐτὸν σύμπαντας τοὺς ἐν τῷ νησιδίῳ ἀπολειφθέντας Κινέζους. Ἀλλ' αἴφνης εἶδον ἑαυτοὺς ἐξ ἀπροσδοκῆτου προσβαλλομένους ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ὑπὸ πλήθους λόγχαις καὶ ροπαλοῖς ὀπλισμένων αὐτοχθόνων. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ ἄγριοι τὸ μὲν πρῶτον, πτοηθέντες ἐκ τῆς ὄψεως τῶν ξένων ναυαγῶν, ἀπεχώρησαν· ἀλλ' ὕστερον, ἀναλαβόντες θάρρος, ἐνενόησαν ὅτι, πολυπληθέστεροι ὄντες, εὐκόλως δύνανται ἵνα καταβάλωσιν αὐτοὺς, ἐπιπίπτοντες αὐτοῖς ἐξ ἀπροόπτου. Συμβουλευσάμενοι λοιπὸν καθ' ἑαυτοὺς μετὰ τῆς οικείας πᾶσι τοῖς ἀγρίοις πρὸς τὸ κακὸν συνέσεως, προσέβαλον παμπληθεῖ τοὺς ἀθλίους ναυαγούς.

Ἡ μάχη δὲν διέμεινεν ἐπὶ πολὺ· διότι οἱ

μὲν τῶν ναυαγῶν διεφθάρσαν σφαγέντες μὲλλον ἢ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ κατώρθωσαν ἵνα φθάσωσιν εἰς τὸ νησιδίον τῆς καταφυγῆς, οἱ μὲν κλυμβῶντες, οἱ δὲ συλλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου τοῦ πλοίαρχου, ὅστις ἤδη ἤρξατο ἵνα μετακομίζῃ τοὺς ἐν τῷ νησιδίῳ ἀπολειφθέντας Κινέζους πρὸς τὴν μεγάλην νῆσον. Ὅτε δὲ ἠριθμήθησαν ἐπὶ τοῦ νησιδίου εἶδον ὅτι ἔλειπον ὀκτὼ Εὐρωπαῖοι ναῦται καὶ περὶ τοὺς ἐβδομήκοντα Κινέζους. Ἄλλ' ἠγνόνουν ἂν ἅπαντες ἐδολοφονήθησαν, ἢ ἔνοι αὐτῶν κατώρθωσαν ἵνα διεκφυγῶσιν εἰς τὴν μεγάλην νῆσον, καὶ ἂν ἔπρεπεν ἵν' ἀναζητήσωσι καὶ σώσωσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἀφεύκτου ὀλέθρου.

Ἐν τούτῳ ἔκριναν ἵνα ὑπομένωσιν ἐκεῖ πρὸς ὦραν καὶ σκέψωνται πεφροντισμένως τίνι τρόπῳ δύνανται ἵνα πορευθῶσιν εἰς ἀναζήτησιν τῶν ἐκ τῆς σφαγῆς τυχόν διασωθέντων ναυαγῶν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἄγριοι αὐτόχθονες συνηθροίσθησαν περὶ τὸ νησιδίον τῆς καταφυγῆς, οὐχὶ ὡς πρότερον δειλοὶ καὶ συνεσταλμένοι, ἀλλ' ἀναιδῶς καγγάζοντες καὶ μοροφάζοντες. Ὀλίγοι πυροβολισμοὶ ἤρκεσαν ἵν' ἀποκινήσωσιν αὐτοὺς. Ἄλλὰ πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀτυχίαις οἱ ναυαγοὶ δὲν ἔφθασαν ἵνα σώσωσι τὰ ἐκ πυροσκοροτοῦντα καψάκια (capsules), ὥστε ἠναγκάστησαν ἵνα, ἀφελόντες τὰς ἐστίας τῶν τυφεκίων, ἀνάψωσι τὴν πυρίτιδα διὰ δαυλοῦ, ὡς ἔπραττον πρό τινων αἰώνων οἱ πυροβολοῦντες διὰ τῶν θρυαλλιδιοφόρων μουσκέτων, ὄντες δύο, ὁ μὲν πρὸς τὸ σκοπεύειν ὁ δὲ πρὸς τὸ πυροβολεῖν.

Τῇ ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἤρξαντο αἱ ἀπαίσιαι περιπέτειαί τοῦ δεινοῦ τούτου ναυαγίου, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου καὶ κοιμωμένων ἔτι τῶν ἀγρίων τῆς νήσου κατοίκων, ὁ πλοίαρχος Παῦλος ἀπέβη πάλιν εἰς τὸν τόπον ἔνθα ἐσκήνωσε τὴν προτεραιάν, καὶ περιῆλθε μετὰ τῶν ὀπισθίων ναυτῶν τὰ περίεξ, ἀναζητῶν τοὺς τυχόν περισωθέντας ἐκ τῆς σφαγῆς συνοδοιπόρους. Εὔρε δὲ τὸ μὲν σκήνωμα ἐκπεπορημένον, ἀλλ' οὐδὲν ἔχνος οὐτ' ἀποθανόντας, οὔτε ζώντος συνοδοιπόρου. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὸ νησιδίον τῆς καταφυγῆς ἀπεφάνητο τοῖς Κινέζοις περὶ τοῦ πρακτέου γνώμην, καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ἂν ἔκοινων ὅτι αὐτὸς μὲν ἔπρεπεν ἵν' ἀναχωρήσῃ μετὰ τῶν ἑνδεκα ὑπολειφθέντων εὐρωπαϊῶν ναυτῶν, καὶ ἐπιβαίνων ἐνὸς πλοιαρίου πειραθῆ ἵνα καταπλεύσῃ εἰς τὴν πλησιεστάτην ἐν Αὐστραλίᾳ Ἀγγλικὴν ἀποικίαν, οὗτοι δὲ ἀναμείνωσιν ἐπὶ τοῦ νησιδίου τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ.

Οἱ Κινέζοι ἐδέχθησαν ὁμοθυμαδὸν τὴν πρόκλησιν αὐτοῦ, ἥτις ἐφαίνετο μάλιστα συμφέρουσα πᾶσιν. Συνεφώνησαν δὲ ὅτι τὰ ἐκ τοῦ ναυαγίου περισωθέντα τρόφιμα, ἄτινα, εὐλαβῶς διανεμόμενα ἠδύναντο ἵνα ἐπαρκέσωσι πρὸς διατροφὴν αὐτῶν ἐπὶ μίαν ἔτι ἐβδομάδα, καταλειφθήσονται αὐτοῖς μετὰ τῶν τυφεκίων καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς, ὅπως δύνανται ἵν' ἀποκρούωνται τοὺς προσβάλλοντας αὐτοὺς αἰμοχαρεῖς κατοίκους τῆς νήσου.

Ἄλλὰ καταλίπωμεν πρὸς ὦραν τοὺς ταλαιπώρους τριακοσίους Κινέζους ἐν τῷ ἐρήμῳ τούτῳ νησιδίῳ, ἔνθα μάτην περιέμενον τοὺς σώσοντας ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας, τρεφόμενοι ἐκ τῶν ὀστρακοδέρμων τῆς σπιλάδος καὶ ἐκτεκόμενοι ὑπὸ τῆς δίψης καὶ τῆς πείνης, ὅπως συνοδύσωμεν τὸν πλοίαρχον Παῦλον ἐν τῇ κινδυνωδεδεσάτῃ αὐτοῦ ἐπιχειρήσει. Ὑστερον δὲ διηγησόμεθα τί ἦτο πεπρωμένον ἵνα πάθωσιν οἱ ταλαιπώροι Κινέζοι.

B'.

Συμφοραὶ τοῦ πλοιαρίου. — Κιβώτιον ἐπιστολῶν ἐν τινὶ ἐρήμῳ νησίῳ. — Ἀρπαγὴ τοῦ πλοιαρίου. — Οἱ Γάλλοι αἰχμαλωτίζονται παρὰ τῶν νησιωτῶν τῆς Αὐστραλίας. — Ἐλευθεροῦνται δὲ ὑπὸ τινος ἀγγλικοῦ πλοίου, καὶ μετακομίζονται εἰς τὴν Νεωτέραν Καληδονίαν.

Ὁ πλοίαρχος Παῦλος καὶ οἱ συνοδοιπόροι αὐτοῦ ἐννέα ναῦται ἐπεχείρησαν πλοῦν τριακοσίων λευγῶν ἐν σκάφῃ ὀλίγων μείζονι τῶν συνήθων ποταμίων πλοιαρίων. Μετὰ δώδεκα ἡμερῶν ἀδημονίαν καὶ ταλαιπωρίαν, καθ' ἃς οἱ ναυαγοὶ, στερούμενοι ποτίμου ὕδατος, ἠναγκάζοντο ἵνα πίνωσι θαλασσίον, ἀπέβησαν ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Φλάττερου εἰς τὴν αὐστραλικὴν ἀκτὴν, ἔνθα ἠδυνήθησαν ἵνα πορίσωνται αὐτοφύεις τινὰς καρπούς καὶ ὀστρακόδεσμα καὶ πηγαῖον ὕδωρ.

Ἐπιβάντες ἐκεῖ πάλιν τοῦ πλοίου, ἀνήχθησαν ἀπευθυνόμενοι πρὸς μεσημβρίαν εἰς ἀνεύρεσιν ἀγγλικοῦ τινος ἐμπορικοῦ καταστήματος, καὶ εἰσέδυσαν εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν σποράδων νήσων, ὧν πλήθουσιν αἱ ἀκταὶ αὐταί, ἐξ ὧν, ἀποθαίνοντες τὴν ἐσπέραν, ἐλάμβανον ὕδωρ καὶ τροφήν, καὶ ἐκοιμῶντο. Ἡμέραν δὲ τινα, μὴ δυνήθentes ἵνα πορίσωνται ὕδωρ, τῆς δίψης νικησάσης τὸν ἀπὸ τῶν ἀγρίων φόβον, προσωρμίσαντο εἰς τὴν ἠπειρον.

Ἦδη ἡ πειθαρχία ἐξέλειπε τὴν μικρὰν ταύτην κοινωνίαν ἀνθρώπων καταπεπονημένων καὶ πλέον ἔλαττον καταβεβλημένων τὸ φρόνημα. Ἐπειδὴ ἕκαστος ἔπραττεν ὅ,τι προηρέετο, καὶ ἐβάδιζε τὴν ὁδὸν ἥτις ἐφαίνετο αὐτῷ ποριμωτέρα. Ἐσπέραν δὲ τινα συνελθόντες εἰς τὸ πλοῖον, εἶδον ὅτι εἰς τῶν ναυτῶν δὲν ἀπεκρίνετο πρὸς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀνακαλέσαντες δὲ αὐτὸν καὶ ζητήσαντες, ἀλλὰ μὴ εὐρόντες μηδαμοῦ, ἀνήχθησαν ἄνευ αὐτοῦ. Τῇ δ' ἐπαύριον ἕτερος τῶν ναυτῶν ἀπέθανεν ἔκμανεις ὑπὸ τῆς ὑπερβολικῆς λύπης καὶ τῆς ἀδυναμίας.

Τῇ 3 ὀκτωβρίου 1858, ταλαιπωρήσαντες πολλὰς ἡμέρας, ἐπαύσαντο πλέοντες πρὸς δυσμὰς, καὶ ἐτράπησαν πρὸς βορρᾶν, θέλοντες ἵνα φθάσωσιν εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Τόρρες, πρὸς ὃν ἐφέροντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Ὁ πορθμὸς οὗτος, ἀφορίζων τὴν ἀκτὴν τῆς Αὐστραλίας ἀπὸ τῆς Νέας Γουινέας, παρέχεται διόδον ἀπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ εἰς τὴν Ἰνδικὴν Θάλασσαν. Τῷ δ' ἐξερχομένῳ τοῦ πορθμοῦ παρίσταται πρῶτος εὐρωπαϊκὸς λιμὴν τὸ Τίμωρ, σκοπὸς καὶ τέρμα τῆς τολμηρᾶς ἐπιχειρήσεως τοῦ σαθροῦ σκάφους τοῦ πλοίαρχου Παύλου. Ὁ πορθμὸς οὗτος παρέσχε πῶς τοῖς ναυαγῆσιν θεῖαν τινὰ βοήθειαν. Διότι εἰς τὸ νησιδίον Booly ἢ βρεττανικὴ ναυαρχία ἀπέθηκε χορηγίας τροφίμων ὑπὲρ τῶν πλεόντων ἢ ναυαγούντων παντὸς ἔθνους, καὶ κιβώτιον ἐπιστολῶν. Ἰστὸς δὲ τις, ἐν οὗτινος τῇ ἀκρᾷ αἴρεται ἡ ἀγγλικὴ σημαία, ἐφελκεί τοὺς παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ ἐρήμου μὲν, ἀλλὰ φιλοξένου νησιδίου πλεόντας ἢ ναυαγῆσαντας, οὔτινες ἄγονται πρὸς ἀναζήτησιν τροφίμων. Ὑπὸ δὲ τὸν ἰστὸν εἶναι πίθος κεκαλυμμένος πεπισσωμένη ὀθόνη, ἐφ' ἧς εἶναι γεγραμμένοι ἀγγλιστὶ αἱ λέξεις Post office (Ταχυδρομεῖον). Ἐπ' αὐτοῦ δὲ εὐρίσκουσιν οἱ ναυαγοὶ μελανοδοχεῖον, καλάμους, βιβλία, καὶ κιβώτιον σιδηροῦν πρὸς κατάθεσιν τῶν ἐπιστολῶν· καὶ περαιτέρω καπνὸν, σιγάρα, ζάχαριν, τείον, ἄλας, καὶ ἄλλα πρὸς χρείαν καὶ πρὸς ἠδονὴν χρήσιμα. Ἐν δὲ τῷ παρὰ τῷ ἰστῷ σπηλαίῳ εὐρίσκουσι ποικίλα τρόφιμα,

βόειον τεταριευμένον κρέας, δίπυρον ἄρτον, βόμιον καὶ πότιμον ὕδωρ. Παρὰ δὲ ταῖς χορηγίας ταύταις εἶναι βιβλίον ἔχον ἐπιγραφὴν «Βιβλίον τοῦ ἀσύλου τῶν ναυαγούντων.» Ἐν αὐτῷ παρακαλοῦνται οἱ ναῦται πάντων τῶν ἔθνων ἵνα ἐγγράψωσι πᾶν ὅ,τι ἂν γνωρίζωσι περὶ τοῦ πορθμοῦ Τόρρες.

Ἐν δὲ τοῖς εὐφορωτέροις τῆς νήσου μέρεσι ἡ ναυαρχία ἐφύτευσε κρόμυα, γαιώμπλα καὶ κολοκύνθας. Περαιτέρω δὲ ἐκοίλωνε σπῆλαιον, εἰς ὃ ἀπέθηκε πολλὰ ἐνδύματα καὶ τρόφιμα, καὶ μακροτέρω ἐφρεωρῆχε φρέαρ ποτίμου ὕδατος. Ἴσως δὲ ἡ ἀγγελία αὕτη ἔσεται ποτε, ὃ μὴ γένοιτο, καὶ σοὶ χρήσιμος, ἀναγνώστα.

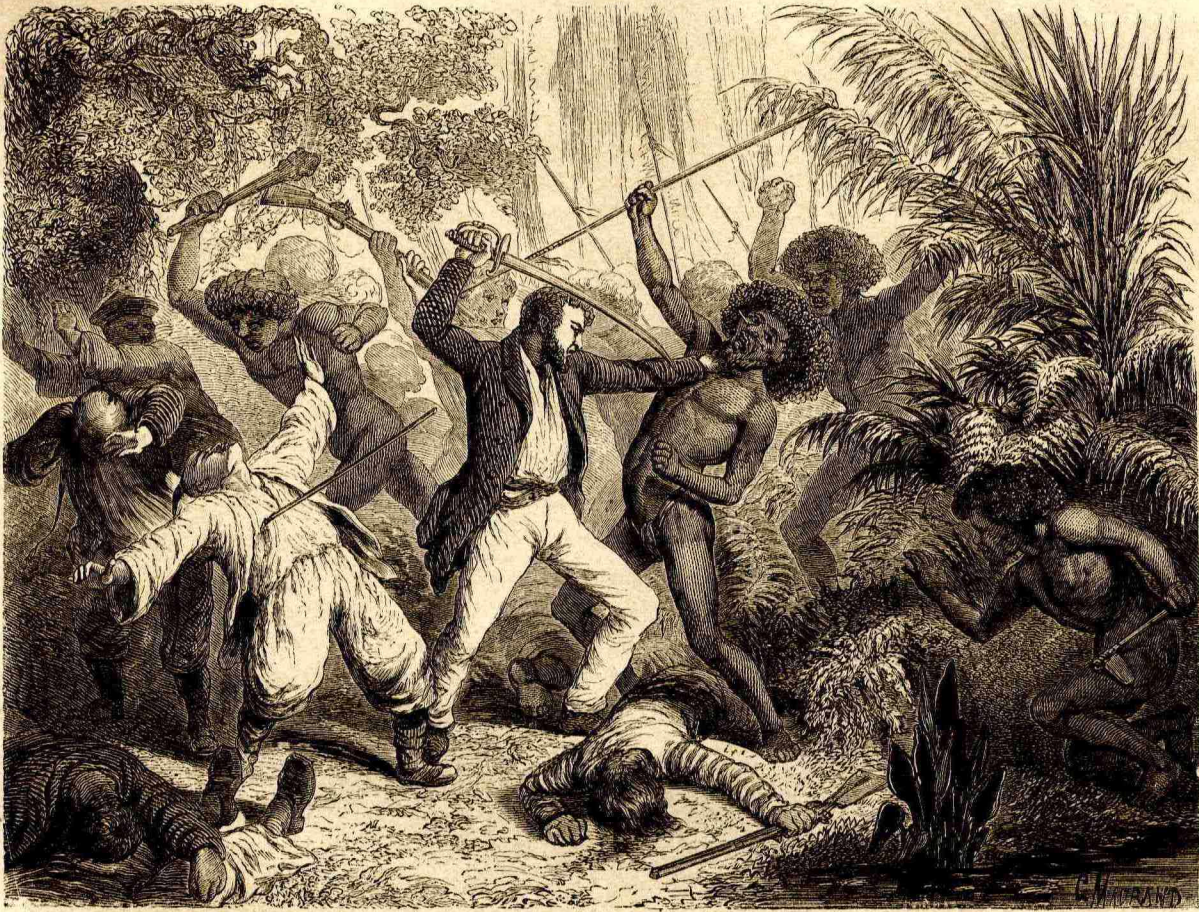
Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τοὺς ταλαιπώρους ναυαγούς. Τῇ ἐσπέρᾳ τῆς 5 ὀκτωβρίου ἀνεῖλκυσαν τὴν σκάφην αὐτῶν εἰς αἰγιαλὸν ἐρήμου τινὸς νησίδος, ἐν ᾗ διεννοοῦντο ἵνα διανυκτερεύσωσιν. Ἄλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἐξυπνισθέντες ὑπερέξεπλάγησαν μὴ βλέποντες αὐτὴν, τὸ δὲ σχοινίον δι' οὗ προσεδέθη κεκομμένον. Μάταιαι ἔρευνοι! Μάτην ἐξετάζουσι τῷ βλέμματι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ ὀρίζοντος· διότι οὐδαμοῦ ἡ σωτήριος σκάφη! Καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ δύστηνοι ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν αὐτοὶ μόνοι ἐν τῇ νήσῳ· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπηλλάχθησαν τῆς πλάνης. Διότι τινὲς τῶν αὐτοχθόνων, ἐλθόντες ἴσως ἐκ τύχης εἰς τὴν νησίδα πρὸς ἀλιεῖαν, καὶ ἰδόντες τοὺς ξένους προσερχομένους, ἐκρύβησαν, καὶ, ἀφελόντες αὐτοῖς πᾶσαν ἀναχώρησιν, ἐκρυψαν τὴν σκάφην, καὶ αἰχμαλωτίσαντες ἤγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν ἠπειρον.

Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν ταύτην ἔληξαν καὶ ἄλλου τινὸς ναύτου τὰ δεινά. Ἀφαιρεθέντες τὰ ἐνδύματα οἱ ταλαιπώροι ναυαγοὶ διῆγον μέχρι τῆς ἑνδεκάτης ὀκτωβρίου τὸν ἀβίωτον τῶν ἀγρίων βίον, ἢ μάλλον ἔτι ἀθλιώτερον, στερηθέντες τοῦ μεγίστου τῶν ἀγαθῶν, τῆς ἐλευθερίας. Οἱ ἐγγύριοι ἐφύλαττον αὐτοὺς ὡς ζῶα ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν, ῥίπτοντες αὐτοῖς ἐκ διαλειμμάτων φαύλην τινὰ τροφήν.

Ἡ φυλὴ αὕτη συνέκειτο ἐξ ὀγδοήκοντα περίπου ἀνθρώπων, κατοικούντων καλύβας κατεσκευασμένας ἐκ κλάδων δένδρων, σπανίως ἀποχωρούντων τῆς παραλίας, καὶ ζώντων ἀπὸ ἰχθύων, ὧν πλήθουσιν αἱ ἀκταί, ὀστρακοδέρμων, ἀγρίων καρπῶν καὶ ῥιζῶν, μὴ γεωργούντες μηδὲ θεραπεύοντες μηδέν. Τὸ δὲ ζαχαροκάλαμον φέεται αὐτοφύεις ἐν τῇ χώρᾳ.

Φαίνεται δὲ ὅτι μεγάλως ἰσχύουσι παρ' αὐτοῖς αἱ γυναῖκες, ὅπερ ἀπίστον καὶ παντάπασιν παράδοξον παρὰ τοῖς ἀγρίοις. Καθ' ἑκάστην προῖαν πολυσάρκος τις γραῖα, φαινομένη περιβεβλημένη τὴν ἀρχὴν, ἐξυπνίζε τὸ στρατόπεδον, καὶ, καλοῦσα ὀνομαστὶ, ἐπέττατε τί τὸ πρακτέον ἐκάστω.

Ἄλλ' οἱ ἄγριοι οὗτοι δὲν ἐφάνησαν λίαν ὀμοῖ· διότι, εἰ καὶ οἱ ναυαγοὶ ἐκακοπάθησαν ὑπ' αὐτῶν, ἢ ἀνάμνησις τῶν κακῶν, ἄτινα ἐπάθον ἐν τῇ νήσῳ Ῥώσσελ, καθίστα αὐτοὺς οὕτω καρτερικοὺς, ὥστε, καὶ πάντων στερούμενοι, ἔχαιρον σχεδὸν ὅτι ἀπῆλθον τοιαύτης παρὰ τῶν ἀγρίων Αὐστραλῶν φιλοξενίας. Πλὴν ἡ αἰχμαλωσία αὕτη, ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἔμελλεν ἵν' ἀφέλῃ αὐτοῖς πᾶσαν ἐλπίδα τοῦ ἰδεῖν ποτε πάλιν τὴν πατρίδα, ἐγένετο τούναντι αἰτία τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Διότι τῇ 11 ὀκτωβρίου ἐπεφάνη ἐν τῇ θαλάσῃ γοσελέττα φέρουσα σημαίαν ἀγγλικὴν. Ταύτην ἰδόντες οἱ αἰχμαλωτοὶ ναυαγοὶ ἔσπευσαν ἵν' ἀγγελοῦσι διὰ σημείων τὴν ἐν τῇ νήσῳ διατριβὴν Εὐρωπαϊῶν τοῖς ἐν τῷ πλοίῳ, οὔτινες ἔσπευσαν ἵνα ἐξέλ-

Οἱ ναυαγοὶ προσβαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἀνθρωποφάγων αὐτοχθόνων τῆς νήσου Ῥώσσελ.

θωσιν εἰς τὴν νῆσον, ἐν ἣ ἑλθόντες διὰ σημεῖων εἰς λόγους τοῖς ἀγρίοις, ἀπελύτρωσαν καὶ ἀνέλαβον αὐτοὺς σχεδὸν γυμνοὺς εἰς τὸ πλοῖον.

Ἄλλ' ἡ ἀγγλικὴ γοελέττα Ἄναξ τῆς Δανίας δὲν ἔσπευσε, δι' αἰτίας ἄς ἀγνοοῦμεν, ἵν' ἐπαναγάγῃ τοὺς σωθέντας Γάλλους ναυαγοὺς εἰς τὴν γαλλικὴν ἀποικίαν τῆς Νέας Καληδονίας· ἀλλὰ μετεχειρίσθη αὐτοὺς εἰς συλλογὴν χελωνίων ἐν τοῖς κατὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Γρενβίλλης νησιδίοις.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ οἱ παρὰ τὴν νῆσον Ῥώσσελ ἀπολειφθέντες ταλαίπωροι τριακόςιοι Κινέζοι μάτῃ περιέμενον ἀγωνιῶντες καὶ λιμώττοντες τὴν παρὰ τῶν Γάλλων ὑποσχεθεῖσαν ἀπελευθέρωσιν. Τέλος ὁ Ἄναξ τῆς Δανίας ἔφθασεν εἰς τὸν Λιμένα τῆς Γαλλίας τῇ 25 τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1858.

Γ'.

Τί εἴμαρτο ἵνα πάθωσιν οἱ τριακόςιοι Κινέζοι.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦδε διηγήθητι ὅ, τι ἤκουσα παρὰ τοῦ πλοίαρχου Παύλου· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔρχομαι λέξων ὅσα ἐγὼ αὐτοῖς εἶδον, συμμετασχὼν τοῦ πλοῦς τοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν τριακόςιων Κινέζων ἀποσταλέντος ἐκ τοῦ Λιμένος τῆς Γαλλίας πολεμικοῦ πλοίου.

Τῇ 27 δεκεμβρίου ἀνήχθημεν πρὸς τὰς Λουϊσιάδας νήσους. Κατὰ τὰς διηγήσεις τοῦ πλοίαρχου τοῦ Ἁγίου Παύλου τὸ ναυάγιον ἐγένετο ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς ἐσχατιᾷ τοῦ ἀρχιπελάγους τῶν Λουϊσιάδων, δηλονότι ἐν τῇ νήσῳ Ῥώσσελ. Τῇ 5 Ἰανουαρίου ἐφθάσαμεν πρὸ τῆς μικρᾶς ταύτης νήσου, ἥτις, εἰ καὶ ἀποτελεῖται ἅπασα ἐκ κοραλλίων, εἶναι μὲν κατάφυτος, ἀλλὰ δὲν παρέχεται οὐδὲν ἴχνος ἀνθρωπίνης κατοικήσεως. Τοῦ δὲ Ἁγίου Παύλου ἔβλεπέ τις ἐτι τὸν ἐπέμβολον ἰστὸν καὶ τὴν πρῶραν ἐρριμένους εἰς τινὰ τῶν κοραλλίζουσῶν ὑφάλων πετρῶν. Κατείδομεν δὲ καὶ τὸ νησίδιον τῆς καταφυγῆς· ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἐν αὐτῷ ἔμ-

ψυχον εἴμη σημεῖα τινὰ τῆς διατριβῆς τῶν τριακόςιων Κινέζων, σκηρὴν δηλαδὴ κατεσχισμένην ἐτι, ἐξηρημένην δύο δένδρων, τρία στελέχη πρισθέντα καὶ κοιλωθέντα πρὸς ὑποδοχὴν ὀμβρίου ὕδατος, καὶ ἐν τινι σωρῷ χαλκίων δύο νεκροὺς ἀνθρώπων, καὶ σπαράγματα ὀστέων διεσπαρμένων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, γέμοντος κογχυλίων, ἅτινα ἐψηθέντα μετεχειρίσθησαν εἰς τροφήν οἱ ναυαγοί.

Ἄμα ὀρμήσαντες κατεβιβάσαμεν τρία ἐξωπλισμένα πλοίαρκα εἰς ἀνάζητησιν τῶν ναυαγισάντων, ὑπὲρ ὧν μεγάλως ἐφοβούμεθα. Παρὰ πλέοντες τὸν αἰγιαλὸν, ἀπηντήσαμεν πρῶτον δύο σκάφας ἀγομένας ὑπὸ ἑξ' αὐτοχθόνων κωπηλατῶν, οἵτινες, εἰ καὶ ἐσημαίνονεν αὐτοῖς φιλικῶς, ἐφευγον μακρὰν ὡς τάχιστα. Ἀλλὰ, βλέποντες ἡμᾶς μὲν ἐγκειμένους αὐτοῖς, ἑαυτοὺς δὲ κινδυνεύοντας ἵνα συλληφθῶσιν, ἐκπηδήσαντες τῶν σκαφῶν, ἠφανίσθησαν ὡς βάρτραχοι ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Διετελοῦμεν ὀδεύοντες, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδομεν μικρὸν τινὰ ἀνθρώπον γυμνὸν ἐν τῷ αἰγιαλῷ μέχρι τοῦ ζωστήρος, τρέμοντα, προσκαλοῦντα καὶ ἱκετεύοντα διὰ σημεῖων ὅπως ἀναλάβωμεν αὐτόν. Πλησιάζαντες εἶδομεν ὅτι ἦτο μικρὸς τις Κινέζος ἐκ τῶν ναυαγῶν, καὶ ἀνέλαβόμεν εὐθὺς αὐτόν. Ἰδὼν τὸν πλοίαρχον Παῦλον ἐρρίψεν ἑαυτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ ὀδυρόμενος ἐκραύγαζεν ἀγγλιστὶ «All dead» (Ἄπαντες ἀπέθανον).

Φεῦ ὅπως κατεπλάγημεν καὶ ἐλυπήθημεν ἐκ τῆς φοικῶδους ἀγγελίας ταύτης! Καὶ τὸ μὲν πρῶτον δὲν ἠδυνάμεθα ἵνα ἐνοήσωμεν πῶς τριακόςιοι ἄνδρες ὀπλισμένοι ἐγένοντο λεία τῶν ἀγρίων. Ἄλλ' οἱ λόγοι τοῦ μικροῦ Κινέζου διηγουμένου τὸ τραγικώτατον τοῦτο συμβῆν διὰ τινῶν κακῶν ἀγγλικῶν λέξεων καὶ σχημάτων ἐφάνοντο ἡμῖν ἀναμφισβήτητον τῆς δεινῆς καταστροφῆς μαρτύριον. Κατῴρωσε δὲ ἵνα φανερώσῃ διὰ σημεῖων ὅτι ἴσως περιεσώθησαν μόνον τέσσαρες τῶν ἐταίρων αὐτοῦ, ὧν εἷς ἦτο δεδεμένος ἀπὸ πολλοῦ ἐν τοῖς πέριξ.

Ἀποθέμενοι τὰ ὄπλα εἰς τὰ πλοίαρκα, ὅπως μὴ γίνωνται αἰτία φόβου καὶ δυσπιστίας τοῖς ἀγρίοις, προῦβαινομεν θάρραλῶς, ἔχοντες διὰ χειρὸς τὰ πολύκροτα πιστόλια, ὀδηγοῦντος τοῦ μικροῦ Κινέζου, εἰς τὸ ἔνδον τῆς νήσου. Τότε δὲ ἀπηντήσαμεν περὶ τριάκοντα αὐτόχθονας ὀπλισμένους λόγχαις καὶ βροπάλαις. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔστησαν ἐκπληττόμενοι πρὸς τὴν ὄψιν ἡμῶν· ἔπειτα δὲ πλησιάσαντες μειλιχίως, ἐζήτησαν ἵνα πείσωσι τὸν μικρὸν Κινέζον ὅπως ἔλθῃ παλιν μεταξὺ αὐτῶν. Ἀλλὰ βλέποντες ἡμᾶς μὲν πολυπληθεῖς, τὸν δὲ Κινέζον περιτρόμον, ἐπεχείρησαν ἵνα περικυκλώσωσιν ἡμᾶς, προσκαλοῦντες διὰ συριγμῶν καὶ κραυγῶν τοὺς λοιποὺς ἀγρίους. Ἀλλὰ πυροβολήσαντες δις, εὐκόλως ἀπηλλάχθημεν αὐτῶν, καὶ ἀπηυθύνθημεν πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ῥύακος, παρ' ᾧ ὁ πλοίαρχος Παῦλος ἐσκήνωσε κατὰ τὴν ἀπαίσιον τῆς σφαγῆς ἡμέραν.

Ἄλλ' ἐκεῖ θέαμα φρικῶδες παρέστη ἡμῖν. Σωροὶ ἐνδυμάτων καθημαγμένων, καὶ αἱ οὐραὶ τῶν κομῶν τῶν τριακόςιων Κινέζων, καὶ παρὰ τούτοις ἀνατετραμμένον τι αἱματόφυρτον στέλεχος, ἐδείκνυον ἡμῖν ἀρκούντως τὸν τόπον ἐν ᾧ οἱ τριακόςιοι δύστηνοι Κινέζοι κατεσφάγησαν. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ ἀγριοὶ πρῶτον μὲν ἀφείλον βιαίως τὴν οὐρὰν ἐκάστου Κινέζου ἐτι ζῶντος, ἔπειτα δὲ ἐφόνευσαν πλήττοντες ἢ ἀποτέμοντες τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς λόγχης, καὶ τέλος διαμεριζόμενοι κατεβρόχθιζον ἐπαλλήλως τὰ ἀσπαίροντα αὐτῶν λείψανα.

Ἐφ' ὅσον οἱ ταλαίπωροι Κινέζοι ἐδύναντο ἵνα διατρέφονται ἐπὶ τοῦ νησιδίου τῆς καταφυγῆς, παρήκουον τὰς δεδολιευμένας παρακλήσεις τῶν ἀγρίων, οἵτινες περικυκλοῦντες τὸ νησίδιον καὶ βρεβόμενοι ἐν τοῖς μονοξύλοις αὐτῶν ἀκατίαις, παρῆκαλον φιλοξένως τοὺς ναυαγοὺς ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὴν μεγάλην αὐτῶν νῆσον, ἐνθα ὑπέσχοντο αὐτοῖς διὰ σχημάτων ὕδωρ καὶ τροφίμα. Ἀλλ' ἐξαναλώσαντες τὰ ἐκ τοῦ ναυαγίου περισωθέντα ὀλίγα τροφίμα

Ἐκδρομὴ εἰς τὸ ἔνδον τῆς νήσου Ῥώσσελ, καὶ ἐκδίχησις.

καὶ τὰ θράνη τῶν γειτνιαζόντων τῶ νησιδίου ὀστρακοδέρμων, ἰδόντες δὲ δύο τῶν ἐταίρων αὐτῶν ἀποθανόντας ὑπὸ τῆς πείνης, οἱ τολμηρότατοι καὶ μάλιστα ἀπελπιστοῦντες αὐτῶν προσέθεντο ταῖς ὑπούλους τῶν ἀγρίων προσκλήσεσι καὶ εἰσέβησαν μετ' αὐτῶν εἰς ἓν τῶν ἀκατίων, τὸ μέγιστον· διότι τὰ λοιπὰ ἦσαν πλήρη ἀγρίων. Τότε δὲ οἱ ἄγριοι, μὴ δυνάμενοι, ἢ μᾶλλον μὴ θέλοντες ἰν' ἀναλάβωσι πολλοὺς ἐν ταύτῳ ἐπιβάτας, ἤγον αὐτοὺς ἐκ διαδοχῆς ἀνά τρεῖς εἰς τὸ παρά τὸ στόμιον τοῦ ρυακίου παλαιὸν σπήνωμα, ὅπου οἱ Κινέζοι ἐζήτουν ἵνα κατασβέσωσι τὴν δίψαν αὐτῶν. Ἄλλ' ἅμα ἀποβαινόντων οἱ ἄγριοι ἐφόρων αἴφνης αὐτοῖς τελειῶς ἤδη ἐκλελυμένοις, καὶ ἀπέσφαττον ἀπανθρωπότατα, πλήττοντες ταῖς λόγχαις, ἢ συντρίβοντες διὰ ῥοπαλίων τὰ γυ-

μνά αὐτῶν κρανία· ἔπειτα δὲ κατεβρόχιζον τὰς σπαιρούσας αὐτῶν σάρκας. Τινὲς δὲ ἐξεμείνοντο οὕτω θηριωδῶς, ὥστε θέλοντες ἵνα μαλαξῶσι τὴν ζῶσαν σάρκα καὶ καταστήσωσιν αὐτὴν μᾶλλον εὐπεπτον, ἐτυμπάνιζον καὶ συνέτριβον ὡμῶς τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἔτι ζώντων.

Αἱ κραυγαὶ τῶν φονευομένων Κινέζων δὲν ἐδύναντο ἵνα φθάσωσι μέχρι τοῦ νησιδίου· δασεὰ δὲ τινὰ δένδρα ἀπέκρυπτον αὐτοὺς τὴν σφαγὴν τῶν ἐκ διαδοχῆς ἀπαγομένων ἀδελφῶν. Καὶ οὕτως ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους ἀνθρώπους κατεκρουρηθήσαν καὶ κατεβροχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρωποφάγων ἀγρίων τῆς νήσου Ῥώσσελ, πλὴν τεσσάρων τῶν τελευταίων, ὧν ἐφείσαντο, υἱοθετηθέντας παρὰ τῶν ἀρχηγῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ μικρὸς Κινέζος.

Ε'.

Ἐκδίχησις καὶ ἀπόπλους.

Ἡ θεὰ τοῦ τόπου τοῦ ἀποτροπαίου τούτου ἀνοσιουργήματος ἐξώργισεν ἡμᾶς τοσοῦτον, ὥστε, ἐπανελθόντες τάχιστα πρὸς τὰ πλοιάρια, καὶ ἐξοπλισάμενοι, ἐσπεύσαμεν ἵνα διεισδύωμεν διὰ τοῦ ποταμοῦ εἰς τὸ ἔνδον τῆς νήσου, θέλοντες ἵνα ἐκδικήσωμεν ἐκ παντὸς τρόπου τοὺς σφαγέντας. Ὁ ποταμὸς ἔρρεε διὰ τινος στενῆς μὲν, ἀλλὰ βαθείας χαράδρας, ἀφορίζομένης ἑκατέρωθεν ὑπὸ ὄχθων ἐπισκιαζομένων ἐκ φυτείας τοσοῦτον δαψιλοῦς καὶ συνηρεφοῦς, ὥστε τὸ σκότος περιέβαλλεν ἡμᾶς πανταχόθεν.

Μετ' ὀλίγον εἰς τῶν ναυτῶν ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἄγριόν τινα ἀνέρποντα ἐπὶ τῶν κλάδων καὶ πηδῶντα ὡς πίθηκα ἀπὸ δένδρου εἰς

Σχηματὶ ἀνθρωποφαγίας.

δένδρον. Φρικώδεις δὲ ὀλολυγαὶ καὶ νιφάδες λίθων καταπίπτουσαι ἤγγειλαν ἡμῖν ὅτι δὲν ἤμεθα μακρὰν τοῦ καταφυγίου τῶν ἀνθρωποφάγων νησιωτῶν, οὔτινες μετ' οὐ πολὺ ἐπεφάνησαν πολυπληθέστατοι ὀπισθεν τῶν δένδρων, ὀλολύζοντες καὶ πετροβολοῦντες ἡμᾶς πυροβολοῦντας. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι πυροβολισμοὶ οὐδὲως ἀπεκίνησαν αὐτούς· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, βλέποντες πολλοὺς τῶν ὁμοφύλων πίπτοντας νεκροὺς, ἐτράπησαν συγκεχυμένως εἰς φυγὴν Ἐκτοτε διετελοῦμεν ἀναπλέοντες ἐλευθέρως τὸν ποταμὸν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, μέχρις οὗ, γ. νομένου στενωτάτου καὶ ἀπλου, ἠναγκάσθημεν ἰν' ἀναχωρήσωμεν καὶ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ πλοῖον. Καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα ἠκούομεν ἀγρίας κραυγὰς καὶ σαλπίσματα θαλασσίων κογχῶν, καὶ ἐβλέπομεν πυρὰς ἀναπτομένας περὶ τὸν ὄρ-

μον, προμηνύσας τὰ πονηρὰ τῶν ἀγρίων καθ' ἡμῶν βουλευμάτα, καὶ ἴσως συμπίσιόν τι παρασκευασθῆν ἐκ τῶν σαρκῶν τῶν ὑπολειφθέντων τεσσάρων Κινέζων.

Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ ἐξήλθομεν πάλιν εἰς ἀναζήτησιν αὐτῶν· ἀλλὰ προσβληθέντες ὑπὸ πλειόνων ἢ χθὲς ἀγρίων, ἠναγκάσθημεν ἵνα ἐπανέλθωμεν ἀπρακτοὶ εἰς τὸ πλοῖον. Ἀλλὰ τῇ ἐπαύριον, λαβόντες ἐν κανόνιον, ἀνεπλέομεν πάλιν τὸν ποταμὸν, ἕως οὗ ἀπνητήσαμεν πάλιν τοὺς ἀγρίους παρατεταγμένους ὡς εἰς μάχην, μάλιστα δὲ τὰς γυναῖκας τῶν ἀποθανόντων, αἵτινες, ὀλολύζουσαι καὶ κραυγάζουσαι ὡς μαινάδες, παρῶζονον αὐτοὺς καθ' ἡμῶν.

Εὐθετίσαντες τὰ πλοιάρια, ἀπεκαλύψαμεν τὸ κανόνιον. Ἡ λάμψις αὐτοῦ κατέστειλεν εὐθὺς τὸ θράσος τῶν αὐτοχθάνων, οὔτινες ὑπονοήσαν-

τες ὅτι διανοούμεθα κακὰ κατ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐπανήλθομεν ὅπως ἔτι μᾶλλον βλάψωμεν αὐτούς, ἐτράπησαν ὀλολύζοντες εἰς φυγὴν. Τότε ἤρξατο δεινὸς κανονοβολισμὸς καὶ τυφεκισμὸς. Αἱ βολαὶ, πίπτουσαι εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγρίου ἐκείνου φεύγοντος συρφετοῦ, διέφθειρον πολλοὺς αὐτῶν. Λαβόντες τὸ τηλεβόλον, ἐξήλθομεν καὶ ἐδιώκομεν πυροβολοῦντες καὶ φονεύοντες αὐτοὺς δι' ὅλης ἡμέρας, μέχρις οὗ ἐφθάσαμεν εἰς τινα κώμην, ἣν εὔρομεν πάντως ἔρημον.

Ἐρευνήσαντες δὲ ἀπάσας τὰς ἐκ κλάδων καλύβας, καὶ μὴ εὔροντες μηδένα τῶν τεσσάρων Κινέζων, ἐπυροπολήσαμεν αὐτὴν καὶ ἀπήλθομεν, οὐδαμῶς ἐνοχληθέντες ὑπὸ τῶν ἀγρίων. Τῇ ἐπαύριον ἄραντες τὴν ἀγκυραν, ἀνήχθημεν πλέοντες εἰς τὴν Συδνέην.

ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ*

H

Ο ΝΕΟΣ ΜΑΥΣΩΛΟΣ

Ἀπαρηγόρητος τις πενηκονταετής χήρα, ἡ κυρία Κ****, ἀναμνηστικὴ τῶν μεγάλων ἀρετῶν τοῦ συζύγου αὐτῆς, καὶ θέλουσα ἵνα ἰδρῶση αὐτῇ Μαυσωλείον, προσεκάλεσεν ἕνα τῶν ἀρίστων λιθογλύφων τῶν Παρισίων, καὶ,

— Ἄ! ἀπέβαλον τὸ ἄνθος τῶν ἀνδρῶν, κύριε! κραυγάζει κλαίουσα πρὸς αὐτόν. Ἐξήσα εἰκοσιν ἔτη μετ' αὐτοῦ ὀλιώτατον βίον· καὶ οὐδὲν ἄλλο μέφομαι αὐτῷ, πλὴν ὅτι δὲν περιέμεινεν ἵνα συναποθάωμεν!!!

— Εἰς τοιοῦτον ἄνδρα πρέπει νὰ στήσῃτε πυραμίδα ἀξίας τοῦλάχιστον χιλίων σκούδων, κυρία! ἀποκρίνεται ὑποκρινόμενος τὸν περιλυπὸν ὁ τεχνίτης.

— Πυραμίδα μάλιστα. Δὲν φροντίζω περὶ τῆς δαπάνης. Ἀλλὰ δὲν θέλω πάλιν νὰ πνίξω αὐτόν, ἐγείρουσα ἐπ' αὐτοῦ ὀλόκληρον λίθιν ὄρος· καθόσον μάλιστα ὁ μακαρὴς σπανίως ἐφόρει λαιμοδέτην, καὶ περιεφέρετο ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἄνευ ἐπενδύτου!

— Τότε λοιπὸν, κυρία, σᾶς συμβουλεύω νὰ στήσῃτε καϊδιὸν τι, ἄξιον 1,500 φράγκων.

— Μὴ θέλετε νὰ κλεισώμεν ἀποθνήσκοντα ἐντὸς τεσσάρων τοίχων αὐτόν, ὅστις εὖτως ἡγάπα τὸν καθαρὸν ἀέρα, ὅστε πολλάκις ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ ὑπαιθρον;

— Τότε λοιπὸν συμβουλεύω στήλῃν μαρμάρου περιεχομένην ὑπὸ κιγκλίδος... ἄξιαν 600 φράγκων, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς χρυσῆς δεκαστίχου ἐπιγραφῆς...

— Στίχους, ὄχι, κύριε· ἀλλὰ μόνον τὴν ἐγκάρδιον ταύτην προσφώνησιν

ΠΕΡΙΜΕΝΕ ΜΕ!

— Ἀλλὰ τότε ἡ στήλῃ θὰ μείνῃ πάντως γυμνή. Νομίζω ὅτι καλὸν ἦτο νὰ προσθέσωμεν ἐμβλημα τι κατὰ βούλησιν τὸν Χρόνον παραδείγματος χάριν, ... ἢ τὸν Χάριον, ... ἢ κυπάρισσον, ... ἢ ἄλλο τι τῶν ἐπιτυμῶν κοσμημάτων.

— Συμπεριλαμβανόμενον εἰς τὰ 600 φράγκα; Ἐὰν οὕτως ἔχη, προτιμῶ ἕνα ἅγιον Διονύσιον, ὅστις ἦτο ὁ ἅγιος τοῦ μακαρίτου.

— Ἐχει καλῶς. Θὰ σᾶς κάμωμεν πλαγίαν τινὰ (en profil) εἰκόνα τοῦ ἁγίου Διονυσίου.

— Πλαγίαν! Ἄλλ' οὕτω μοι ἀφαιρεῖτε ἕνα τῶν βραχιόνων καὶ μίαν τῶν κνημῶν! Ἀλλὰ μοι φαίνεται ὅτι ἀντὶ ἐξακοσίων φράγκων ἠδυνάμην ἵν' ἀπαιτήσω αὐτὸν ὀλόκληρον.

— Κυρία μου, προτιμῶ νὰ παραστήσω αὐτὸν πλάγιον ὅπως σᾶς ἀπατήσω, ἀφαιρῶν τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος τοῦ ἁγίου, ἀλλὰ διότι οὕτω θὰ φαίνεται φυσικώτερος καὶ τρόπον τινὰ κινούμενος.

— Μὴ νομίζετε ὅτι ὁ ἅγιος πρέπει νὰ χορεύῃ; Μενέτω ἡσυχος, παρακαλῶ, ἀλλ' ἔστω τοῦλάχιστον τέλειος. Ἦ ἀγνοεῖτε ὅτι ἀντὶ 500 φράγκων ὁ τυχὼν δύναται νὰ εὕρῃ ζῶντα καὶ ἀκέραιον ἀντικαθιστώμενον στρατιώτην; Σφάλλετε δὲ ἂν νομίζετε ὅτι θὰ πληρώσω 600 φράγκα ἀνθ' ἐνὸς κεκολωμένου ἁγίου λιθίνου.

— Ἀφοῦ οὕτω θέλετε, σᾶς εἰκονίζομεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον (en face).

— Ἀλλὰ πρὸ πάντων θέλω αὐτὸν ὑποδεδεμένον ὑποδήματα καλὰ, μὴ ὁ κόσμος νομίσῃ ὅτι ἀφῆκα αὐτὸν γυμνοπόδη ἐκ φιλαργυρίας.

— Τότε λοιπὸν θὰ φορῇ σανδάλια.

— Σανδάλια;

— Μάλιστα, κυρία. Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Διονυσίου οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐφόρουσαν ὑποδήματα, ὡς σήμερον, ἀλλ' ὑπεδύοντο πέλματα, ἢ τεμάχια δέρματος δεδεμένα δι' ἱμάντος πρὸς τὸν πόδα. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι δὲν ἄρμόζει νὰ ὑποδεσώμεν αὐτὸν ὑποδήματα. Ἄν ὁμοίως θέλετε, ὅπως ἀποφύγωμεν πᾶσαν ἀπορίαν, δυνάμεθα νὰ παραστήσωμεν αὐτὸν περιφερόμενον εἰς ἀγρὸν σταχυοφόρον.

— Τότε δὲ θὰ νομίσωσιν ὅτι βόσκει εἰς τὸν λιμῶνα, ὡς ὄνος.

— Λοιπὸν κάμωμεν αὐτόνκο λυμβῶντα.

— Ἄ! ἐξαιρετος ἰδέα. Παραστήσατε αὐτὸν μετὰ τὸ θαῦμα... ὅτε, ἀποκεφαλίσθεις, ἀνέστη, καὶ λαβῶν διὰ τῶν δύο αὐτοῦ χειρῶν τὴν ἀποτετμημένην αὐτοῦ κεφαλὴν, ἐκολύμβη διὰ τοῦ ποταμοῦ πρὸς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶχε χρεῖαν τῶν χειρῶν πρὸς τὸ κολυμβᾶν, ἔλαβε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ τῶν ὀδόντων...

— ὦ! κυρία... τοῦτο εἶναι ἀδύνατον.

— Διὰ τί;

— Διὰ πολλὰς μὲν ἄλλας φυσικὰς αἰτίας· ἀλλὰ μάλιστα διότι... διότι... ἡ ἀστυνομία οὐδέποτε ἐπιτρέψει τοιοῦτόν τι. Ἐπειδὴ ὡς γνωρίζετε, ὁ νόμος δὲν θέλει ἵνα οἱ κακοῦργοι νομίζωσιν ὅτι μετὰ τὸν ἀποκεφαλισμὸν τὸ πᾶν δὲν ἐτελείωσεν, καὶ ὅτι, καίπερ τετμημένην τὴν κεφαλὴν ἔχοντες, δύναται ἵνα κακοπραγμονῶσιν ἀκόμη. Πιστεύσατέ μοι, κυρία, τὸ καλλίτερον ἦτο νὰ παραστήσωμεν αὐτὸν γυμνοπόδη.

— Ὁραῖον ἐπιτύμβιον σύμβολον σεμνῆς χήρας! Ὅχι! Ὅχι!

— Θὰ φαίνεται ὡς ἐξερχόμενος τῷ λουτροῦ.

— Λοιπὸν δὲν μένει ἄλλο ἢ νὰ μετασηματίσω αὐτὸν εἰς χωροφύλακα.

— Ἀπαγε τῆς θλασφημίας!

— Τότε δὲν ὑπολείπεται ἄλλο, ἢ νὰ εἰκονίσωμεν αὐτὸν γυμνόν, ... ὄντα περὶ τὸ ἐνδύεσθαι, ... ἔχοντα διὰ χειρὸς τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ ἐντὸς μανδουλίου... Οὕτως οὐδεὶς δύναται ἵνα εἰκάσῃ ποῖα ἐνδύματα θὰ ἐνδύθῃ.

— Σοφὸν μὲν τοῦτο, ἀλλὰ σκανδαλιώδες.

— Τῇ ἀληθείᾳ, κυρία, ὁμολογῶ ὅτι μοι εἶναι ἀδύνατον νὰ παραστήσω αὐτὸν ἐνδεδυμένον ἅμα καὶ γυμνόν, πλὴν εἰ θέλητε νὰ περιτυλιξῶ αὐτὸν εἰς δίκτυον.

— Βλέπω ὅτι ἀνάγκη νὰ παραιτήσω τὸν προστάτην τοῦ μακαρίτου ἅγιον Διονύσιον.

— Νομίζω καὶ ἐγὼ καλλίτερον νὰ ἐκλέξωμεν ἀλληγορίαν τινὰ· δρέπανον λ. χ. παρὰ τινὰ κεκομμένον στάχυν... Μικρὸν μὲν τοῦτο, ἀλλ' ἐκστατικὸν καὶ κομψόν.

— Τὸ κατ' ἐμὲ προτιμῶ τὸ ἄγαλμα τοῦ ἐμπορίου, κλαῖον καὶ περικεκυκλωμένον ὑπὸ πασῶν τῶν ἀρετῶν καὶ προτερημάτων τοῦ μακαρίτου, αἰτινες, παρηγοροῦσαι, δυνεῖουσιν αὐτῷ τὸν οὐρανόν· διότι, ὡς λέγετε, ὁ μακαρὴς ἦτο θησαυρὸς ἀρετῶν.

— Λοιπὸν οὕτω θὰ δυνήθωμεν ἵνα συνδυάσωμεν περὶ αὐτὸν ὠραιότατον καὶ γραφικώτατον σύμπλεγμα παντοίων ἀρετῶν.

— Ἀντὶ πόσων φράγκων;

— Θὰ σᾶς ὑπολογισώμεθα τὸ μὲν ἄγαλμα τοῦ ἐμπορίου 500 φράγκα, τὰς δὲ Ἄρετας εἰκοσι φράγκα ἐκάστην· ἐλάχιστον καὶ μηδαμινόν, ὡς βλέπετε, ἀντίτιμον, προκειμένης τῆς ἀμοιβῆς καὶ τῆς δόξης παμφιλτάτου συζύγου. Ἐκαμὸν δὲ τὸ αὐτὸ μνημεῖον εἰς τὸν σύζυγον τῆς κυρίας Κουρβαγιέρ. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αὐτὴ οὐδέποτε ἠθέλησεν ἵνα κάμῃ δεύτερον γάμον. Ἀλλὰ τὸ σύμπλεγμα τῶν Ἀρετῶν εἶναι οὕτως ἀξιοθαύμαστον, ὅστε οὐδεὶς ποτε ἐτόλμησεν ἵνα ζητήσῃ αὐτὴν εἰς γάμον· διότι οὐδεὶς ἐνόμισεν ἑαυτὸν ἄξιον ἵν' ἀντικαταστή ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος.

— Ἄ!!!!!!!

— Καὶ μοι ἐπλήρωσε τὰς ἀρετὰς πρὸς εἰκοσι πέντε φράγκα ἐκάστην. Ἄλλ' ἐπανέβλωμεν ἐπὶ τὸ προκειμένον. Θὰ κάμωμεν λοιπὸν τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἐμπορίου, ... καὶ παρ' αὐτῷ τὴν Τιμιότητα, ... πρῶτην, ὡς γνωρίζετε, τοῦ ἐμπόρου ἀρετῆν.

— ὦ! ὁ μακαρὴς ἦτο τίμιος, μάλιστα... δηλαδὴ... εἶχε τὴν τιμιότητα... τοῦ ἐμπόρου, ἐνοεῖτε;...

— Λοιπὸν ἀφῆσωμεν κατὰ μέρος τὴν Τιμιότητα, καὶ θέσωμεν πρῶτον τὴν Πρακτικότητα καὶ τὴν Καλοκαγαθίαν.

— Ναί, ὁ μακαρὴς ἦτο καλὸς καὶ πρῶτος, ἀλλὰ μόνον πρὸς ἐμὲ, καὶ τοῦτο, διότι μ' ἐφοβεῖτο. Ἄλλ' οἱ ἐργάται ἐπάσχον ὑπ' αὐτοῦ τὰ πάνδεινα· διότι ἦτο λίαν ὀργίλος καὶ ὀμῶς.

— Παραλείψωμεν λοιπὸν καὶ ταύτας, καὶ θέσωμεν πρῶτον τὴν Ἀγνότητα καὶ τὴν ἐκ τοῦ γάμου Πίστιν.

— Οἶμοι! ὀκνῶ ἵνα εἶπω τὴν ἀλήθειαν ἐπὶ τοῦ τάφου, καὶ δικασαλίσω ὅσα ὑπέστην ἐκ τῆς ἀκολασίας αὐτοῦ. Ἀλλὰ μετὰ λόγων σᾶς ὁμολογῶ ὅτι πολλάκις μοι συνέβη νὰ διώξω ἐκ τῆς οἰκίας μέγχις εἰκοσιτεσσάρων ὑπηρετιῶν κατὰ μῆνα. Ἐνοεῖτε διὰ τί;

— Ἐνόμιζον ὅτι ὁ μακαρὴς δὲν ἦτο δὲ τὸσον θερμὸς καὶ ἐρωτολήπτος.

— Ἦτο τοσοῦτο κρυφίνους! Βλέπετε λοιπὸν ὅτι περιττὸν εἶναι νὰ ἐξοδεύω εἰκοσι φράγκα καὶ εἰς τὴν Εἰλικρινεῖαν· διότι οὐδεὶς αὐτοῦ κάλλιον ἠδύνατο ἵν' ἀπατήσῃ πάντας τοὺς ἀθρώπους. Ἀλλὰ καὶ τὴν Οἰκονομίαν δύνασθε ἐπίσης ἵν' ἀφαιρέσητε· διότι ἀναρίθμητα εἶναι τὰ χρήματα ὅσα ὁ μακαρὴς κατεσπατάλησεν εἰς τὰς ἡδονὰς.

— ἴσως ἠπατάσθε· διότι ἐγὼ ἤκουσα ὅτι ἐξώδευε πολλὰ εἰς ἐλεημοσύνας.

— Ἐκεῖνος φιλελεήμων! Ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἔβλεπον αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἢ εἰς τὸν περίπατον, μάλιστα! ἀλλ' ἦτο οὕτω φίλαυτος, ὅστε οὐδέποτε ἀνέβη ὑπὸ τὴν ὄροφον, ὅπως ἀνακουφίσῃ δυστυχῆ τινὰ οἰκογένειαν. Ἀφόβως λοιπὸν δύνασθε ἵν' ἀφαιρέσητε καὶ τὴν Ἐλεημοσύνην.

— Ἀλλὰ, κυρία, οὕτω βλέπω ὅτι τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἐμπορίου μένει πάλιν μόνον ἄνευ οὐδεμιᾶς Ἄρετῆς.

— Ἄ! ἂν εὕρισκον καὶ ἐγὼ τοιοῦτον θησαυρὸν, ὅποιος ἦτο ὁ σύζυγος τῆς κυρίας Κουρβαγιέρ, ἀνθ' οὗτινος δὲν δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ μὴδὲνα ἄλλον, καὶ ἂν τὸ ἄνθος τοῦτο τῶν συζύγων ἦναι αἰτίαν ὅτι αὐτὴ δὲν δύναται τώρα νὰ εὕρῃ ἄλλον ἄνδρα... ἐγὼ θύμως δυστυχῶς, ἀλλὰ φρονούσα, δὲν φανερόνως πρὸς τοὺς ἀθρώπους τὴν λύπην μου. Μὴ γένοιτο νὰ κάμω δεύτερον γάμον. Ἀλλὰ δὲν θέλω δὲ πάλιν νὰ διασαλίσω ὅτι μοι εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρω δεύτερον ἄνδρα.

— Λοιπὸν κάμωμεν ἅπλως τὸ ἄγαλμα τοῦ ἐμπορίου.

— Διὰ τί; ὅπως φανῇ ὅτι, περὶ πολλοῦ ποιουμένη μόνον τοὺς ἐμπόρους, περιφρονῶ τοὺς εὐγενεῖς. Ἄς λείψῃ καὶ τοῦτο.

— Λοιπὸν γράφομεν μόνον τὸν ἐπιτάφιον. Θέλετε νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ μακαρίτου;

— Τίς ἡ χρεῖα νὰ μάθωσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι ὁ μακαρὴς ἦτο ἐξήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν. Ἀρκεῖ ἡ προσφώνησις ΠΕΡΙΜΕΝΕ ΜΕ, κεχαραγμένη διὰ γραμμάτων ἐρυθρῶν.

— Ἄ! νομίζω ὅτι ἡ προσφώνησις αὕτη δὲν ἐκφράζει καλῶς τὴν ἰδέαν μου. Ὁ μακαρὴς ἐταλαιπωρήθη τοσοῦτον χρόνον ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, καὶ οὕτω με κατεβασάνισεν ὑγιαίνων, ὅστε προτιμῶ νὰ δηλώσω τοῖς πᾶσιν ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦτο μᾶλλον ἀπελευθέρωσις καὶ ἐμοῦ καὶ αὐτοῦ. Λοιπὸν ἀντὶ τοῦ περιμένε με ἐγχαράξατε παρακαλῶ ἅπλως

ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ.

ΑΙΛΟΥΡΟΦΑΓΙΑ.

Τὰς ἐρωτικὰς ἐπὶ τῶν στεγῶν συναυλίας τῶν γαλῶν καὶ αἰλούρων διεδέχθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς πολιτοκράτειας τῶν Παρισίων κραυγαὶ ἀπογνώσεως καὶ ὀδύνης· διότι ὀλίγοι αὐτῶν διεσώθησαν ἐκ τῆς καθολικῆς κληρονομίας μὴ καταβροχθισθέντες ὑπὸ τοῦ λιμώττοντος πληθῶς.

Οἱ δὲ μῦς, οἵτινες νομίσαντες ἑαυτοὺς ἀπαλλαγέντας τοῦ κοινῶ ἐγθροῦ, ἐγένοντο τολμηράτατοι, δὲν ἐώρτασαν ἐπὶ μακρὸν τὴν σωτηρίαν αὐτῶν· διότι μετὰ τὴν κληρονομίαν τῶν γαλῶν ἤρξατο ἡ τῶν μῶν, ὧν τινες, οἱ παχύτατοι, ἐπωλοῦντο καὶ ἀντὶ 3 φράγκων.

Θυρωρὸς τις διηγεῖται ὀργίλως ὅτι τις τῶν κατοικῶν τῆς οἰκίας ἐκλεψε τὸν ὠραῖον καὶ φίλτατον αὐτῆς αἰλουρον. Ἄλλ' ἡ ὀργὴ αὐτῆς ἦλθεν εἰς τὸ ἔσχατον ἐκ τῆς ἀπαθείας τοῦ συζύγου, ὅστις, καταλαβὼν τὸν ἔνοχον τῆς κλοπῆς, συνεχώρησεν αὐτῷ, λαβὼν τὸ τέταρτον τοῦ ἥδη ἐψυγμένου αἰλουρου, καὶ φαγὼν αὐτὸ εἰς δεῖπνον μετὰ τῆς θυρωροῦ, ἦτινι ὠμολόγησεν ὕστερον, ὅτι ὁ νομιζόμενος λαγῶς ἦτο ὁ παμφιλτάτος αὐτῆς αἰλουρος.

— Τὸ δεινὸν δὲν εἶναι οὕτω μέγα, ἔλεγε παρηγορῶν αὐτὴν ὁ θυρωρὸς. Διότι μάθε ὅτι πρὶν ἢ κλέψῃ τὸν αἰλουρον μὰς ὁ φρόνιμος ἐνοικιαστῆς ἐφρόντισε πρῶτον ὅπως φάγῃ θλους τοὺς μῦς τῆς οἰκίας.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

ΤΙΜΩΡΙΑ ΠΑΤΡΟΚΤΟΝΟΥ.

Πρωίαν τινά τοῦ χειμῶνος τοῦ 1838 εὐγενής τις Ῥώσος πλουσιώτατος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ εὐρέθησαν πεφονευμένοι ἐν τῇ παρὰ τὴν Πετρούπολιν αὐτῶν ἐπαύλει. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ φόνος ἀπεδόθη εἰς ληστὰς· ἀλλὰ μετ' οὐ πολλὴν παρετηρήθη ὅτι οὐδὲν ἀφῆρηθη ἀπὸ τοῦ οἴκου, ὁ δὲ μονογενὴς καὶ ἄσματος υἱὸς τῶν δολοφονηθέντων ἠφανίσθη. Ἡ ἀστυνομία κατεδίωξε καὶ συνέλαβε τὸν υἱὸν, ὅστις, μὴ δυνήθεις ἵνα ὑποκριθῇ τὸν ἀθῶον, ὠμολόγησεν ἀναιδῶς ὅτι ἐδολοφόνησε τοὺς αὐτοῦ γονεῖς ἵνα κληρονομήσῃ αὐτοὺς ὅσον τάχιστα. Ὁ ἀθλιος, δικασθεὶς, κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ τῆς λαϊμητόμου θάνατον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν Ῥωσίᾳ οὐδεμία κρίσις εἶναι ἐκτελεστέα πρὶν ἢ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐστάλη πρὸς τὸν Νικόλαον. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡ κοινὴ γνώμη ἐνόμιζεν ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ αὐτοκράτορος ἀπλοῦν νόμιμον, ἐξ οὗ οὐδὲν ἀμφίβολον ἐδύνατο ἵν' ἀποβῇ. Ἄλλ' ὁ αὐτοκράτωρ, ἀντὶ τοῦ συναινεῖσαι ἀπλῶς, ἀνέγνω δις τὴν κρίσιν καὶ ἐφάνη σκεπτόμενος πρὸς ὦραν. Ἐπειτα δὲ,

— Ὁχι! ἀνέκραξεν, ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν πρέπει ἵν' ἀποθάνῃ. Καὶ τραπόμενος πρὸς ἕνα τινά τῶν ὑπαπιστῶν, — Ἀγάγετέ μοι, εἶπεν, ἐνταῦθα τὸν ἄνθρωπον.

Ἡμισεῖα μετὰ ταῦτα ὦρα ὁ κακοῦργος ἤχθη εἰς τὸν αὐτοκράτορα.

— Πλησίασον ἀφόβως, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόλαος καίπερ συνειθισμένος πάντοτε ὦν πρὸς τὸ προστάττειν. Πλησίασον. Πόσων ἐτῶν εἶσαι;

— Εἶκοσι ἐτῶν, ἀπεκρίθη ὁ κακοῦργος τρέμων.

— Κάθισον ἐνταῦθα πλησίον μου, καὶ ἄκουσον. Διέταξα ἵνα σε ἀγάγωσιν ἐνταῦθα, διότι ἐπεθύμουν ἵν' ἀκούσω ἐκ στόματός σου ὅτι, εἰ καὶ μηδενὸς ἀπορεῖς καὶ εἶσαι μονογενὴς, ἐδολοφόνησας τοὺς γονεῖς σου μόνον ἵν' ἀπολαύσῃς προῶρις τῆς κληρονομίας.

— Ἐλεος, Μεγαλειότατε, λέγει ὁ δύστηνος, γονυκλιῶν εἰς αὐτόν. Ἐλεος... διότι εἶναι ἀληθές. Ἡμῖν παράφρων, τυφλός... Ἐλεος... Ἐλεος...

— Πῶς; Οἱ γονεῖς σου, οἱ πάντες ἠμολογοῦσι, σὲ ἡγάτων τοσοῦτον, ὥστε σοι συνεχώρησαν πολλὰ σφάλματα· ὁ πατήρ σου δὲν σοι ἠρνεῖτο οὐδὲν... ἡ μήτηρ σε ὑπερηγάπα... Ἦσο ὑγιῆς τὸν νοῦν... πεπαιδευμένος... πλούσιος... εὐτυχῆς... καὶ ἐτόλμησας ἵνα δολοφονήσῃς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου... ὅπως λάβῃς τὴν περιουσίαν αὐτῶν; Πάντων δεινότατον τοῦτο! ἀνέκραξεν ὁ Νικόλαος ἀναστάς ἐκ τῆς ἕδρας. Οὐδέποτε ἐνόμισα ὅτι τοιοῦτος κακοῦργος ἠδύνατο ἵνα εὐρεθῇ ἐν ἀπάσῃ τῇ αὐτοκρατορίᾳ.

Καὶ μετ' ὀλίγον — Λοιπὸν, εἶπε πάλιν, ἐπειδὴ εἶσαι τοσοῦτον φιλοχρήματος, σοὶ ὑπόσχομαι ὅτι δύνασαι τὸ λοιπὸν ἵνα κορεσθῇς χρημάτων. Ἔσο βέλαιος· διότι σοὶ δωροῦμαι τὴν ζωὴν. Δὲν μέλλεις ἵν' ἀποθάνῃς.

Ὁ αὐτοκράτωρ διέταξεν ἵν' ἐπαναγάγῃ τὸν κατὰδικον εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ προσκαλέσας τὸν φρούραρχον τῶν φυλακῶν,

— Φρούραρχε, λέγει πρὸς αὐτὸν εἰσερχόμενον ὁ Νικόλαος, πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ φρουρίου τῶν φυλακῶν ὑπάρχει θάλαμος μέγας, ὅστις, ὡς μαθητῶν, εἶναι πλήρως καταδίκων· ἐκκένωσον αὐτὸν εὐθὺς, καὶ εὐθέτησον πρὸς κατοίκησιν ἐνὸς μόνου καταδίκου θέτων μίαν μόνον κλίνην καὶ μίαν τράπεζαν.

Ὁ φρούραρχος ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ, ἐρευνήσας τὰ περὶ τὴν περιουσίαν τῶν δολοφονηθέντων καὶ μαθὼν ὅτι οὐδὲνα ἄλλον πλὴν τοῦ καταδίκου, ἔχουσι κληρονομῶν, διέταξεν ἵνα πωληθῶσιν αὐτῶν τὰ κτήματα ὡς τριάκοντα ἑκατομμύριον ρουβλίων ἀξία, καὶ ἐξαργυρώσας τὰ πάντα εἰς χρυσία καὶ ἀργύρια ἐνέμισε πολλοὺς σάκκους, οὓς διέταξεν ἵνα μετακομίσωσι καὶ ἐκκενώσωσιν εἰς τὸν θάλαμον τοῦ καταδίκου, ὅστις ἐγγεμισθὸς οὕτω χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων, ὥστε ὁ δύστηνος μόλις ἠδύνατο ἵνα κινήται ἐν αὐτῷ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ αὐτοκράτωρ ἐπορεύθη πρὸς αὐτόν, καί,

« Λοιπὸν, υἱὲ πατροκτόνε, λέγει πρὸς αὐτόν, ψυχὴ ἀπληστε καὶ φιλάργυρε, ἰδοὺ οἱ πόθοι σου ἀποπεπληρωμένοι· διότι μέλλεις ἵνα ζῆς μέχρις οὗ ἀποθάνῃς μετὰ τῶν ἠθαιρωτῶν οὓς τοσοῦτον ἐπόθεις ἵν' ἀποκτῆσῃς. »

Τότε ὁ ἀθλιος ἐνενόησεν ὅτι ἡ τιμωρία αὐτῆ, ἡ κάθειρξις ἐν φυλακῇ πλήρῃ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὃν ἀπέκτησε διὰ τοιοῦτου ἐγκλήματος, ἦτο τιμωρία πολλὴ δεινότερα τοῦ διὰ τῆς λαϊμητόμου θανάτου.

Ὁ ἐξώλης οὗτος ἐζήσῃε πολλὰ ἔτη ἐν τῇ τοιαύτῃ εἰρκτῇ· καὶ διανοοῦμενος τὴν εὐτυχίαν ἣν ἀπώλεσεν, ἐὰν, ἀντὶ τοῦ δολοφονῆσαι τοὺς γονεῖς, περιέμενε τὸν κατὰ φύσιν αὐτῶν θάνατον, καὶ ταλαιπωρούμενος ὑπὸ τῆς θέας τῶν χρημάτων, ὧν ἕνεκα τοιοῦτον ἔπραξεν ἀνοσιούργημα, καὶ ἄτινα εἰς οὐδὲν ἦσαν αὐτῷ χρήσιμα, ἐπεκαλεῖτο πάντοτε τὸν θάνατον ὡς τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἐτελεύτησε παράφρων.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ.

Ἦλιως γένοιτο ὁ Θεὸς τοῖς σφαγεῦσι καὶ φονεῦσι· διότι οἱ ἄνθρωποι οὐδέποτε λησμονήσουσι δι' ὅσων σφαγῶν τυγχάνουσι τῆς φαύλης αὐτῶν δόξης οἱ τύραννοι καὶ οἱ βασιλεῖς.

Ἀναμένοντες δὲ πρὸς ὦραν ἵνα μάθωμεν πόσων φθορὰν καὶ φόνον ἔκαμον ἡ φιλοδοξία ἐνὸς ἀφρονος καὶ ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη καὶ ἀγρία ἀλαζονεία τῶν δυναστῶν τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τοῦ 1870, ἀρκούμεθα ἵν' ἀναμνησθῶμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1792—1815 ὁ πόλεμος διέφθειρεν ἐν Εὐρώπῃ 5,530,000 ἀνθρώπων, ἦτοι 240,434 ἀνθρώπους ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐντὸς εικοσιτριῶν ἐτῶν, μέσῃ δὲ βεδίζων.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1815 μέχρι τοῦ 1864 ὁ πόλεμος κατέστρεψε 2,762,000 ἀνθρώπων, ὧν 2,148,000 Εὐρωπαϊῶν καὶ 614,000 ἀνθρώπων ἄλλων τῆς γῆς χωρῶν, ἦτοι 43,000 ἀνὰ πᾶν ἔτος.

Καὶ ἂν θελήσωμεν ἵνα θεωρήσωμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὰς στατιστικὰς τῶν σφαγῶν τούτων, μαθησόμεθα ὅτι ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος ἐξολόθρευσε 508,000 ἀνθρώπων, ἦτοι 256,000 Ῥώσων, 107,000 Γάλλων, 98,000 Τούρκων, 45,000 Ἀγγλων, καὶ 2000 Ἰταλῶν.

Ἐν δὲ τοῖς πρὸς τοὺς Καυκασίους πολέμοις ἡ Ῥωσία ἀνάλωσεν ἀπὸ τοῦ 1839—1860, 330 χιλιάδας ἀνθρώπων [ἀπαρτιλογία].

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Πολωνίας ἐν ἔτει 1831 ἡ Ῥωσία ἀπέβαλε 190,000 ἀνθρώπων· κατὰ δὲ τὸν ἐν ἔτει 1820 πρὸς τὴν Τουρκίαν πόλεμον ἀπώλεσεν 139,000 ἀνδρῶν.

Ἐν δὲ τῇ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1857—1859 ἐπανάστασι τῶν Ἰνδιῶν διεφθάρησαν 196,000 Ἀγγλων καὶ Ἰνδιῶν.

Ἡ Γαλλία ἀπώλεσεν ἐν Ἀλγερίᾳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1830—1859 146,000 ἀνθρώπων· κατὰ δὲ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας πόλεμον τοῦ ἔτους 1859 περὶ τὰς 130,000.

Κατὰ τὴν Οὐγγρικὴν ἐπανάστασιν ἐθανατώθησαν 142,000 Αὐστριακῶν, Οὐγγρων καὶ Ῥώσων.

Προσθέντες τὸ ὅλον τῶν πολεμικῶν τούτων περιόδων βλέπομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1792—1815 καὶ ἀπὸ τοῦ 1815—1864 ἐθανατώθησαν 8,292,000 ἀνδρῶν.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον ἡ Γαλλία εἰρηνεῖε δεκαοκτὼ ἔτη πλὴν τῆς Ἀλγερίας.

Προσθετόν τούτοις τὸν ἄδικον πόλεμον τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας πρὸς τὴν Δανίαν, τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῆς Ἀμερικῆς, τὴν ὀλεθρίαν ἐστρατείαν εἰς τὸ Μεξικόν, ἣς ἡ στατιστικὴ διέμεινε μέχρι τοῦδε διὰ κακῆν αἰτίαν ἀγνωστος· καὶ τέλος τὴν ἐν Σαδόβα μάχην, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν 80,000 ἀνδρῶν· τὰ δὲ κύματα τοῦ Ἐλθα, ἄτινα κατεβρόχθισαν σχεδὸν ἅπαν τὸ Αὐστριακὸν ἱππικόν, ἠδύνατο ἵνα φανερώσωσιν ἡμῖν τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ ἀριθμόν.

Πρὸς ταῦτα ἀνακράζομεν πάλιν· ἐλεήσειεν ὁ Θεὸς τοὺς σφαγεῖς καὶ φονεῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος.

ΘΑΥΜΑΣΤΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Περιβόητός τις ὠρολογοποιὸς τῆς Γενεύης κατεσκεύασεν ὠρολόγιον ἀξιοθαύμαστον τὴν ἀκριβείαν καὶ τὴν τέχνην· διότι ὅχι μόνον ἐδείκνυεν ἀκριβεστάτα τὰ δευτερόλεπτα, καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν καιρὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις εἶχε τὴν ἀρετὴν τοῦ ἐξυπνίζειν τὸν εὐτυχῆ αὐτοῦ κύριον τὴν πρωίαν διὰ μελωδικωτάτων καὶ ποικιλιωτάτων ἁρμονιῶν.

Τὸ ὠρολόγιον τοῦτο ἠγόρασεν ὁ πρῶην ὑπέρπλουτος κ. Γερνούσκης ἀντὶ 8,000 φράγκων, καὶ πολλάκις ἠρνήθη ἵνα πωλήσῃ αὐτὸ ἀντὶ διπλασίας τιμῆς. Ἀλλὰ δυστυχῆσας ἐσχάτως καὶ ἀπορῶν χρημάτων, προσήνεγκεν αὐτὸ εἰς ἀγορὰν πλουσίῳ μὲν ἀλλὰ φιλαργύρῳ Ἰουδαίῳ, ἐμπόρῳ ἀρχαίων καὶ θαυμαστῶν πραγμάτων.

Ὁ Ἰουδαῖος, ἐξετάσας προσεκτικῶς τὸ λαμπρὸν ὠρολόγιον, ἔδωκεν ἀντ' αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ Γερνούσκῃ φράγκα 200, ἦτοι τὴν τιμὴν τοῦ χρυσοῦ.

— Ἄγνοεῖς, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος τοῦ ὠρολογίου θυμωθεὶς, ὅτι ἔχεις διὰ χειρὸς τὸ θαῦμα τῆς νεωτέρας ὠρολογοποιίας, ὅπερ πολλοὶ ἠθέλησαν ἵν' ἀγοράσωσιν ἀντὶ 16,000 φράγκων;

— Γνωρίζω μάλιστα! ἀπεκρίθη ὁ καμπόνηρος Ἰουδαῖος. Τὸ ἔργον εἶναι θαυμαστὸν, ἀλλ' ἔχει ἐν μέγα ἐλάττωμα· διότι ἅπασαι αὗται αἱ βελόναί μ' ἐμποδίζουσι τοῦ βλέπειν τὴν ὦραν!

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ.

Ὡς γνωστὸν, ὁ Χρόνος τοῦ Λονδίνου εἶναι ἡ μεγίστη ἐφημερίς τῆς ὑψηλῆς, ἐκδίδεται εἰς 60,000 ἀντίτυπα, καὶ φέρει καθαρὸν κέρδος 100,000 λιρῶν τῇ ἐκδιδοῦσῃ αὐτὸν ἐταιρίᾳ.

Ἡ ἐφημερίς συντίθεται καὶ ἐκτυπῶνται μετὰ τῆς ἐνδεκάτης νυκτερινῆς καὶ τῆς ἕκτης ἐωθινῆς ὥρας. Ἡ δὲ τύπωσις τῶν 60,000 ἀντιτύπων γίνεται ἅπασα ἐντὸς μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας, ἀπὸ τῆς τετάρτης καὶ ἡμισείας μέχρι τῆς ἕκτης ἐωθινῆς ὥρας, ἐν ἣ τὸ ταχυδρομεῖον παραλαμβάνον αὐτὰ διαπέμπει καθ' ἅπασαν τὴν γῆν.

Κύλινδρος περιέχων περιτετυλιγμένην ταινίαν χάρτου μήκους τρισχιλίων ἀγγλικῶν μιλίων φέρεται πρὸς τὴν μηχανήν, ἣτις ἀρπάζουσα τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων, ἐξελίσσει τὴν μακρὰν ταινίαν τοῦ χάρτου, καὶ κατακαλύπτει αὐτὴν ἐν ὀλίγοις λεπτοῖς διὰ μυρίων ἐκτυπωμάτων, ἄτινα, ἐφόσον ἐξέρχονται εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς μηχανῆς, κόπτονται δι' ἰδίῳ τινὸς μηχανήματος. Ὅταν ὑπάρχῃ παράρτημα, ὁ Χρόνος ἔχει δεκαεὶς πελωρίου σελίδας. Τότε δὲ ἡ μηχανὴ καταναλίσκει περὶ τεσσαράκοντα τοιοῦτους κυλίνδρους χάρτου, ἦτοι δώδεκα μυριάδας ἀγγλικῶν μιλίων ἢ τετρακισμυρίας γαλλικὰς λεύγας χάρτου.

Εἷς δὲ ἀνὴρ ἢ καὶ παῖς ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἐπιστατεῖν τῆς παραδόξου ταύτης μηχανῆς, ἣτις κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ περιφήμου Ἀγγλοῦ μηχανικοῦ Μακδονάλ.

Τρεῖς χαρτοποιοὶ ἐργάζονται νυκθήμερον εἰς κατασκευὴν μόνον τοῦ τυπογραφικοῦ χάρτου τοῦ καταναλισκομένου εἰς τὴν ἐφημερίδα. Τὰ δὲ στενογραφηθέντα ἐν ταῖς συνεδρίαις τῶν ἀγγλικῶν βουλῶν μεταβιβάζονται τὴν νύκτα εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἀνὰ πᾶν τέταρτον.

Τὰ ψηφίσματα ἀγγέλλονται ἀπ' αὐτῆς τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριῶν τοῦ Κοινοβουλίου διὰ τινος τηλεγραφικοῦ σύρματος, ὅπερ καταλήγει εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ πρώτου συντάκτου.

Οἱ ἐργάται τοῦ Χρόνου τετρακόσιοι τὸν ἀριθμὸν διαίρουσιν εἰς δύο λόγους, ἦτοι διακοσίους τῆς νυκτὸς καὶ διακοσίους τῆς ἡμέρας. Καθιστῶσι δὲ κοινόδιόν τι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, ἐνθα τρέφονται, κατοικοῦσι καὶ θεραπεύονται εὐτελῶς.

Ὅταν ἐργάτης τις διάγῃ βίον ἄτακτον, ἀποστρεφῆται τοῦ μισθοῦ, ὅστις δίδεται τότε τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐὰν ᾖ ἕγγαμος.

ΠΑΡΑΔΟΣΟΣ ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΑ.

Ὁ κόμης Β... εἰς τῶν μάλιστα τιμωμένων καὶ πλουσιωτάτων εὐγενῶν τῆς πόλεως Λιναρῆς ἐγένετο πρό τινων ἡμερῶν αὐτόχειρ δι' αἰτίας, ἃς ἀπεκάλυψεν ἡ ἀνάγνωσις τῶν πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τελευταίων ἐπιστολῶν.

Πρὸ τινων ἡμερῶν ὁ κόμης Β... ἔλαβεν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ ἡγουμένου τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγ. Φραγκίσκου, ἐν ἧ οὗτος ἐδήλου αὐτῷ ὅτι μοναχὸς τις ψυχρῶν εἶχεν ἴν' ἀνακοινώσῃ αὐτῷ σπουδαιότατόν τι καὶ λίαν κατεπεῖγον ἀπόρρητον.

Ὁ κόμης ἔσπευσε ἵνα πορευθῆ εἰς τὸ μοναστήριον· ὁ δὲ ἡγούμενος εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ψυχρῶν μοναχοῦ. Ὁ κόμης, πλησιάζας, ἀνεγνώρισεν ὅτι οὗτος ἦτο παλαιὸς τις ὑπέρτης τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ μοναχὸς, ἰδὼν τὸν κόμητα, ἐφανέρωσεν αὐτῷ ὅτι εἶναι ὁ ἀληθινὸς αὐτοῦ πατήρ, ἐπομείνας ὅτι εἶναι νόθος, γεννηθεὶς ἐξ αὐτοῦ καὶ τῆς μακαρίτιδος μητρὸς, ἐρασθέντων ἀλλήλων ἀπόντος τοῦ πατρὸς, καὶ πρὸς διαβεβαίωσιν τῶν λόγων ὁμνύει τὸν Θεόν, καὶ ἐγχειρίζει αὐτῷ φάκελλον ἐπιστολῶν αὐτογράφων, γεγραμμένων πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τῆς μακαρίτιδος.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ μοναχὸς προσκαλεῖ πνευματικόν τινα πατέρα, μεταλαμβάνει τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καὶ διαβεβαίωσας πάλιν τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ, ἐκπνέει. Ὁ κόμης Β... ἐξέρχεται τοῦ μοναστηρίου ὡς ἐμβρόντητος, πορεύεται οὐκ ἄνευ, καὶ γράφει πρὸς ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, ὧν ἀδίκως μὲν ἀλλ' ἀκουσίως ἐσφετερίσατο τὴν περιουσίαν, ἐπιστολὴν συντομωτάτην, ἐν ἧ, ἀποκαλύπτων τὸ ἀπόρρητον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, προσκαλεῖ αὐτοὺς ἵν' ἀναλάβωσι τὰ χρήματα αὐτῶν. Ἐπειτα δὲ ἀπέρχεται εἰς τὸν ἴδιον κοιτῶνα καὶ γίνετα αὐτόχειρ πυροβολῶν ἑαυτόν.

ΑΥΤΟ ΚΑΛΟΙ ΦΙΛΟΙ.

Λαμβάνομεν παρὰ τινος Ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος τὴν διήγησιν τοῦ παραδόξου θανάτου μαύρου τινὸς Τζὼν Κέϋ, ξυλουροῦ, καταδικασθέντος εἰς θάνατον ἐπὶ πατροκτονίᾳ ὑπὸ τοῦ ἐν Κινκινάτι συνεδρίου.

Τῆ 19 ἰουνίου περὶ τὴν ὀγδόην τῆς πρωίας ὥραν ὁ κατάδικος ἐξήχθη ἐκ τῆς ἐν Φλέμμινγκσθούργ φυλακῆς, ἐνθα ἐμελλεν ἴν' ἀγχονισθῆ. Ἄλλ' ὅτε ὁ δήμιος ἠτοιμάζετο ἵνα κρεμάσῃ αὐτὸν ἐκ τῆς ἀγχόνης, παρετήρησεν ὅτι εἷς τῶν βραχιόνων τοῦ ἰκριώματος δὲν ἦτο στερεὸς, καὶ ἤρξατο ἵνα διορθώσῃ αὐτόν. Ὁ δὲ κατάδικος, βλέπων βραδύνοντα, παρεκάλεσε τὸν δήμιον ἵν' ἐπιτρέψῃ ὅπως βοηθήσῃ αὐτῷ. Ὁ δήμιος ἀφείλε τῶν χειρῶν τὰ δεσμὰ, καὶ μετὰ τινα λεπτὰ ὁ δήμιος καὶ ὁ κατάδικος, βυκανίσαντες καὶ καθηλώσαντες ἑαυτοὺς, ἐπεσκεύασαν τὴν ἀγχόνην.

Τότε ὁ Τζὼν Κέϋ ἐξήρξατο φιάλην οὐίσκιου, καὶ

ἐπιε φιλοτησίαν μετὰ τοῦ συνεργάτου. Ἐπειτα δὲ περιβαλὼν τὸν τράχηλον τῷ βρόχῳ ἡσυχάτατα, καὶ σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ δήμιου,

— Ἡσύχαζε, old hand, λέγει αὐτῷ σεμνοπροσώπων· δὲν σοι μνησικακῶ. Μετ' ὀλίγον ἵκετεύσω ὑπὲρ σοῦ τὸν Θεόν.

ΩΑΙΝΕΝ ΟΡΟΣ.

Ἄγγλος τις ἰατρός καὶ ἀνατόμος μελετῶν τὰς ἐπὶ τῶν μύων τοῦ προσώπου διακλαδύσεις καὶ τὰ γὰγγλια τοῦ πολυπλοκωτάτου τριδύμου λεγομένου νεύρου (nervus trigeminus) ἐπὶ τινος νεκροῦ κεφαλῆς, ἀφῆκεν αὐτὴν εἰς δίσκον κείμενον ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ μελετητηρίου αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν ἐπὶ ὕπνον.

Ἄλλὰ περὶ μέσας νύκτας ἐξυπνίσθη ὑπὸ κρότου ἀσυνήθους, καὶ ἀνάψας τὸν λύχνον μετέβη εἰς τὸ πα-

στόματος μικρὸν μῦν, ὅστις διεισδύς εἰς τὸν φάρυγγα, καὶ τρώγων τοὺς μύδνας καὶ τὰ νεῦρα, ἐπέφερε τὰς σπασμώδεις τοῦ προσώπου κινήσεις.

ΑΠΡΟΣΔΙΟΝΥΣΟΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ.

Τὸ χαρτοπαίγιον, ὡς γνωστὸν, εἶναι πάθος δλεθριώτατον, διαφθεῖρον οὕτω τὴν ψυχὴν τοῦ φιλοκῦδου, ὥστε οὗτος τολμᾷ τὰ πάντα πρὸς τὸ πορῖζεσθαι τὰ πρὸς πλήρωσιν τοῦ πάθους αὐτοῦ ἀναγκαῖα χρήματα. Μάλιστα δὲ τὸ χαρτοπαίγιον ἀπώλεσε πολλὰς διασήμους ἐν Εὐρώπῃ γυναῖκας, αἵτινες κυβεύουσαι ἀπέβλεψαν τὸ μὲν πρῶτον εἰς τέρψιν, ἔπειτα δὲ εἰς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸν ἀμετρον αὐτῶν καλλωπισμὸν ἀναγκαίων χρημάτων, καὶ αἵτινες, ἐκκενωθέντος τοῦ βαλαντίου αὐτῶν, ἐζήτησαν ἐξ ἄλλων πόρων τὰ χρήματα πρὸς πληρωμὴν...

Κύριος τις, οὐτινος ἡ γυνὴ ἦτο τοῖς πᾶσι νουιστὴ ὡς κατακυβέουσα πολλὰ χρήματα, ἀπαντᾷ ἕνα τινὰ τῶν φίλων, ὅστις προσέρχεται πρὸς αὐτόν, ἀγνοοῦντα μόνον τὴν διαγωγὴν τῆς γυναίκος αὐτοῦ, καὶ ἀγγέλλει αὐτῷ τὸ ἀληθές.

— Πῶς; δὲν ἐγνώριζες ὅτι ἡ σύζυγός σου ἀγαπᾷ οὕτως ἐμπαθῶς τὸ χαρτοπαίγιον; Λυποῦμαι μὲν ὅτι ὡς φίλος ἀναγκάζομαι ἵνα σοι φανερώσω ὅτι ἡ σύζυγός σου ἔχασε πρὸ τινων ἡμερῶν ἑκατὸν χιλιάδας φράγκων.

— Ἐκατὸν χιλιάδας φράγκων! Εἶμαι λοιπὸν ἠφανισμένος! Διότι, ἐὰν πληρώσω, ἡ περιουσία μου ἐλαττωθήσεται οὕτως, ὥστε ἀδύνατόν μοι ἔσται τοῦ λοιποῦ ἵνα ζῶ μὴ ἐργαζόμενος διπλὴν ἔργασίαν.

— Ἄ! ἂν ἦτο μόνον τοῦτο. Ἄλλ' ἡ ἀτυχία σου εἶναι ἔτι μεγαλύτερα.

— Μὴ ἔχασε περισσότερα; Ὅχι, ὄχι. Ἀλλὰ σοι λέγω πάλιν, ἡ συμφορὰ σου εἶναι πολὺ μεγαλύτερα.

— Λέγε λοιπὸν ταχέως. — Λοιπὸν, ἐπειδὴ τὸ θέλεις, μάθε ὅτι ἡ σύζυγός σου ὄχι μόνον ἔχασεν ἑκατὸν χιλιάδας φράγκων, ἀλλὰ καὶ... ἐπλήρωσε.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΔΙΑΘΗΚΑΙ.

Ἡ ἀμερικανικὴ ἐφημερίς New-York Times ἀγγέλλει ὅτι πλούσιος τις πιλοποῖς, ὁ Κ. Σανθὸρν ἐκ Μασσαχουσέτης, ἀπονήσκων ἐδωρήσατο διὰ διαθήκης τὸ σῶμα αὐτοῦ δύο καθηγηταῖς τῆς ἀνατομίας τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τοῦ Μεδφὸρν, παρακαλῶν αὐτοὺς ἵνα, παρασκευάσαντες τὸ σῶμα αὐτοῦ κατὰ τὰς νεωτάτας ἀνατομικὰς μεθόδους, ἐκθέσωσιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἀνατομικοῦ Μουσείου τῆς πόλεως Χαρθάρδης, ὅπως γένηται χρῆσιμον τοῖς μαθηταῖς τῆς ἰατρικῆς εἰς ἀνατομικὰς μελέτας.

Ο. Κ. Σανθὸρν ἐπιτάττει ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ἵνα οἱ δύο καθηγηταὶ παρασκευάσωσιν ἐκ τοῦ δέρματος αὐτοῦ δύο τύμπανα, ἅτινα προσφέρει τῷ φίλῳ αὐτοῦ Οὐόρρεν Σίμσον, τυμπανιστῇ τοῦ τάγματός τοῦ Coarce, ἐπὶ λόγῳ ὅτι καθ' ἕκαστον ἔτος, τῆ 17 ἰουνίου, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, τυμπανίσει ἐπ' αὐτῶν τὸ ἐθνικὸν μέλος Ἰάνκερ Δοῦδλ πρὸ τοῦ μνημείου τοῦ Bunkershill. Παρακαλεῖ δὲ αὐτοὺς ἵν' ἀναγράψωσιν ἐπὶ μὲν τὸ δέσμα τοῦ ἐνὸς τῶν τυμπάνων τὴν καθολικὴν προσευχὴν τοῦ Πόππε, ἐπὶ δὲ τὸ τοῦ ἐτέρου τὴν Ἀνακήρυξιν τῆς ἐλευθερίας τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ὅποιαν ἐγράψεν αὐτὴν ὁ Γέφφερσον. Πρὸς τούτοις ὁ κ. Σανθὸρν θέλει ἵνα οἱ ἀνατόμοι, συλλέξαντες τὰ πρὸς σκευαίαν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἄχρηστα μέλη, λιπάνωσι δι' αὐτῶν ἐν τῇ μεγάλῃ πλατείᾳ τῆς πόλεως γῆν ἐν ἧ φυτεύσουσι δένδρον καὶ παρὰ τοῦτο κατασκευάσωσι πολυτελεῖ κρήνην.

ΑΥΓΚΕΥΣ.

Θήρα ταράντων κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χαλκοῦ.

ρακείμενον μελετητήριον ὅπως ἴδῃ τίς ἡ αἰτία τοῦ παραδόξου θανάτου, ὅστις ἔπαυσε ἅμα εἰσελθόντος αὐτοῦ. Περισκοπήσας δὲ τὰ πάντα ἴστατο ἀπορῶν, ὅτε ὁ κρότος ἐπανελήφθη σφοδρότερος. Τότε δὲ εἶδε τὴν ὑπὸ τῆς λυχνίας φωτιζομένην νεκρὰν κεφαλὴν ταρρασομένην, μορφάζουσαν παντοιοτρόπως, βρύχουσαν τοὺς ὀδόντας, περιστρέφουσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ θιπέουσαν αὐτὸν δεινόν.

Ὁ ἰατρός οὔτε δεισιδαίμων ἦτο οὔτε δειλός· ἀλλ' ὅμως, βλέπων τὴν ὠχρὰν καὶ αἱματόφυρτον κεφαλὴν οὕτω μορφάζουσαν, κινουμένην καὶ ἀγρίως αὐτὸν προσβλέπουσαν, κατελήφθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τρόμου, καὶ ἐξῆλθε ταχέως τοῦ μελετητηρίου. Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον, συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀκούσας πάλιν τὸν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς θόρυβον, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μελετητήριον, καὶ λαθὼν ἀνὰ χεῖρας, παρετήρηε τὴν κεφαλὴν μετὰ προσοχῆς. Ἀλλὰ τότε βλέπει ἐξερχομένην τοῦ στόματος οὐρὰν, ἣν συλλαβὸν ἀνείλκυσε ἐκ τοῦ